

STATISTIKA & MY

- 05 Rozhovor s Marií Bohatou o uplatňování evropského etického Kodexu
- 07 Edvard Outrata opět dohlíží na evropskou statistiku
- 08 **Téma: Informační a komunikační technologie**
- 45 Příběh jednoho čísla: míra nezaměstnanosti
- 46 Cizinci na území České republiky v letech 2001–2010
- 52 Analýza: Několik pohledů na kvalitu života v mezinárodním srovnání

číslo **03**

rok **2012**

ročník **02**

web **CZSO.CZ**

 **ČESKÝ
STATISTICKÝ
ÚŘAD**

ISSN 1804-7149

Statistika | Economy and Statistics Journal

Odborný recenzovaný vědecký časopis vydávaný Českým statistickým úřadem od roku 1964. Strategickým cílem periodika je vytvářet platformu umožňující národním a mezinárodním statistickým a výzkumným institucím prezentovat pokrok a výsledky komplexních analýz z oblastí ekonomické, sociální a environmentální. Unikátnost časopisu spočívá v jeho prvotním zaměření na prezentaci kvalitních analytických výstupů jako podpory rozhodovacích procesů a způsobů prezentace originálních metodik v oblasti statistiky. Vychází 4x ročně pouze anglicky (sekce: analýzy, metodologie, knižní recenze). Cena jednoho výtisku je 66 Kč, roční předplatné včetně poštovního 356 Kč, internetová verze zdarma.

z obsahu č. 4/2011:

Analýzy: Drahomíra Dubská: Impact of the Economic Crisis on the Institutional Sectors of the Czech Economy | Kateřina Duspivová, Pavel Spáčil: The Czech Labour Market and the Current Economic Crisis: What Can the Linked Employer-Employee Data Tell Us? | Kristýna Vltavská, Jaroslav Sixta: The Possibilities to Estimate Labour Productivity and Total Factor Productivity for Czech Regions | Grzegorz Michalski, Aleksander Mercik: Polish and Silesian Non-profit Organizations Liquidity Strategies

Metodologie: Iva Pecáková: Alternative Approaches to the Analysis of Multidimensional Contingency Tables

http://www.czso.cz/statistika_journal

ADRESA REDAKCE:

Journal of Statistika | Czech Statistical Office | Na padesátém 81 | 100 82 Praha 10 | Czech Republic

E-mail: statistika.journal@czso.cz | www.czso.cz/statistika_journal

Obsah

04	Glosář: Statistika a počítače
05	Zásadní je důvěryhodnost statistik
06	Seminář Venkov 2012
07	Edvard Outrata opět dohlíží na evropskou statistiku
08	Krize? Jak kde ...
11	Automobily versus ICT zboží. Co říkají statistiky dovozu a vývozu?
17	Výdaje za ICT služby
18	Mobilní telefony u nás a ve světě
22	Počítače v českých domácnostech
24	Věnujeme se nejmladším statistikám
26	Internet v české společnosti
29	Děti, počítače a internet
30	Internetová populace
34	Kapitalizace softwaru vyrobeného ve vlastní režii
35	V e-gramotnosti jsme za Nory i Estonci
36	Mezinárodní telekomunikační unie na Mauriciu
38	„Nová ekonomika“ neroste
42	Start základních registrů veřejné správy se blíží
44	Participace starších osob na trhu práce
45	Příběh jednoho čísla
46	Cizinci na území ČR v uplynulém desetiletí
50	Cizinci v Praze
52	Několik pohledů na kvalitu života v mezinárodním srovnání
54	Efektivní způsob sdílení statistických informací
55	Stav ropné nouze jsme zvládli na výbornou
56	Návštěva kolegů z Ázerbájdžánu
57	ČSÚ v novém webovém kabátě
58	V ČSÚ probíhá velmi užitečný cyklus přednášek

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

oblast ICT je jednou z významných a dynamicky se rozvíjejících oblastí vývoje společnosti posledních desetiletí a postupně se stává zajímavějším a společensky stále významnějším předmětem statistických zjišťování. O významu tematiky svědčí i skutečnost, že před několika dny se celosvětovým pokrokem v oblasti ICT statistiky zabývalo 43. zasedání Statistické komise OSN.

ČSÚ využívá k získání dat o vývoji, výrobě a užití ICT několik informačních zdrojů: statistická šetření o využívání ICT veřejnou správou, v podnikatelském sektoru, v domácnostech a mezi jednotlivci; dále pak šetření o výdajích vynaložených na výzkum a vývoj v oblasti ICT, systémy statistiky zahraničního obchodu (tzv. Intrastat a Extrastat) a internetové stránky organizací veřejné správy. A právě výsledky statistických šetření v oblasti ICT jsou hlavním tématem tohoto čísla našeho časopisu.

Pokud se vám bude zdát, že mezi čísly v jednotlivých analýzách jsou mírné rozdíly, zůstaňte klidní. ICT lze totiž sledovat z různých hledisek – odvětvového nebo sektorového. Zatímco odvětvový pohled zahrnuje i některé mediální aktivity, sektorový pohled zase zahrnuje dílčí položky spadající do zpracovatelského průmyslu. Je tedy zřejmé, že výsledky obou pohledů se odlišují.

V tomto čísle si můžete přečíst i velmi zajímavý rozhovor s Marií Bohatou, bývalou předsedkyní ČSÚ a současnou náměstkyní Eurostatu, o problematice nezávislosti a důvěryhodnosti národních statistik EU. Otázkou nezávislosti se zabývá i Edvard Outrata, bývalý předseda ČSÚ, který byl již podruhé zvolen do Evropské poradní komise pro dohled nad statistikou.

V souvislosti s trhem práce vaši pozornost jistě zaujmou informace o zvyšování podílu starší generace na tomto trhu a jejich vlivu na ekonomickou a sociální situaci. Velmi zajímavá jsou i fakta o vývoji počtu cizinců v ČR v poslední dekádě, změnách v jejich zaměstnanosti, ale i mezinárodní srovnání v rámci EU o zájmu cizinců o jednotlivé členské země.

Věřím, že třetí číslo letošního ročníku našeho časopisu si přečtete se stejným zájmem jako čísla předchozí. Přeji vám hezké březnové dny a vstup do prvního jarního dne, letos poprvé již 20. 3., s dobrou náladou a úsměvem.

Iva Ritschelová | předsedkyně ČSÚ

STATISTIKA & MY | Měsíčník Českého statistického úřadu | 03 / 2012 | Ročník 2

Adresa redakce: Český statistický úřad, Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz | www.czso.cz

Redakční rada: Ing. Josef Vlášek (předseda), Bc. Michal Novotný (výkonný místopředseda), Mgr. Bohumila Beranová, Ing. Drahomíra Dubská, CSc., Mgr. et Mgr. Alena Géblová, Mgr. Helena Koláčková, RNDr. Tomáš Mládek, Helena Pexová, doc. Ing. Iva Ritschelová, CSc., Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D., Jana Slavníková, Ing. Jan Srb, Ing. Hana Šlégrová, Ing. Veronika Tichá, Ing. Pavla Trendová | Grafická úprava: Jana Chocholoušová, Tomáš Kubašta | Grafický návrh: Ondřej Pazdera | Fotografie: archiv ČSÚ, Martin Bílek, Dana Fialová, Tomáš Kubašta, Jiří Růžička, shutterstock.com | Tisk: Jiří Bartoš – Slon, spol. s r.o. Vydavatel: Český statistický úřad | ISSN 1804-7149 | ev. č. MK ČR E 19925

Glosář

Statistika a počítače

Statisticy už dávno nepoužívají při své práci tužku, kalkulačku a klotové rukávy. Místo toho sedí u počítačů, pracují s databázemi, používají moderní hardware i software. Přesto je obrázek digitálního věku v oblasti statistiky trochu rozpačitý. Pouze malá část údajů od respondentů je získávána elektronicky. To, co nasbíráme, musíme pracně skenovat či přepisovat z papírových výkazů. Administrativní zdroje dat na tom nejsou o mnoho lépe, a tak se ke statistikům dostane v elektronické podobě jen zlomek toho, co lidé přidávají ostatním úřadům. Stále máme příliš mnoho dat v papírové podobě, ačkoliv dnes má přístup k internetu snad i ona pověstná tetička z Orlických hor. Obrázku 21. století úplně neodpovídá ani vnitřní chod úřadu – pořád koluji více lidé s papíry v rukou než jedničky a nuly po drátech. Leccos se mění, ale realita zaostává za technickými možnostmi o mílové kroky. Neztrácejme však naději – pokrok je mocný a nic jej nezastaví, to vám klidně podepíšu! Tedy pardon – chtěl jsem říci opatřím svým digitálním podpisem.

Marek Rojíček

Odstartoval projekt NetRegio

První část studentů z Ostravské univerzity absolvovala odborné stáže na pracovištích Českého statistického úřadu. Tyto stáže se uskutečňují na základě Projektu „NetRegio – Platforma pro akceleraci sítí vztahů a vazeb mezi prostředím výzkumu regionálního rozvoje a aplikační sférou“.

Projekt je v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost organizován Výzkumným centrem konkurenceschopného a udržitelného rozvoje regionů (VYCERRO) při Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP). Jeho partnery jsou na základě Smlouvy o partnerství bez finančního příspěvku kromě ČSÚ také Ústecký kraj, Statutární město Ústí nad Labem, Ostravská univerzita v Ostravě, Západočeská univerzita v Plzni, Masarykova univerzita v Brně a Vysoká škola ekonomická v Praze. Na pracovištích ČSÚ se odborných stáží v tomto roce zúčastní 25 studentů z Ostravské univerzity a z UJEP v Ústí nad Labem.

<http://vycerro.ujep.cz/index.php>

Návštěva z Eurostatu

Ve dnech 26. a 27. ledna se v ČSÚ uskutečnila návštěva zástupců direktorátu B Eurostatu. Nejvíce bylo diskutováno připravované nařízení Rady a Evropského parlamentu pro harmonizaci metadat a zavedení standardů SDMX při předávání dat a metadat do Eurostatu (viz článek na s. 54). Jednání se zúčastnil okruh zaměstnanců ČSÚ zaměřených na předávání dat Eurostatu a jiným mezinárodním organizacím a dále na tvorbu metadat a publikování dat a metadat. Jednání organizačně zajistil odbor aplikačního programování ČSÚ.

Aktualizace cenového koše

Na základě standardní revize cenových indexů jsou od ledna 2012 počítány indexy spotřebitelských cen na nových vahách. Ty vycházejí z výdajů domácností v roce 2010. Indexy jsou počítány k novému technickému základu prosinec 2011 = 100 a jsou jako doposud řetězeny do časové řady rok 2005 = 100. Informace naleznete na stránkách www.czso.cz v sekci Statistika/Ceny.

ČR znovu členem Statistické komise OSN

Předsedkyně Českého statistického úřadu Iva Ritschelová se ve dnech 27. 2.–2. 3. 2012 zúčastnila 43. zasedání Statistické komise OSN. Česká republika se stala opětovně jejím členem na čtyřleté funkční období. Jednání SK OSN i letos předcházelo fórum na vysoké úrovni (High Level Forum) k aktuálnímu výzvam, jimiž se zabývá oficiální statistika.

Zasedal Výbor pro ESS

Dne 9. 2. 2012 se předsedkyně ČSÚ zúčastnila v Lucemburku jednání Výboru pro Evropský statistický systém, v němž zasedají předsedové statistických úřadů zemí EU. Na programu bylo zejména zrušení požadavku na předávání údajů o nových zakázkách v rámci krátkodobých podnikových statistik, změny komitologických výborů v rámci ESS, spolupráce s Evropským systémem centrálních bank, problematika standardizace a cenové statistiky. Jednání výboru se tentokrát jako pozorovatel poprvé zúčastnilo i Chorvatsko.

Předsedkyně ČSÚ v Partnership Group

Předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová byla zvolena členkou evropské Partnership Group. Partnership Group je skupina předsedů/generálních ředitelů statistických úřadů Evropského statistického systému (ESS), jejímž posláním je podpora rozvoje ESS na nejvyšší úrovni, zejména zajištění efektivního fungování Výboru pro ESS. Skupina má vzhledem ke svému složení v evropské statistické komunitě značnou neformální autoritu a obvykle se schází čtyřikrát do roka. Prvním voleným členem za ČR byl v letech 2004–2006 bývalý předseda ČSÚ a současný viceprezident ECB Jan Fischer.

Časopis zaujal

Poslední loňské dvojčíslo časopisu Statistika & My oslovilo Petra Mikysku z Ministerstva zahraničních věcí ČR. Ministerstvo zavádí nový systém vzdělávání českých diplomatů s cílem předat i základní znalosti z oblasti ekonomie a statistické praxe. Článek Státní statistická služba mezi mlýnskými kameny napověděl, jak se statistika vytváří, ale větší detail nepřinesl. Jeho autorka a ředitelka odboru obecné metodiky ČSÚ Pavla Trendová proto dne 1. února přednášela studentům o fungování státní statistické služby, o jejích možnostech a omezeních. Upozornila na to, že každou statistickou informací je nutné vidět v kontextu a znát její vypovídací schopnost. Uvedla data, která jsou nutná pro mezinárodní srovnání a zodpověděla řadu dotazů k ochraně dat, spotřebnímu koši, průměrné mzdě či ke statistice štěstí (well-being). Databázi zahraničního obchodu nemusela představovat, ministerstvo ji aktivně využívá.

Zásadní je důvěryhodnost statistik

řiká **Marie Bohatá**, náměstkyně Statistického úřadu EU.

Bývalá předsedkyně ČSÚ se v Eurostatu mimo jiné zabývá uplatňováním etického Kodexu a opatřeními k zajištění nezávislosti evropských statistik.

Za dobu vašeho působení v Eurostatu se i tam jistě hodně změnilo. Můžete konkrétně zmínit v jaké oblasti?

V letech 2003 až 2004 Eurostat prožíval poměrně těžkou krizi a v době mého příchodu byla situace stále ještě dost komplikovaná. V té době byl Eurostat zaměřen především na řešení vnitřních záležitostí s velkým důrazem na administrativní procedury a posílení kontroly v oblasti financování statistických aktivit prováděných jak subjekty komerční sféry, tak i statistickými úřady členských zemí. Vzájemné vztahy byly poznamenány nedůvěrou a bylo tedy třeba co nejrychleji obnovit důvěru a ujmout se opět role lídra Evropského statistického systému. Jsem ráda, že jsem mohla svými aktivitami přispívat jak k posílení vzájemné důvěry, tak i k prohlubování vzájemné spolupráce. V tom ostatně spatřuji své hlavní poslání i nadále.

Jaké profesionální priority máte před sebou v současnosti?

V první řadě musím zdůraznit evropský statistický program pro léta 2013 až 2017, který je v současné době diskutován na půdě Rady v rámci standardního legislativního procesu. Vedla jsem přípravu tohoto programu v Eurostatu a zastupuji Komisi i při legislativní práci. Předpokládám, že v průběhu několika týdnů zahájíme na pracovní skupině Rady projednávání novely nařízení o evropských statistikách. Třetím úkolem, na němž se budu podílet v úzké spolupráci s národními úřady, je implementace revidovaného Kodexu pro evropské statistiky, zejména příprava tzv. Peer reviews.

Po událostech v Řecku dochází k řadě opatření v oblasti posílení kvality dat a nezávislosti statistických úřadů. Která z opatření jsou ta neúčinnější?

Nejsilnějším nástrojem Eurostatu je bezesporu zvýšená pravomoc kontrolovat primární data v oblasti vládní finanční statistiky, ale s úpravou nařízení o kvalitě údajů v kontextu EDP (pozn. red.: č. 479 z roku 2009) se zvýšila i role a odpovědnost národních úřadů za data notifikovaná Eurostatu. Nejde však jen o vládní finanční statistiky, i když ty jsou středem zájmu. Problém je širší, protože statistiky stále více ovlivňují politické rozhodování. Jejich důvěryhodnost je tudíž zásadní. Jak známo, důvěryhodnost evropských statistik měla být posílena přijetím Kodexu pro evropské statistiky. Ne všechny principy a požadavky mohou však realizovat statistické úřady samy a v některých ohledech je nutná součinnost vlády a dalších institucí. Bohužel, Sdělení a Doporučení Evropské komise, jež byly adresovány Evropskému parlamentu a Radě vzápětí po přijetí Kodexu v roce 2005, na tuto skutečnost poukazovaly, ale nevyvolaly prakticky žádnou odezvu. I z tohoto důvodu přišla Komise v dubnu loňského roku s novým sdělením č. 211 o robustním řízení kvality, kde nastínila další nezbytné kroky. V souladu s tímto dokumentem se domnívám, že neúčinnějším opatřením bude novelizace nařízení o evropských statistikách. Její některé principy a indikátory Kodexu by se měly stát závaznými, a tudíž i vymahatelnými. Předpokládá se, že i zavedení povinnosti vlád napomáhat k plné implementaci Kodexu, k níž

Marie Bohatá

se vláda přihlásí ve veřejném politickém závazku, tzv. Commitments on Confidence in Statistics, by mělo situaci dále zlepšit. Tato deklarace se bude týkat především profesionální nezávislosti, koordinační funkce statistických úřadů ve vztahu k dalším národním producentům statistik či zajištění a stabilizace zdrojů. Bude ale dostatečně specifická, aby pomohla řešit konkrétní problémy jednotlivých národních statistických systémů. Za zmínku jistě stojí i skutečnost, že takováto deklarace se připravuje i pro Eurostat.

Jaké je postavení Kodexu evropské statistiky v systému těchto opatření?

Jak je zřejmé, Kodex hraje stále důležitou roli a spolu s nařízením o evropských statistikách se vzájemně doplňují. Jeho samoregulační charakter se nemění, ale některé požadavky se prostřednictvím legislativy stanou závaznými. Bude však v pravomoci členských zemí rozhodnout se, jak budou naplněny. Např. postupy pro jmenování a odvolání hlavy statistického úřadu mají být stanoveny zákonem, ale samy o sobě nejsou specifikovány. Důležitou pomůckou pro plnou implementaci Kodexu bude určité soubor nejlepších metod a postupů, který představuje jeden z významných výstupů spolupráce v rámci Sponsorship v oblasti kvality.

Podle posledních zpráv dochází k určitému zpomalení implementace jednotlivých aktivit v rámci Kodexu evropské statistiky na mnoha úřadech. Čím je to způsobeno?

Zpomalení považuji v podstatě za přirozené, protože jednodušší opatření bylo možno realizovat rychleji než např. opatření vyžadující úpravy zákona. Navíc se dá předpokládat, že značné rozpočtové škrty, k nimž byly mnohé země nuceny přistoupit v celé státní správě, vedly k oddálení realizace některých zdrojově náročnějších aktivit. Výše zmíněné Sdělení Komise č. 211 na tuto situaci reaguje a uvádí opatření, jež by podle názoru Komise měla implementaci Kodexu urychlit.

Co byste nejvíce přála českým statistikům?

Asi stejně jako všem kolegům: kvalitní administrativní data, ochotu respondentů spolupracovat a větší vstřícnost nás producentů statistických informací ve vztahu k uživatelům.

ČSÚ v Ostravě bez bariér

Pracoviště ČSÚ v Ostravě je již od roku 1996 umístěno v budově bývalé **ubytovny pro zaměstnance** dojíždějící za prací ze Slovenska a z Polska.

Vnitřní prostorové uspořádání místností a zejména samotný vstup do budovy odpovídal tomuto využití. Pro účely úřadu, který často navštěvuje veřejnost, budova dispozičně příliš vhodná není. Dlouhá léta také neexistovala možnost zbudování bezbariérového vstupu.

Již v roce 2002 byl zpracován investiční záměr, který řešil dispoziční problémy objektu a zároveň také rozšiřoval kapacitu kancelářských prostor formou přístavby ke stávan-

Pro ostravské vozíčkáře je nyní pracoviště ČSÚ lépe dostupné.

jící budově. V té době, pamětníci si budou jistě pamatovat, se pracovalo s hypotézou soustředit pracovní kapacity z okresů do krajských center. Tento záměr nebyl ale nikdy realizován, především pro nedostatek investičních prostředků. Svou roli sehrála i skutečnost, že přesuny pracovníků z okresů do krajů se prak-

ticky neuskutečnily a díky postupnému snižování stavu zaměstnanců úřadu se přístavba a přestavba budovy jevily zbytečnou.

Nový důstojný vstup do budovy z Repinovy ulice se tak podařilo zrealizovat až v závěru loňského roku. Z rozhodnutí vedení ČSÚ byly vyčleněny investiční prostředky ve

výši 2 mil. Kč a v srpnu 2011 započala projektová příprava celé investiční akce. Samotné realizace stavby se zhostila ostravská stavební firma DAV, a. s., která zakázku získala ve výběrovém řízení. První stavební práce začaly koncem října 2011 a do poloviny prosince byla stavba hotova. Spolu s realizací bezbariérového vstupu do budovy se podařilo zbudovat i toaletu pro imobilní občany a upravit dvorní trakt položením zámkové dlažby, což oceňují především ti zaměstnanci, kteří měli doposud problémy se zaparkováním svého osobního vozidla.

Jaromír Kartous
ředitel KS ČSÚ v Ostravě

Seminář Venkov 2012

Na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy proběhl počátkem února již 5. ročník semináře věnovaného problematice **regionální diferenciací venkovského prostoru** pod názvem **Venkov 2012**.

Mezi více než 90 účastníky z řad akademických odborníků, specialistů z praxe či veřejné a státní správy nechyběli ani zástupci Českého statistického úřadu.

V úvodní části seznámili členové výzkumného centra RURAL Přírodovědecké fakulty UK účastníky semináře s hlavními závěry ukončeného grantového programu „Regionální diferenciací venkovských obcí Česka: disparity a možnosti rozvoje“. V dalším

Vše, co bylo na semináři řečeno, najdete na www.geography.cz.

programu vystoupil mimo jiné předseda Národní sítě místních akčních skupin, který nejen představil činnost místních akčních skupin, ale nastínil i představy o působení sítě v dalším programovacím období 2014–2020.

Obě vystoupení zástupců ČSÚ byla věnována předběžným výsledkům Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Petr Dědič navázal na loňské vystoupení tím, že připomněl metodické odlišnosti a technické i organizační inovace zpracování

výsledků SLDB 2011 oproti sčítání v roce 2001, vysvětlil specifika přípravy předběžných výsledků SLDB 2011 a podrobně seznámil s formami výstupů. Zaměřil se především na práci s internetovou prezentací zveřejněných dat.

Hana Bednářová představila výsledky SLDB 2011 na souboru venkovských obcí formou kartogramů. Účastníkům semináře byl také představen časopis Statistika & My. Obdrželi prosincové číslo s vloženou Statistickou ročenkou ČR a Katalogem produktů 2012. Velký zájem vzbudilo číslo časopisu (1/2012) věnované předběžným výsledkům sčítání lidu.

Petr Dědič
Krajská správa ČSÚ Pardubice

Edvard Outrata opět dohlíží na evropskou statistiku

Bývalý předseda ČSÚ byl v lednu 2012 znovu jmenován členem **Evropské poradní komise pro dohled nad statistikou**. Jedná se o orgán, jehož náplní je sledovat, jak Evropský statistický systém jako celek dodržuje Kodex evropské statistiky.

Evropská poradní komise pro dohled nad statistikou (European Statistical Governance Advisory Board – ESGAB) byla na návrh Evropské komise zřízena rozhodnutím Rady EU v roce 2008. Tvoří ji sedm členů, z nichž tři jmenuje Evropský parlament a čtyři Rada.

Renomování profesionálů

Odborníci komise jsou vybíráni z řad renomovaných profesionálů tak, aby se vzájemně doplňovali svými znalostmi a zkušenostmi.

Edvard Outrata významnou úlohu člena této poradní komise zastával již jednou, a to v letech 2009–2011.

Kodex evropské statistiky byl vypracován Výborem pro statistické programy (který byl později

nahrazen Výborem pro evropský statistický systém). Je zahrnut do doporučení komise Evropskému parlamentu a Radě o nezávislosti, bezúhonnosti a odpovědnosti vnitrostátních statistických úřadů a statistického úřadu Společenství z roku 2005. Jeho cílem je zvýšit důvěru ve statistické úřady a kvalitu statistik, které vytvářejí.

Nástrojem jsou institucionální a organizační opatření ve třech oblastech v podobě 15 zásad, které jsou dále rozpracovány do podrobnějších ukazatelů.

V roce 2011 byla Výborem pro evropský statistický systém provedena revize Kodexu, při které byly využity také podněty ESGAB.

Co bylo do Kodexu doplněno

V rámci revize došlo zvláště k posílení zásad profesionální nezávislosti, kvality, nestrannosti a objektivit a zároveň i odpovídajících statistických postupů.

V rámci revize byly doplněny například:

- pravidla pro jmenování předsedů (generálních ředitelů) národních statistických úřadů a Eurostatu,
- požadavek, aby důvody pro odvolání výše zmíněných předsedů byly specifikovány v zákoně,

- požadavek na definování a zveřejnění politiky kvality,
- požadavek na předchozí upozornění na větší revize nebo změny v metodologii,
- zdůraznění používání administrativních zdrojů dat pro statistické účely.

Kvalita a nezávislost

Výroční zpráva pro Evropský parlament a Radu o dodržování zásad obsažených v Kodexu v rámci Evropského statistického systému je hlavním výstupem činnosti ESGAB. Zpráva využívá monitoringu dodržování Kodexu prováděného Eurostatem a dotazníků určených národním statistickým úřadům. Sleduje i doporučení obsažená v předchozích zprávách a jejich plnění.

ESGAB také zajímá, jak vnímají kvalitu a nezávislost statistiky uživatelé statistických dat. Během prvního funkčního období se ESGAB ve svých hodnotících zprávách zaměřoval na tři z 15 zásad evropské statistiky: profesionální nezávislost, přiměřenost zdrojů a závazek kvality.

ESGAB se také šířeji zabývá otázkami dodržování Kodexu, jeho šířením a aktualizací, a otázkou důvěry v evropské statistiky.

**Hana Šlégrová
Lucie Vayhelová
odbor mezinárodní spolupráce**

Patnáct zásad evropské statistiky

Oblast 1

Institucionální prostředí

1. Profesionální nezávislost
2. Oprávnění ke shromažďování údajů
3. Přiměřenost zdrojů
4. Závazek kvality
5. Statistická důvěrnost
6. Nestrannost a objektivita

Oblast 2

Statistické procesy

7. Správná metodika
8. Odpovídající statistické postupy
9. Přiměřené nároky na respondenty
10. Efektivita nákladů

Oblast 3

Statistické výstupy

11. Relevance
12. Přesnost a spolehlivost
13. Včasnost a dochvilnost
14. Koherence a porovnatelnost
15. Dostupnost a srozumitelnost

Nové složení ESGAB

Předseda:

Thomas Wieser (Rakousko)

Členové komise:

Pilar Martín-Guzmán (Španělsko)

Günter Kopsch (Německo)

Edvard Outrata (Česká republika)

Margit Epler (Rakousko)

Patricia O'Hara (Irsko)

Jean-Michel Charpin (Francie)

(Toto složení komise platí od 23. března 2012 následující tři roky).

Krize? Jak kde...

Internetový vyhledávač nám po zadání sousloví „ekonomická krize“ vrátí zhruba jeden milion referencí. Také v současné době se ekonomická krize opět stává hlavním tématem zpráv a analýz, neznamená to ale, že by postihla veškerá odvětví naší ekonomiky.

Z úst moderátorů televizních zpráv jsme v roce 2009 poměrně často slyšeli o krizi a o jejím dopadu na hospodářství Česka. Nejpatrněji se tento fenomén projevil ve snížení ekonomického růstu, v poklesu objemu vývozu z naší země a v nárůstu počtu nezaměstnaných. Ani ICT sektor nebyl ušetřen negativních dopadů krize. S odstupem času a zároveň vyzbrojeni aktuálními daty se můžeme na rok 2009 podívat detailněji, konkrétně na příkladu právě ICT sektoru.

Krizový rok 2009 postihl odvětví ICT sektoru různě.

Propad vývozu

Na vývoz a dovoz ICT se z poněkud odlišného pohledu zaměřuje následující článek *Automobily versus ICT*

zboží aneb co říkají statistiky dovozu a vývozu, s. 11. My se v této chvíli zaměříme pouze obecně na vývoz exportu ICT zboží z Česka. Z časové řady (graf 1) lze vypořádat, jak

zásadně se ekonomická krize projevila právě na exportu ICT komodit. Celkový objem vyvezeného ICT zboží v roce 2009 meziročně klesl o 13 % a jednalo se o vůbec první meziroční pokles vývozu tohoto zboží v historii samostatné republiky. Překvapivě ve sledovaném roce nedošlo ke snížení objemu vývozu IT služeb, na druhou stranu je třeba podotknout, že vývoz IT služeb z Česka meziročně značně fluktuuje a taky dosahuje přibližně pouze 5 % hodnoty vývozu ICT zboží.

Německo v roce 2009 nesnížil, ale naopak meziročně stoupl o 2 %. Zároveň však v roce 2009 razantně spadl objem vývozu ICT zboží do všech ostatních západoevropských zemí. Například jen do zemí původní evropské patnáctky meziročně poklesl vývoz ICT zboží z Česka o desetinu (tabulka na s. 9).

Nižší vývoz – nižší tržby

Pokles vývozu se v roce 2009 nepřehlédnutelně projevil i ve snížení objemu tržeb u ICT zpracovatelského průmyslu, a to meziročně o plných 13 %. Tato jednoznačná korelace vcelku jasně poukazuje na bezprecedentní závislost českého ICT zpracovatelského průmyslu na exportu. Zjednodušeně můžeme konstatovat, že to, co se u nás v tomto odvětví vyrobí, putuje vesměs za naše hranice. Stejně se snížily i tržby u velkoobchodu s ICT zbožím. Ty v roce 2009 meziročně oslabily také o 13 %. V tomto případě se projevila nižší

Co je ICT sektor

ICT sektor je definován jako kombinace ekonomických činností produkujících výrobky (technologie) a poskytujících služby, jež jsou primárně určeny k zpracování, komunikaci a distribuci informací elektronickou cestou, včetně jejich zachycení, ukládání, přenosu a zobrazení (OECD 2007). Seznam ekonomických činností zařazených do ICT sektoru je vymezen prostřednictvím Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) do čtyř hlavních skupin:

- **ICT zpracovatelský průmysl** (výroba počítačů, komunikačního zařízení, spotřební elektroniky a elektronických součástek: CZ NACE 26.1-26.4 a 26.8)
- **Obchod s ICT** (velkoobchod s počítači a komunikačním zařízením CZ NACE 46.5)
- **Telekomunikační činnosti** (CZ-NACE 61)
- **IT služby** (vydávání softwaru, programování a jiné IT činnosti: CZ NACE 58.2; 62, 63.1 a 95.1)

Údaje za Českou republiku pocházejí z ročního Strukturálního šetření ekonomických subjektů vybraných produkčních odvětví P4-01 a P5-01. Údaje z tohoto zdroje se z metodologických důvodů mohou lišit od údajů publikovaných z jiných zdrojů. Podrobné informace k tomuto tématu naleznete na: http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/ict_sektor

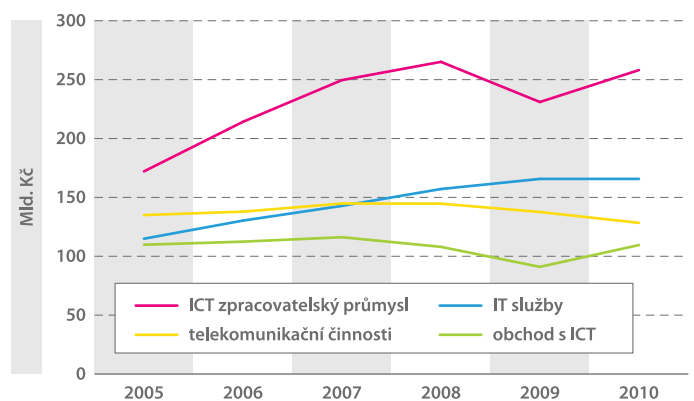

Graf 1 | Vývoz ICT zboží z ČR mezi lety 2005 a 2010

Zdroj: ČSÚ

Graf 2 | Tržby v ICT sektoru v letech 2005 až 2010

Zdroj: ČSÚ

poptávka po ICT zboží, a to jak ze strany domácností a jednotlivců, tak především podnikatelských subjektů. S poklesem tržeb za prodej ICT zboží souvisí i pokles dovozu tohoto zboží do České republiky téměř o 10 %. Tento pokles se týkal především hotových ICT výrobků, jako jsou osobní počítače, mobilní telefony a spotřební elektronika.

O poznání lépe si vedly telekomunikační služby, ty registrovaly pokles tržeb na úrovni 5 %. Zcela jiný obrázek nabízí oblast IT služeb, kde se tržby meziročně zvýšily téměř o 6 %.

Změna objemu vývozu ICT zboží z Česka do vybraných zemí EU (rok 2008 – 100 %)

	2009	2010
Německo	102	134
Nizozemsko	87	89
Spojené království	84	97
Francie	88	99
Itálie	87	97
Polsko	67	82
Slovensko	91	116
Španělsko	70	80
EU15	90	105
EU27	88	103

Zdroj: ČSÚ

Celkově se neubráníme závěru, že krizový rok 2009 postihl různá odvětví ICT sektoru značně odlišně. Nejhorší se tento rok projevil na ICT zpracovatelském průmyslu, měřeno objemem tržeb. Oproti tomu odvětví IT služby vyvázly z krizového roku bez větší újmy.

Co s tím?

Manažeři a zaměstnavatelé jistě sledovali nelichotivé ukazatele a statistiky se vzrůstajícími obavami. A jaká byla jejich opatření? Firmy působící na území Česka poměrně promptně reagovaly.

Postavení ICT sektoru v české ekonomice

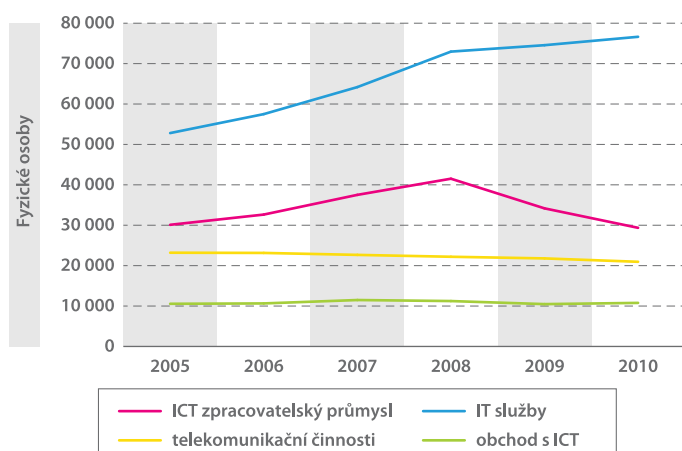
V roce 2010 bylo v ICT sektoru **zaměstnáno** celkem téměř 140 tis. osob a jejich podíl na celkové zaměstnanosti v Česku se přiblížil 3 %. Více jak polovina (56 %) z těchto lidí pracuje v podnicích s převážující činností v oblasti poskytování IT služeb, pětina ve výrobě ICT (ICT zpracovatelský průmysl), 15 % v telekomunikacích a 8 % ve velkoobchodu s ICT.

Od roku 1995 vzrostla **hodnota tržeb** realizovaných v podnicích vyrábějících ICT nejvíce ze všech sledovaných odvětví zpracovatelského průmyslu, a to z asi 20 miliard korun na 257 miliard v roce 2010. ICT průmysl představoval v roce 2010 hned po automobilovém průmyslu, co do hodnoty tržeb, nejvýznamnější odvětví ve zpracovatelském průmyslu. Stejný nárůst, tj. více jak desetinásobný, byl za posledních deset let zaznamenán i u podniků s převážující činností v oblasti poskytování IT služeb.

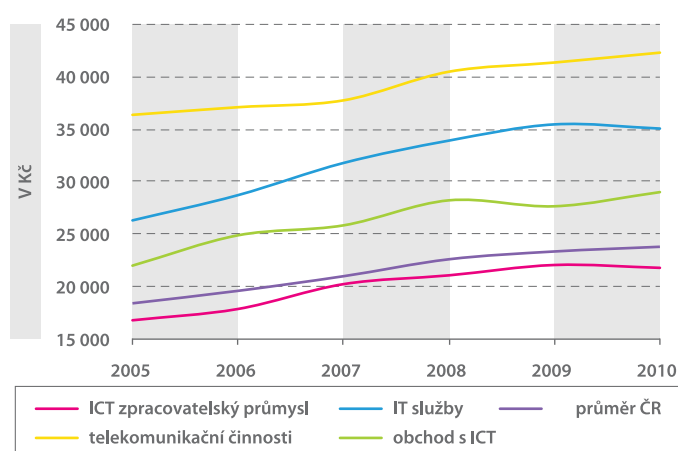
Na **tvorbě HDP** se ICT sektor v Česku v roce 2010 podílel 4,5 %, a to především díky IT službám a telekomunikačním činnostem, které dohromady tvoří více než 80 % z přidané hodnoty vytvořené v ICT sektoru. Od roku 2005 se již podíl ICT průmyslu na hrubé přidané hodnotě vytvořené ve zpracovatelském průmyslu výrazně nemění a pohybuje se okolo 3 %.

Oproti tomu významně roste podíl přidané hodnoty vytvořené podniky s převážující činností v oblasti IT služeb (podíl IT služeb na HDP se v roce 2005 pohyboval okolo 1,5; v roce 2010 dosáhl již 2 %). Podíl podniků s převážující činností v oblasti telekomunikací na HDP dosáhl nejvyšších hodnot v letech 2002 a 2003 (kolem 2,3 %), v roce 2010 se pak pohyboval okolo 1,8 % HDP.

ICT sektor se u nás v roce 2010 podílel 13 % na celkových **výdajích na výzkum a vývoj** uskutečněných v podnikatelském sektoru. Dohromady podniky v ICT sektoru utratily za výzkum a vývoj (VaV) 4,8 miliard korun, ale jen 12 % připadalo na podniky vyrábějící ICT (ICT zpracovatelský průmysl). V posledních letech roste především význam výzkumu a vývoje v IT službách a naopak v ICT průmyslu u nás výdaje na VaV klesají.

Graf 3 | Počet zaměstnaných osob v jednotlivých odvětvích ICT sektoru mezi lety 2005 a 2010

Zdroj: ČSÚ

Graf 4 | Průměrné mzdy v jednotlivých odvětvích ICT sektoru mezi lety 2005 a 2010

Zdroj: ČSÚ

Zejména v ICT zpracovatelském průmyslu značně ubylo zaměstnanců (meziročně o 17 %) a byly redukovány investice.

Obdobně také v oblasti telekomunikačních služeb klesl počet zaměstnaných osob (o 2 %), avšak zde se jedná spíše o dlouhodobý trend. Za blízký stagnaci můžeme označit vývoj zaměstnanosti a investic v obchodu s ICT. Víme, že podnikům, které se zaměřují na poskytování IT služeb, se relativně dařilo. Ekonomky často zmiňovaná „dobrá nálada“ se v tomto odvětví projevila nejen zvýšením počtu zaměstnanců (o 2 %), ale takto zaměřené subjekty se nebály ani investovat.

A platy?

Na první pohled rychlé a efektivní řešení nabízí omezení mzdových nákladů. K tomuto kroku se odhodlaly pouze společnosti působící v ICT zpracovatelském průmyslu, kde výdaje na mzdy se meziročně snížily o 13 %. Tato skutečnost jde zcela na vrub výše uvedenému snížení počtu osob pracujících v tomto sektoru. Avšak a možná na první pohled paradoxně se průměrná měsíční mzda v ICT zpracovatelském průmyslu v roce 2009 meziročně nepatrně zvýšila. Můžeme usuzovat, že v tomto odvětví dostali výpověď méně kvalifikovaní pracovníci s nízkými příjmy, zkušenější za-

městnanci, kteří jsou i lépe finančně ohodnoceni, v ICT zpracovatelském průmyslu zůstali, a právě proto také zde pozorujeme relativní nárůst průměrné sumy na výplatní pásce.

Zaměstnanci pracující pro podniky věnující se ICT službám se nemuseli o své platy bát, neboť jak v sektoru telekomunikací, tak i IT služeb evidujeme meziroční navýšení mzdových prostředků o 1, resp. 7 %.

Velmi zajímavé údaje, a to především z pohledu osob pracujících v ICT sektoru, nám poskytuje ukazatel o průměrné hrubé měsíční mzdě zaměstnanců v jednotlivých ICT odvětvích (graf 4). Zatímco v ICT zpracovatelském průmyslu se tento ukazatel pohybuje v posledních dvou letech kolem 22 tisíc korun, tak v telekomunikacích jde téměř o dvojnásobek, v IT službách je to okolo 35 tisíc korun. Ve všech sledovaných odvětvích ICT sektoru průměrná hrubá měsíční mzda v posledních letech roste, nejvíce pak v IT službách.

žeme učinit první opatrné odhady současného i budoucího trendu. Pokud se týká vývozu ICT zboží a tržeb ve výrobě ICT, dostávají se námi hodnocené ukazatele na úroveň předkrizového roku 2008. Radost by z toho mohli mít zejména dříve propuštění zaměstnanci, kteří pracovali ve firmách vyrábějících ICT produkty, pokud by zde nebylo jedno velké „ale“. Mezi roky 2009 a 2010 se totiž opět snížil počet zaměstnaných v tomto sektoru.

Nepoměrně nadějnější se zdá být situace v oblasti ICT služeb a zvláště pak v sektoru IT služeb. Ve výsledku mohl být krizový rok 2009 jistým impulzem k vnitřní reorganizaci ICT sektoru u nás v tom smyslu, že bylo oslabeno postavení ICT zpracovatelského průmyslu, oproti tomu navrch získaly ICT služby. Všim ale může řádně zamíchat krize eurozóny a možná recese v roce 2012. Veškeré výše uvedené předpoklady by se pak zhroutily jako pověstný domeček z karet.

IT odborníci

Český statistický úřad sleduje nejen mzdy v jednotlivých odvětvích (včetně ICT sektoru), ale i mzdy za jednotlivé skupiny zaměstnání. Proto jsou k dispozici také informace o výši průměrných měsíčních mezd IT odborníků, tzn. osob, které se zaměřují na vývoj a správu informačních technologií napříč všemi odvětvími. Takových odborníků bylo v České republice v roce 2010 podle statistik ČSÚ 122 tisíc a jejich průměrná hrubá měsíční mzda činila ve stejném roce **44 209 korun**. Tato částka tvořila 156 % celkové průměrné hrubé měsíční mzdy v České republice. Více informací k tomuto tématu naleznete na: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/lidske_zdroje_v_informacni_spolecnosti_it_odbornici

Ale co zítra?

Jelikož jsou dostupné již první údaje o ICT sektoru za rok 2010, nemluvě o dovozu a vývozu ICT zboží, mů-

Robin Rašín
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti
Lucie Vinecká
Technická univerzita v Liberci

Automobily versus ICT zboží. Co říkají statistiky dovozu a vývozu?

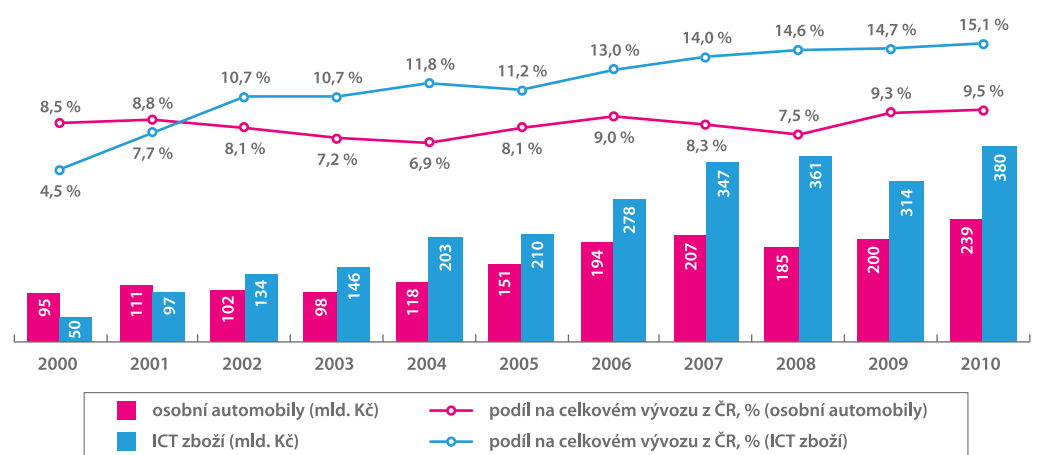
Česko slouží více méně jako montovna, kam se dovezou ICT součástky. Za naše hranice směřuje hotové ICT zboží.

Rozvoj zahraničního obchodu, nebo naopak jeho pád, bývá ekonomy často spojován s produkcí a vývozem v automobilovém průmyslu. Je to pravda jen částečně. Možná náš subjektivní dojem zkreslují záběry z nedávno otevřených závodů u Kolína či slezských Nošovic. Čísla však hovoří jasně – od roku 2002 Česko vyváží daleko více ICT zboží než například osobních automobilů (graf 1). Není proto od věci přiblížit si strukturu dovozu a vývozu tohoto druhu zboží.

Montovna

Česko spolu s dalšími středoevropskými zeměmi patří k významným

Graf 1 | Vývoz automobilů a ICT zboží mezi lety 2000 a 2010, včetně podílu na celkovém vývozu z Česka

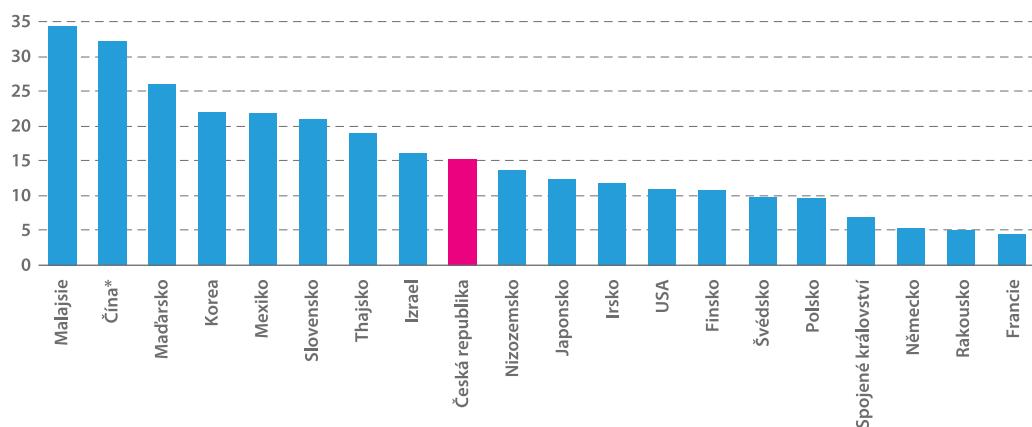

Zdroj: ČSÚ

světovým exportérům ICT zboží – měřeno podílem vývozu ICT zboží na celkovém vývozu (graf 2). Jistě chvályhodný ukazatel a důkaz toho, že struktura vývozu (nejen) Česka je značně diverzifikována. Jenomže při pohledu na následující graf 3 by se měla nejednomu čtenáři objevit na čele drobná vráska, protože ICT zboží se významně podílí také na celkovém dovozu do Česka a nejen ven.

Detailnější analýza rychle rozkryje zřejmou příčinu (graf 4). Struktura dovozu ICT zboží do Česka vcelku jasně odhaluje, že zásadní část dovezeného ICT zboží tvořily nejrůznější díly a části nehotových produktů. Naopak směrem ven z Česka směřovaly kompletní hotové výrobky a není proto pochyb, že na našem území se velké množství produktů montuje a odváží zase dál s minimální přidanou hodnotou. Toto konstatování mohou mimo jiné podpořit data o výdajích na výzkum a vývoj v ICT průmyslu spolu s nízkou přidanou hodnotou v tomto výrobním odvětví. Podrobnější statistiky jsou dostupné na webových stránkách ČSÚ věnovaných ICT sektoru nebo v krátkém článku ICT zboží vyvinuté v Česku, s. 16.

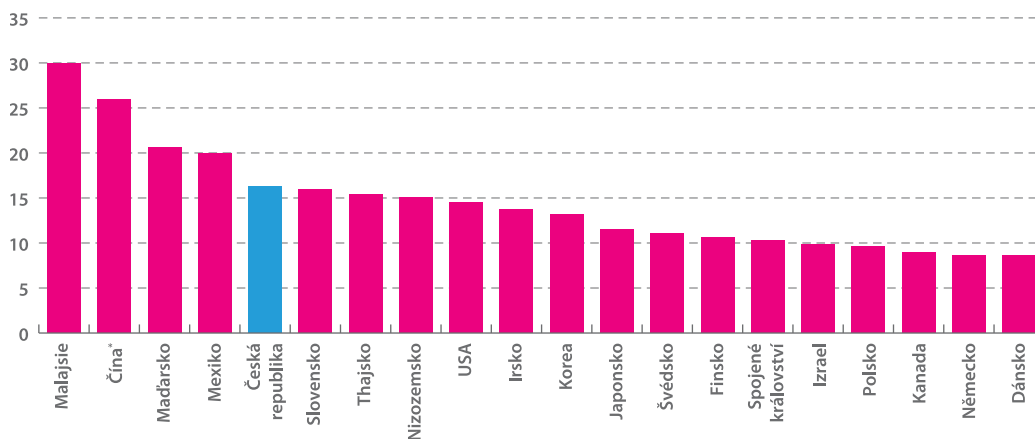
Graf 2 | Podíl vývozu ICT zboží na celkovém exportu vybraných zemí v roce 2009 (v %)

* včetně Hongkongu a Macaa

Zdroj: ČSÚ upraveno na základě dat OECD a UN (Comtrade)

Graf 3 | Podíl dovozu ICT zboží na celkovém importu do vybraných zemí v roce 2009 (v %)

* včetně Hongkongu a Macaa

Zdroj: ČSÚ upraveno na základě dat OECD a UN (Comtrade)

ICT zboží

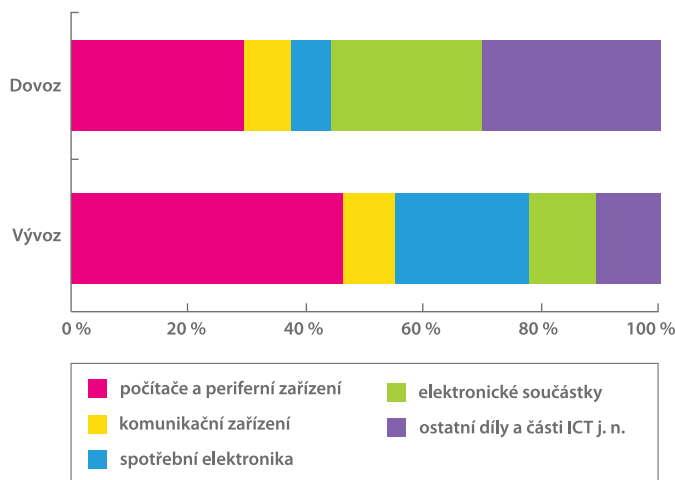
je definováno jako zboží, jehož hlavní funkcí představuje komunikace nebo zpracování informací, včetně jejich záznamu, přenosu a zobrazení elektronickou cestou (OECD 2008).

Seznam ICT zboží použitý pro statistiku zahraničního obchodu zahrnuje necelou stovku produktů vybraných z číselníku HS 2007 (rozlišení na šestimístní kód). Jelikož takový popis nemusí být zcela flagrantní, rozděluje se ICT zboží do pěti hlavních kategorií. Těmi jsou: Počítače a periferní zařízení; Komunikační zařízení; Spotřební elektronika; Elektronické součástky a Ostatní díly a části ICT j. n.

Data za vývoz a dovoz ICT zboží v tomto článku pocházejí za Českou republiku z datových výstupů statistiky zahraničního obchodu (databáze statistiky zahraničního obchodu ČSÚ).

Podrobné informace k tomuto tématu naleznete na: http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zahranicni_obchod_s_ict_zbozim

Graf 4 | Struktura dovozu a vývozu ICT zboží do a z Česka v roce 2010

Zdroj: ČSÚ

EU versus Čína

Podobně jako mnoho dalších produktů, má v Česku vyrobené ICT zboží svoji cílovou stanici v některé ze zemí EU, především v Německu, Nizozemsku, Spojeném království atd. (graf 5).

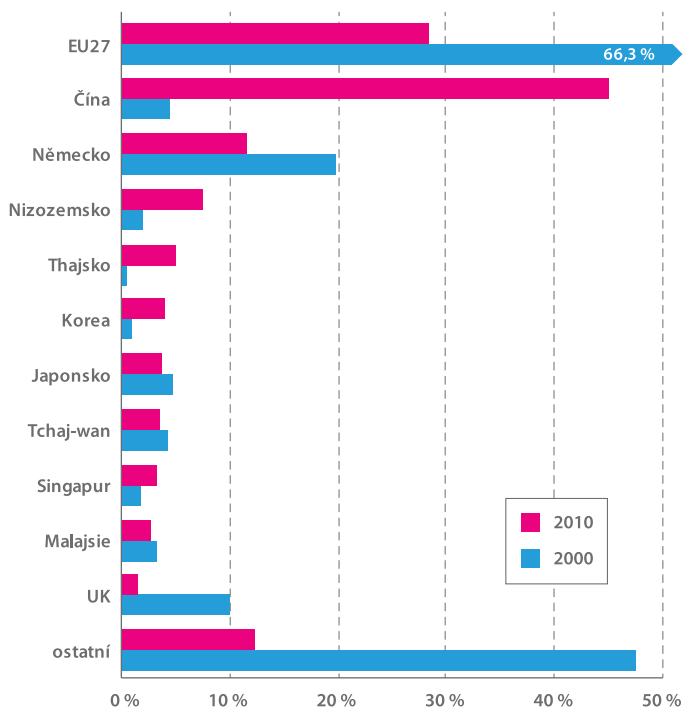
I zde se tedy projevuje stále diskutovaná závislost českého exportu na zemích EU a Německu zvláště, protože v EU končí svoji pouť více než 80 % ICT produktů vyvezených z naší vlasti. Mnohem zajímavěji se v čase vyvíjela struktura hlavních dovozců ICT zboží do Česka. Ještě v roce 2000 vévodily sledovaným ukazatelům země EU, neboť ze společného evropského prostoru byly do ČR dovezeny více než dvě třetiny všech ICT produktů. Ovšem během posledních deseti let jsme byli svědky dramatického přerodu, kdy EU přišla o své výsostné postavení hlavního dovozce a její místo převzala Čína. Ostatně z druhé největší ekono-

miky světa se loni do Česka dovezl dokonce větší objem ICT zboží než z celé EU (graf 6). Lze navíc očekávat, že ostatní rychle rostoucí asijské ekonomiky v brzké době posílí své postavení klíčových ICT exportérů a EU jako celek bude i nadále snižovat svůj podíl na celkovém dovozu ICT zboží do ČR.

Quo vadis, Česko?

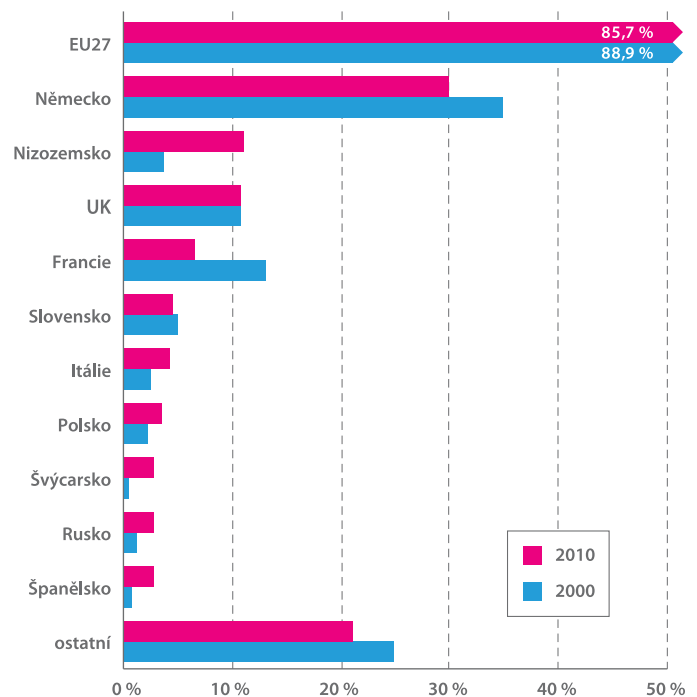
Detailnější statistiky dovozu a vývozu ICT zboží, které jsou všem dostupné na webových stránkách ČSÚ, sice zatím vyznívají pro Česko relativně příznivě. Nicméně naše země, ať se nám to líbí či nikoli, opravdu slouží především jako montovna, kde se kompletují ICT výrobky. Navíc většina dílů a součástek pochází z Číny. Do jisté míry je pouze otázkou času, kdy ČR ztratí některou ze svých konkurenčních výhod a k montáži bude docházet v některé z asijských zemí. Zdvíženým varovným

Graf 6 | Hlavní dovozci ICT zboží do Česka v roce 2000 a 2010

Zdroj: ČSÚ

Graf 5 | Hlavní odbytiště ICT zboží vyvezeného z Česka v roce 2000 a 2010

Zdroj: ČSÚ

prstem jsou především ukazatele dokumentující přidanou hodnotu a investice do výzkumu a vývoje, které vyznívají pro naši zemi nepříznivě. Je proto nabíledni, že Česku chybí dostatek vývojových center, kde by vznikaly nové produkty a postupy zvyšující přidanou hodnotu ICT produktů. Pokud se v tomto ohledu neobjeví v brzké době nějaké změny ukazatelů pozitivním směrem, může se stát, že podíl vývozu ICT zboží zaznamenaná postupný pokles významu na celkovém vývozu z ČR. Ostatně obdobný jev, tedy postupný pokles podílu exportu ICT zboží, v nedávné minulosti zaregistrovaly některé ze zemí Evropské unie. Tomuto tématu se detailněji věnuje článek Počítačové srdce Evropy, s. 14.

A přece jen zvesela

ICT zboží představuje pouze jednu stranu mince, tu druhou reprezentují ICT služby. A právě

statistiky týkající se tohoto segmentu vyznívají pro Česko mnohem pozitivněji. Sice se z Česka v roce 2010 vyvezly ICT služby odpovídající svou hodnotou pouze 10 % z hodnoty vyvezeného ICT zboží, přesto sektor produkuje vysokou přidanou hodnotu a zároveň jej doprovází také vyšší výdaje na výzkum a vývoj (podrobněji v článku – ICT zboží vyvinuté v Česku?, s. 16). Tím jsou položeny dobré základy pro to, aby v případě naplnění scénáře nastíněného v předchozím odstavci došlo k postupnému přeorientování Česka z montovny ICT produktů na zemi, která bude poskytovat svým obchodním partnerům ICT služby s vysokou přidanou hodnotou a potenciálem dalšího rozvoje.

Robin Rašín,
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

Počítačové srdce Evropy

Vývoz ICT zboží hraje v jednotlivých evropských zemích různě důležitou roli. Není tajemství, že v posledních několika letech získaly středoevropské ekonomiky primát ve vývozu ICT zboží. Jaká je tedy současná situace a co se změnilo za uplynulých deset let?

V článku *Automobily versus ICT zboží* aneb co říkají statistiky dovozu a vývozu? (s. 11) jsme podnikli první náhled do problematiky exportu a importu tzv. ICT zboží. Byli jsme seznámeni s tím, že Česko slouží více méně jako montovna, kam se dovezou ICT součástky, a směrem za naše hranice směřuje hotové ICT zboží. Nyní se na celou záležitost zaměříme z poněkud širšího evropského, resp. unijního pohledu, abychom zjistili, že v uplynulých deseti letech došlo k poměrně dramatické redistribuci výrobních a vývojových aktivit v rámci Evropy. Došlo i ke změně orientace ICT sektoru, kde stále větší roli hrají činnosti v oblasti poskytování ICT služeb.

ICT zboží a služby

Při troše zjednodušení můžeme ICT zboží rozdělit na „**hotové ICT výrobky**“ (Počítače a periferní zařízení; Komunikační zařízení a Spotřební elektronika) a na „**ICT součástky**“ (Elektronické součástky a Ostatní díly a části ICT j. n.).

V druhé polovině článku budou zmíněny **ICT služby**, které jsou pro účely statistiky zahraničního obchodu vymezeny podle následujících platebních titulů a jim odpovídajících kódů Rozšířené klasifikace služeb v platební bilanci (EBOPS): Telekomunikační služby (kód 247) a IT služby (kód 263).

Podrobněji viz: http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zahranicni_obchod_s_ict_sluzbami

Stále větší roli hrají činnosti v oblasti **poskytování ICT služeb**.

Exportní šampioni

V prvním kroku se podíváme na největší evropské exportéry **hotových ICT výrobků** v roce 2000 a 2010 – měřeno celkovým objemem vyvezeného zboží (tabulka).

Při pohledu na tento pomyslný žebříček si zajisté ihned všimneme, že v rámci EU muselo dojít k relokaci výrobních závodů. Z prvních desítek exportérů totiž vypadlo např. Irsko a Finsko. Naopak do popředí se vyšvihly středoevropské země v čele s Maďarskem a Českem. V řechi relativních čísel se v roce 2010 čtyři státy (Česko, Maďarsko, Polsko, Slovensko) podílely 25 % na celkovém vývozu hotových ICT výrobků ze zemí Evropské unie.

Cesta k prvenství

Absolutní čísla rozkryla, že z Česka a okolních postkomunistických

zemí se ve velkém vyváží hotové ICT výrobky. Ty se poměrně významně podílí na celkovém exportu z těchto zemí (kartogram 2). Ještě před deseti lety byla situace v Evropě poněkud odlišná a hotové ICT výrobky tvořily důležitou exportní komoditu v zemích, jako jsou Irsko,

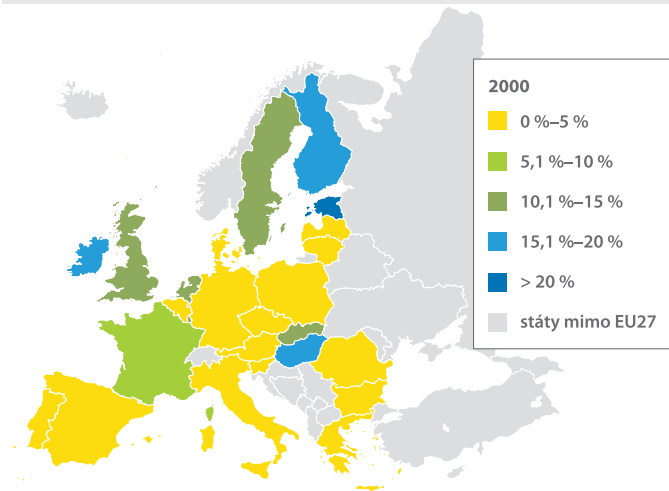
Finsko, Švédsko, Spojené království atp. (kartogram 1).

Hotové ICT výrobky se tedy staly jedním z klíčových vývozních artiklů pro středoevropské země. Avšak zatímco ve vývozu ICT zboží nejen z České republiky převažují hotové výrobky, v dovo-

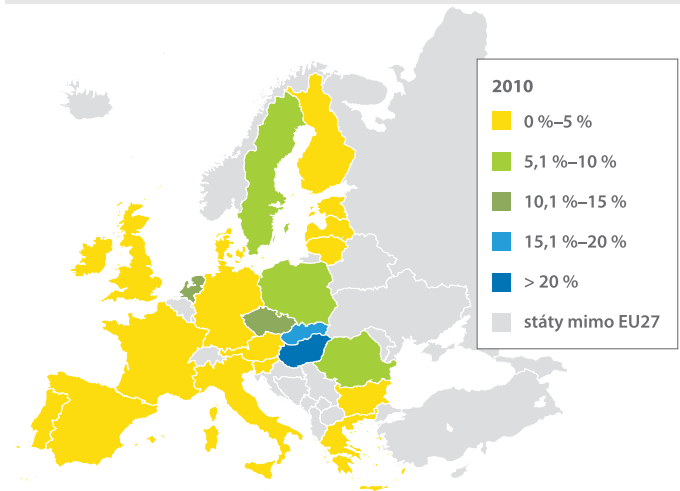
Vývoz ICT zboží (hotové výrobky) TOP 10 zemí EU27

2000	Mld. ECU	2010	Mld. EUR
Spojené království	33,5	Nizozemsko	49,8
Nizozemsko	28,6	Německo	29,6
Německo	27,0	Maďarsko	15,8
Francie	19,8	Česko	12,9
Irsko	15,4	Spojené království	11,9
Švédsko	11,4	Polsko	9,3
Finsko	8,8	Slovensko	8,1
Belgie	7,3	Švédsko	8,1
Maďarsko	5,1	Francie	7,8
Španělsko	3,8	Belgie	4,7

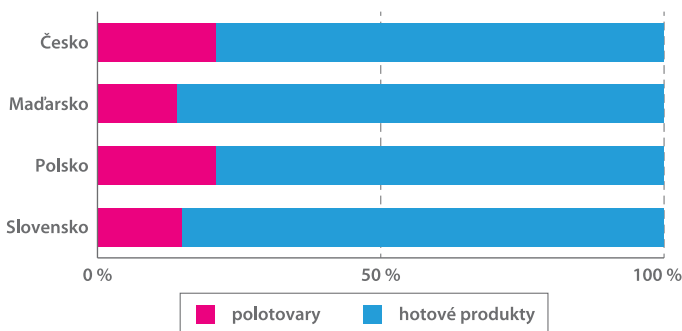
Zdroj: Eurostat

Kartogram 1 | Podíl vývozu hotových ICT produktů na celkovém vývozu z jednotlivých zemí EU27, 2000

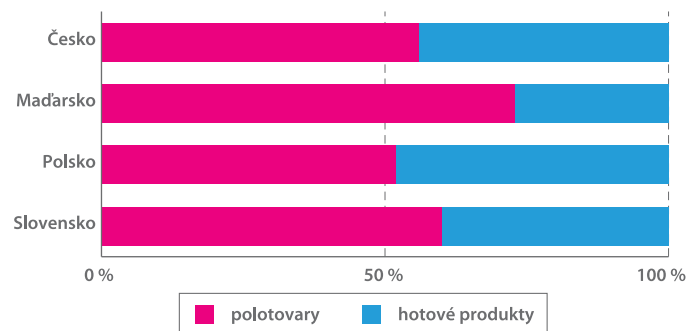
Zdroj: Eurostat

Kartogram 2 | Podíl vývozu hotových ICT produktů na celkovém vývozu z jednotlivých zemí EU27, 2010

Zdroj: Eurostat

Graf 1 | Struktura vývozu ICT zboží z vybraných zemí střední Evropy

Zdroj: Eurostat

Graf 2 | Struktura dovozu ICT zboží do vybraných zemí střední Evropy

Zdroj: Eurostat

zu dominují jejich součástky a díly (grafy 1 a 2).

Výrobu nahradily služby

Západoevropské státy jako Spojené království, Francie či Irsko a severské země (Švédsko, Finsko) tedy postupně upustily od produkce ICT zboží, neznamená to ovšem, že by ICT sektor nehrál v ekonomice těchto zemí důležitou roli. Pokud totiž zanalyzujeme příjmy států EU za vývoz ICT služeb, potom se vyprofilují nejvýznamnější evropské exportéry. Věvodí jim Irsko (příjmy za vývoz ICT služeb v roce 2009 obohatily irskou ekonomiku o 24,6 mld. eur), ná-

sleduje Německo (13 mld. eur), Spojené království (11 mld. eur), Švédsko, Belgie a Finsko. Nejenže jmenované země vyinkasují za vývoz ICT služeb nemalé částky, navíc od roku 2000 výrazně vzrostl podíl exportu ICT služeb na celkovém exportu služeb z těchto zemí.

A Česko? Pravda, se zeměmi jako Irsko, Spojené království nebo i Belgie se zdaleka nemůžeme porovnávat. Na druhou stranu si ve středoevropském měřítku nestojíme vůbec špatně! Celkovým objemem příjmů za prodej ICT služeb ve výši 1,3 mld. eur jsme v roce 2009 předčili Polsko (1 mld. eur), Maďarsko (1,1 mld. eur), Slovensko (0,3 mld. eur) i Rumunsko

(1,2 mld. eur). V případě Rumunska se už dnes ICT služby výrazně podílejí na celkovém vývozu služeb z této země.

Mapa EU a role jednotlivých zemí v produkci ICT zboží či služeb se za posledních 10 let výrazně změnila. Výroba ICT zboží se částečně přesunula na území nových členských států evropské sedmadvacítky. Ale i v těchto zemích můžeme pomalu vystopovat náznaky nové fáze relokace. Některé firmy opouštějí středoevropský prostor a směřují dále na východ. Například největší dodavatel součástek pro výrobu LCD panelů pro Samsung na Slovensku, korejská společnost Hansol Technics Europe,

ukončil ke dni 11. 10. 2011 na Slovensku výrobu. Samotný Samsung se nechal o pouhý měsíc později v médiích slyšet, že uvažuje o přesunutí celé výroby do Rumunska. Kladně proto můžeme hodnotit postupný růst důležitosti vývozu ICT služeb z Česka, protože právě zde se ukrývá potenciál pro další rozkvet ICT sektoru u nás. Zároveň to vzbuzuje naději, že by se naše země mohla zbavit nálepky „montovna“ a časem by ji mohla vystřídat nálepka nová – „mozkovna“.

Robin Rašín,
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

ICT zboží vyvinuté v Česku?

Pozornému čtenáři neuniklo **významné postavení ICT sektoru** v české ekonomice a to, že se export ICT zboží nemalou měrou podílí na celkovém vývozu naší země. V předchozích článcích zazněla spekulace o postupném přeorientování Česka z výroby ICT zboží na rozvoj ICT služeb. Děje se tak?

Indicie, které mnohé napoví, jsou výdaje ICT sektoru do výzkumu a vývoje (VaV). Nyní tedy na dešel ten pravý moment pro to, abychom se podrobněji zaměřili právě na výzkum a vývoj v tomto odvětví.

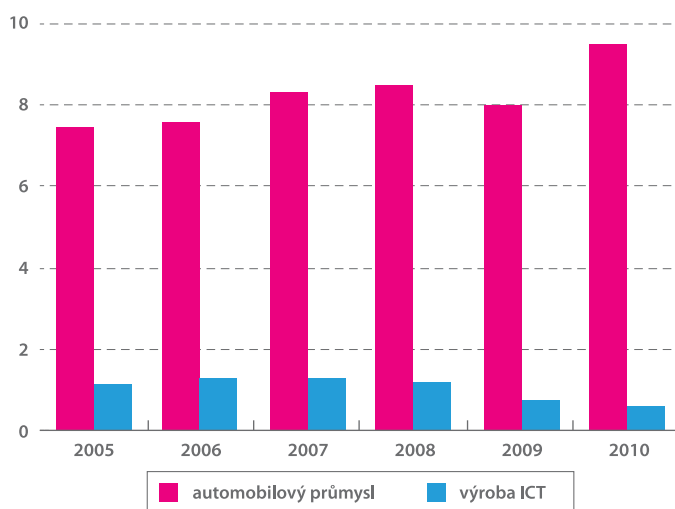
Už víme, že např. hodnota ICT zboží opouštějícího české hranice předčí hodnotu vyvezených automobilů. Dalo by se tedy usuzovat, že i výdaje do VaV uskutečněné v podnicích s převažující činností v oblasti výroby ICT, především počítačů a periferních zařízení, se budou alespoň blížit výdajům, které do VaV směřují v automobilovém průmyslu. Omyl, například data za rok 2010 ukazují, že v ICT zpracovatelském průmyslu byla na VaV věnována částka, která odpovídala pouhým 6 % výdajů na VaV automobilového průmyslu (graf 2). To dokládá mimo jiné, jak velkou

roli hraje v zahraničním obchodě s ICT reexport.

Ještě tristněji vynívá porovnaní výdajů na výzkum a vývoj v ICT zpracovatelském průmyslu s výdaji na VaV ve všech ekonomických činnostech zpracovatelského průmyslu. Na výzkum a vývoj v ICT zpracovatelském průmyslu v roce 2010 plynula pouhá 2,5 % výdajů na VaV zpracovatelského průmyslu. Z mezinárodního hlediska se nejedná o jev ojedinělý, podobné a často i nižší podílové hodnoty sledujeme v zemích, jako jsou Polsko, Slovensko nebo Rumunsko, tj. v zemích, které jsou stejně jako Česko významnými vývozci ICT zboží.

Ani dlouhodobý trend nevznívá lichotivě a nezavdává k optimismu, spíše naopak. Údaje získané šetřením VTR-05 prozrazují, že částka alokovaná do výzkumu a vývoje v ICT zpracovatelském

Graf 2 | Výdaje na VaV v České republice (v mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

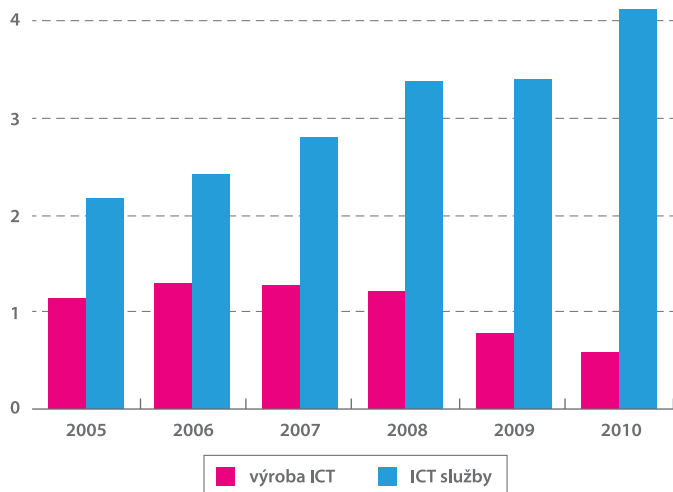
průmyslu se již několikátým rokem snižuje a v roce 2010 byla v porovnání s rokem 2008 poloviční. Pro dokreslení v roce 2008 investovaly podniky v ICT zpracovatelském průmyslu do svého VaV 1,2 miliardy korun. Klíčoví hráči v českém ICT zpracovatelském průmyslu se rekrutují především ze zahraničí, přičemž se ukazuje, že tyto firmy provádějí VaV převážně mimo území České republiky.

Na druhou stranu poněkud optimističtější obrázek nabízí pohled na postupně se navyšující prostředky, které byly do VaV investovány v podnicích, které na základě převažující ekonomické činnosti řadíme do ICT služeb (graf 1).

Pokud bychom měli zjištěná fakta zobecnit, musíme konstatovat následující: Česko je sice významným exportérem ICT zboží, ale firmy a podniky, které toto zboží

u nás vyrábějí, se jen velmi omezeně věnují výzkumným a vývojovým aktivitám. Svým způsobem to znamená, že Česko opravdu představuje montovnu. Do VaV v oblasti IT služeb však tečou nemalé prostředky (3,6 mld. Kč v roce 2010), z čehož by výhledově mohla těžit celá česká ekonomika, protože to jsou právě IT služby, které generují vysokou přidanou hodnotu.

Graf 1 | Výdaje na VaV (v mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

Tento příspěvek vychází z výsledků ročního šetření o výzkumu a vývoji VTR 5-01. Podrobné informace, výsledky a šetření naleznete na: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statistika_vyzkumu_a_vyvoje.

Robin Rašín
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

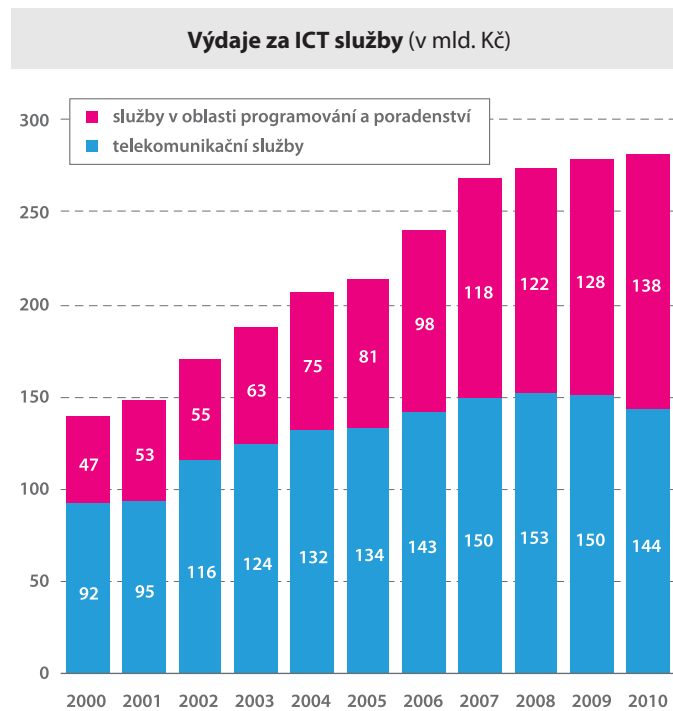
Výdaje za ICT služby

V brzké době budou výdaje za IT služby vyšší než ty za služby telekomunikační. Co je toho příčinou?

Těžko si dnes umíme představit, že by nějaký subjekt – ať už podnikatelský, vládní instituce či nezisková firma – mohl fungovat bez počítače nebo telefonu. Zkrátka moderní doba si žádá své a prakticky každý bez rozdílu, zda se jedná o fyzickou nebo právnickou osobu, musí kalkulovat s tím, že mu jsou například měsíčně účtovány poplatky za telekomunikační (potažmo ICT) služby. Víte například, který ekonomický sektor nejvíce protelofonuje?

Výdaje za IT služby na vzestupu

Stále více podniků se prezentuje pomocí webových stránek, používá elektronickou poštu, využívá či poskytuje on-line nákupy. Internetové bankovníctví se stává samozřejmostí. Současně se ale samozřejmostí stávají častější útoky hackerů. Není divu, že nemalé prostředky jsou vynakládány za IT odborníky, kteří radí a doporučují softwarová a bezpečnostní zlepšení. Výjimkou nejsou ani firmy zdokonalující na trhu běžně dostupný software. Toto vše se projevuje v neustále rostoucích výdajích za IT služby, které stoupají nepřetržitě od počátku sledování, rok 2009 nevyjímaje. V řeci čísel se jen od roku 2000 do roku 2010 tyto výdaje navýšily o 90 mld. Kč, na částku 138 miliard korun. Na rozdíl od ICT zboží pochází většina IT služeb, které jsou nakoupeny v Česku, z domácí produkce (90 % v roce 2010). V rámci celkových výdajů za IT služby tvořily v roce 2010 investice přibližně jednu třetinu.

Zdroj: ČSÚ

ICT služby

jsou pro statistiku ročních národních účtů, z nichž vycházejí data o výdajích a investicích v této oblasti, vymezeny na základě Klasifikace produkce (CZ-CPA), a to jako: Telekomunikační služby (CZ-CPA 61) a IT služby (Služby v oblasti programování a poradenství: CZ-CPA 62).

Výdaje

za ICT služby se podle typu výdajů (jejich užití) člení na mezispotřebu (P.2 – běžné výdaje), tvorbu hrubého fixního kapitálu (P.51 – investice) a výdaje na konečnou spotřebu domácností (P.3).

Údaje za Českou republiku vycházejí z údajů z Matice dodávek a užití Ročních národních účtů. Podrobné informace k tomuto zdroji včetně definic jednotlivých ukazatelů naleznete na: http://apl.czso.cz/pll/ro-cenka/ro-cenkaout.dod_uziti?mylang=CZ.

Pokud se zaměříme na to, do kterých ekonomických činností (CZ-NACE) se řadí subjekty s nejvyššími výdaji za IT služby, zjistíme, že kromě subjektů s převažující činností právě v poskytování IT služeb jiným za ty-

to služby nejvíce utratí peněžní a pojišťovací instituce (14 mld. Kč v roce 2010), podniky ze zpracovatelského průmyslu (9,5 mld. Kč) a pak např. obchodníci či subjekty aktivní v oblasti profesních a vědeckých činností.

Kde škrtat? Třeba ve výdajích za telekomunikace

Poněkud odlišná situace panuje u služeb telekomunikačních. Výdaje za tento druh služeb dosáhly maxima v roce 2008 (153 miliard korun) a od té doby námi sledované hodnoty pozvolna klesají, v roce 2010 šlo o 144 miliard korun. Lze se domnívat, že v brzké době budou výdaje za IT služby vyšší než ty za služby telekomunikační. Co je příčinou? Je možné usuzovat, že se zejména soukromé firmy snaží omezit a ušetřit výdaje za telekomunikační služby, ať už revizí smluv s operátorem či přechodem na jinou formu komunikace (elektronická pošta, internetová telefonie – Skype apod.).

Kromě subjektů s převažující činností v oblasti telekomunikací (37 mld. Kč, 26 % z celkových výdajů za telekomunikační služby v roce 2010) utratily za telekomunikační služby nejvíce subjekty veřejné správy a obrany (12 mld. Kč, 9 % z celkových výdajů za telekomunikační služby v roce 2010). Na rozdíl od většiny ostatních odvětví v subjektech z oblasti veřejné správy a obrany telekomunikační výdaje na jednoho zaměstnance nejenže neklesají, ale paradoxně v posledních letech dále rostou.

Poplatkům za telefon se však nevyhnu ani domácnosti a jednotlivci. Toto téma podrobněji rozvíjí následující článek Mobyly u nás a ve světě, s. 18.

Robin Rašín
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

Mobily u nás a ve světě

Na konci roku 2011, tj. 30 let poté, co byla ve Švédsku a Norsku uvedena do provozu první mobilní síť, bylo na světě již **6 miliard aktivních SIM karet** a v České republice používalo mobilní telefon 94 % jednotlivců starších 16 let.

Mobilní telefon je technologie, která v posledních letech zaznamenala největší nárůst v počtu jeho uživatelů. Přístup k mobilním sítím má již 90 % světové populace a podle odhadu Mezinárodní telekomunikační unie bylo v roce 2011 na celém světě již 6 miliard aktivních SIM karet – mobilních telefonních čísel (v té době žilo na Zemi 7 miliard lidí) oproti jedné miliardě před deseti lety.

Zatímco ve vyspělých zemích je již několik let trh s mobilními telefony téměř nasycen, v rozvojových zemích zaznamenáváme výrazné nárůsty počtu uživatelů této technologie. Jen za posledních pět let se jejich počet více než ztrojnásobil a v roce 2010 se již tyto země podílely třemi čtvrtinami na celkovém počtu uživatelů mobilního telefonu na světě. Ve vyspělých zemích připadalo v roce 2010 v průměru 114 aktivních SIM karet na 100 obyvatel, v rozvojových zemích 70.

SIM karta

je účastnická identifikační karta, která slouží pro identifikaci účastníka ve veřejné mobilní telefonní síti. Za aktivní SIM karty se považují pouze ty, které byly minimálně jednou za poslední tři měsíce použity pro volání, odeslání SMS nebo pro datové služby.

Jelikož jeden člověk může používat více aktivních SIM karet a SIM karty mohou být použity i v jiných zařízeních než v mobilních telefonech, může být počet účastníků mobilních telefonů vyšší než počet jednotlivců celkem.

Údaje o telekomunikační infrastruktuře pocházejí z datových zdrojů Českého telekomunikačního úřadu a jednotlivých mobilních operátorů v České republice.

Informace o vybavenosti domácností telefonem a spotřebních výdajích domácností za telekomunikační a internetové služby vycházejí ze statistiky rodinných účtů (SRÚ).

Podrobné informace k tomuto tématu naleznete na: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/telekomunikacni_a_internetova_infrastruktura

Historie moderních mobilních komunikačních sítí se v České republice začala psát 12. září 1991, kdy tehdejší Eurotel spustil svou první mobilní síť. Jednalo se o mobilní síť

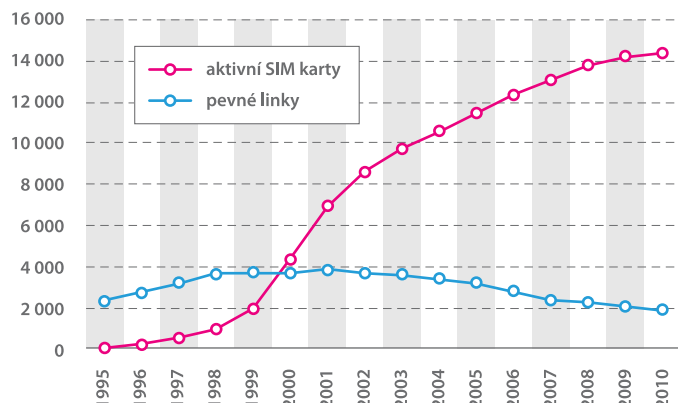
první generace (analogovou, na bázi technologie NMT, Nordic Mobile Technology, v pásmu 450 MHz). Její služby však zpočátku využívalo jen relativně málo zákazníků.

Skutečný rozvoj mobilních komunikací přišel do České republiky až se spuštěním mobilních sítí druhé generace (již digitálních, na bázi technologie GSM, nejprve v pásmu 900 MHz). K 1. červenci 1996 svou GSM síť spustil Eurotel (dnes O₂) a k 1. září 1996 se přidal tehdejší Radiomobil (dnes T-Mobile). Až v roce 2000 vstoupil na trh mobilních služeb třetí GSM operátor, Český Mobil (dnes Vodafone). Výše uvedené informace se projeví i ve statistikách, například v roce 1996 meziročně vzrostl počet aktivních SIM z 50 tisíc na 200 tisíc a mezi roky 1999 a 2000 dokonce ze 2 milionů na více než 4 miliony.

Počet aktivních SIM karet

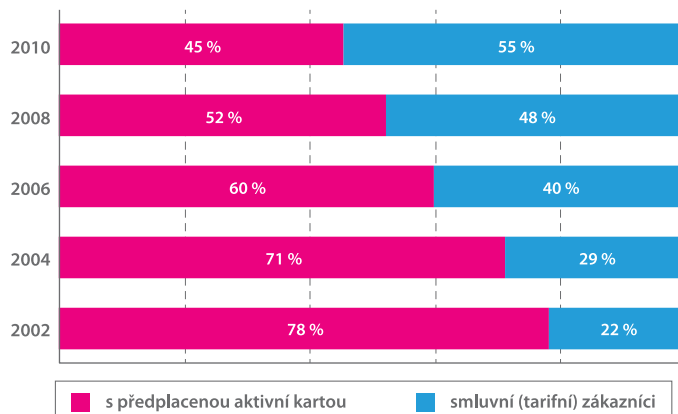
Na konci roku 2010 bylo v České republice 14,4 milionu aktivních SIM karet, na 100 obyvatel jich tak připadalo 138. Díky tomuto číslu

Graf 1 | Aktivní SIM karty a pevné telefonní linky v České republice (v tisících)

Zdroj: ČTÚ a mobilní operátoři

Graf 2 | Aktivní SIM karty v České republice podle typu

Zdroj: Mobilní operátoři

se nacházíme mezi státy s největší penetrací mobilními telefony, neboť průměr za EU27 dosáhl ve stejném roce hodnoty 124. Pro zajímavost, Česká republika překročila hranici 100 SIM karet na 100 obyvatel již okolo roku 2004, zatímco země jako USA (89/100 obyvatel) nebo Čína (64/100 obyvatel) se k této hranici teprve blíží. Naopak, co se týká pevné telefonní linky, patříme spolu se Slovenskem mezi vyspělé státy s nejnižším počtem pevných telefonních linek na 100 obyvatel. V roce 2010 u nás připadalo na 100 obyvatel 20 pevných telefonních linek, kdežto například v Německu či Francii jich bylo stále více než 50. Počet pevných telefonních linek, se v České republice neustále snižuje. Na konci roku 2010 jich bylo pouze 1,9 milionu oproti 3,9 milionům před deseti lety.

Typy SIM karet

Rozlišujeme dva typy SIM karet. Předplacené (prepaid), fungující formou dobítí kreditu a tarifní (postpaid) s uzavřenou smlouvou na poskytování služeb a platbami podle skutečně využitých služeb. V praxi přitom platí, že zákazníci s tarifními službami mají významně vyšší útratu a jsou tudíž

pro mobilního operátora zajímavější. Mobilní operátoři proto mají tendenci motivovat své zákazníky, aby přešli z předplacených služeb na služby tarifní. V roce 2009 tak vůbec poprvé počet smluvních neboli tarifních zákazníků předčil počet předplacených SIM karet (graf 2). Pokud bychom se podívali na typy SIM karet používané v rámci EU, zaznamenáme poměrně výrazné rozdíly. Například v Dánsku nebo Finsku převažují tarifní SIM karty s přibližně 90% podílem. Naopak v Itálii, Portugalsku či v Řecku tvoří podíl předplacených SIM karet více jak 65 %.

Provoz v mobilních sítích

Provoz v mobilních sítích můžeme charakterizovat počtem uskutečněných hovorů a provolaných minut. Zatímco v roce 2004 se v mobilních sítích realizovaly čtyři miliony hovorů, v roce 2010 to bylo již 6,7 milionů. Ještě

výrazněji stoupal počet provolaných minut. Celkový provoz,

z původní asi 1,5 minuty v roce 2004 prodloužil na 2 minuty v roce 2010.

Z hlediska struktury volání se převážná část hovorů realizovala v rámci jedné mobilní sítě (62 %), graf 3.

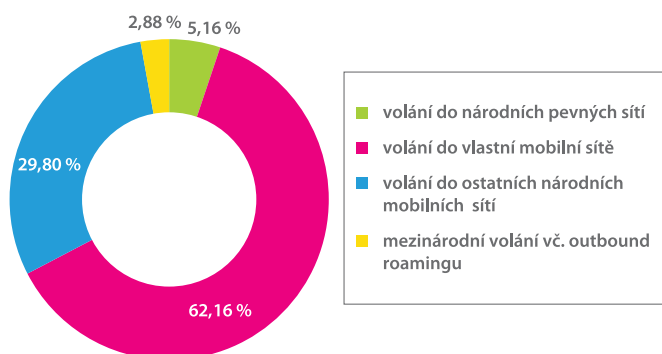
Navzdory kritice, že SMS zprávy jsou neosobní, postrádají emoce a mění způsob komunikace mezi lidmi, jsou jednoznačně nejatraktivnější mobilní službou. Blíže se SMS i MMS zprávám věnuje článek Fenomén SMS zpráv, s. 20.

Domácnosti a mobilní telefon

Skutečnost, že mobilní telefon je na rozdíl od pevné telefonní linky individuální záležitostí, dokládá fakt, že v roce 2010 vlastnila jedna česká domácnost v průměru dva mobilní přístroje. V případě domácnosti s dětmi šlo již v průměru o tři přístroje.

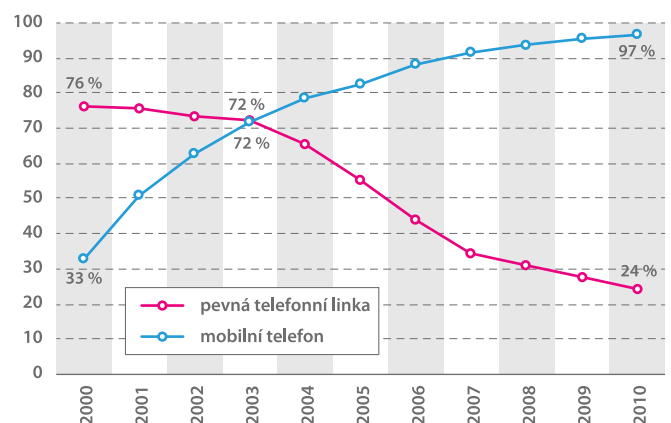
Zde se opět nabízí srovnání (graf 4) s pevnou telefonní linkou, která ještě nedávno představovala základní technologii pro přenos mluveného slova. Jestliže na konci roku 2010 mělo mobilní telefon 97 % českých domácností, tak pevnou telefonní linku pouze

Graf 3 | Odchozí telefonní provoz z mobilní telefonní sítě v České republice (mil. provolaných minut)

Zdroj: ČTÚ

Graf 4 | Domácnosti s pevnou telefonní linkou a mobilním telefonem v České republice (v %)

Zdroj: ČSÚ

24 %. Před deseti lety byl tento poměr opačný: 76 % domácností mělo pevnou linku, ale pouze 33 % mobilní telefon. V roce 2010 bylo v České republice pouze 1 % domácností, které nemělo doma ani pevnou telefonní linku ani mobilní telefon. Zatímco mobilní telefony vládnu domácnostem spíše mladších ročníků, pevnou telefonní linku preferují domácnosti seniorů.

Výdaje domácností za telekomunikační služby

Výdaje domácností za telekomunikační služby byly v zemích OECD v posledních 15 letech nejrychleji rostoucí výdajovou položkou. Jestliže v roce 1995 se podílely na celkových spotřebních výdajích domácností v průměru 2 %, tak v roce 2010 téměř 3 %. Tento nárůst byl nejrychlejší v druhé polovině 90. let, díky nástupu mobilních telefonů. Po roce 2000, především z důvodu poklesu cen za mobilní služby, se ve většině zemí OECD tento nárůst zpomalil, a to i přes další rozšiřování používání mobilního telefonu.

Pokud jde o situaci v českých domácnostech, výdaje za telekomunikační služby se v roce 2010 podílely 4,3 % na spotřebních výdajích domácností. Jeden člen domácnosti tak utratil téměř 5 tisíc korun s tím, že v domácnostech s nejvyššími příjmy dosáhl tento výdaj přibližně 7,5 tisíc korun a v domácnostech s příjmy nižšími necelých 3,5 tisíc korun. Přestože domácnosti s nejnižšími příjmy utratí ročně v průměru na jednoho člena domácnosti o 4 tisíce korun méně než domácnosti s příjmem nejvyšším, zaujímají tyto výdaje na jejich celkových spotřebních výdajích vyšší podíl.

Zatímco v roce 1995 byla téměř celá částka na telekomunikační služby vydána na provoz pevných telefonních linek, v roce 2010 šlo 65 % této částky na provoz mobilních telefonů, 25 % na internet a pouze 10 % na pevné telefonní linky.

Jednotlivci a mobilní telefony

V počátcích nástupu mobilních sítí, kdy se aktivní SIM karty vysky-

tovaly prakticky jen v mobilních telefonech a pouze minimum lidí mělo více mobilů, počet aktivních SIM karet odpovídal počtu zákazníků, resp. uživatelů mobilních telefonů. V poslední době však tento předpoklad neplatí. Ke konci roku 2010 sice počet aktivních SIM karet dosáhl hodnoty 138 kusů na 100 obyvatel, mobilní telefon však využívalo 94 % obyvatel České republiky starších 16 let.

Ačkoliv v minulosti okamžitou a přitom diskretní mobilní komunikaci s téměř 24hodinovým přístupem oceňovali především mladí lidé ve věku do 34 let, v současnosti se používání této technologie, na rozdíl od internetu, stává samozřejmostí i u osob starších 65 let, kdy tři čtvrtiny z nich již mobil aktivně využívají.

Prezentovaná data dokládají, že se odvětví telekomunikací vyvíjí velmi dynamicky. Budoucnost mobilních telefonů tkví především v pokročilých, resp. datových službách. Odsklon od původní hlasové služby neboli volání, je již v mnoha zemích vyspělého světa patrný, ačkoliv není přesně znám způsob, jak jej efektivně změřit. Odhady

analytiků vycházejí ze čtyř hlavních motorů mobilního datového provozu, jimiž jsou: růst počtu mobilních připojení, rostoucí dostupnost vysokorychlostních mobilních sítí, chytrých telefonů a datově náročného obsahu a aplikací. Z hlediska nás uživatelů jsou tyto nové služby velmi atraktivní, avšak pro podniky, podnikatele a poskytovatele služeb, kteří se včas nepřizpůsobí novým trendům, mohou představovat velké riziko v podobě ztráty konkurenční schopnosti na trhu.

To, že mobilní telefon neslouží v dnešní době již pouze k telefonování, dokazuje skutečnost, že podle Mezinárodní telekomunikační unie byly na světě v roce 2011 realizovány již dvě třetiny vysokorychlostních internetových přípojek prostřednictvím mobilních sítí. Více informací o rozšíření internetu najdete v článku Internet v české společnosti, s. 26.

Markéta Arce
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

Fenomén SMS zpráv

Od první SMS zprávy, která byla s textem „Merry Christmas“ odeslána 3. prosince 1992 v síti Vodafone ve Velké Británii, ušlo lidstvo neuvěřitelnou cestu k ještě neuvěřitelnějšímu číslu **6,1 bilionů** odeslaných zpráv v roce 2010.

Ze služby, která byla původně považována za outsidera, se stal fenomén, který ovlivnil způsob komunikace mezi lidmi, včetně technologií jako takových.

První myšlenka

Vraťme se však na samý začátek. První myšlenka na vytvoření

textové zprávy se objevila v roce 1980, když experti na mobilní komunikaci zvažovali, jakou novou službu zařadí do standardů GSM. Tuto myšlenku se jim podařilo zrealizovat v roce 1985. Původní představa SMS zprávy byla jednoduchá jednosměrná komunikace, která by upozorňovala na situaci v dopravě, stav počasí, příp. různá

sdělení obchodního charakteru. Přičemž tato služba byla zamýšlena čistě pro obchodní účely, nikoliv pro masový trh. Ačkoliv GSM telefony uměly odesílat a přijímat SMS zprávy již na počátku 90. let, k jejich skutečnému rozmachu došlo až okolo roku 2000, kdy si mobilní telefony začali pořizovat mladí lidé.

Definice

SMS

krátká textová zpráva zaslána z mobilního telefonu na jiný mobilní telefon (nikoliv z webu na mobilní telefon) v délce 160 znaků včetně mezer.

MMS

multimediální zpráva, která umožňuje zasílat dlouhé texty, obrázky, videa, zvuky či animace.

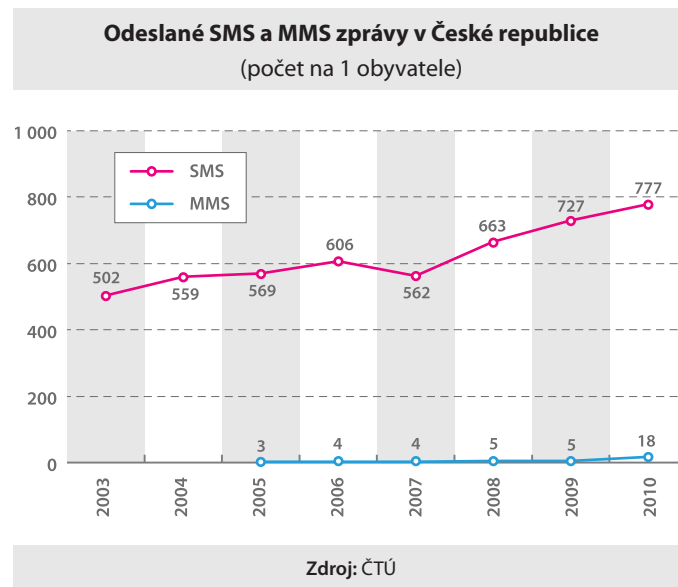

Mladí lidé a SMS zprávy

Začátky nebyly vůbec jednoduché. Jen pár lidí věřilo, že SMS zprávy mohou uspět na trhu. „Nikdo nepředvídal, jak rychle si mladí lidé tuto službu osvojí,“ řekl po letech v jednom rozhovoru „otec textových zpráv“ Friedhelm Hillebrand. Byli to totiž právě mladí lidé, kteří si tuto službu osvojili nejlépe. Zcela jistě tomu dopomohl také fakt, že byla původně poskytována zdarma. V roce 1995 dva zákazníci odeslali v průměru jen jednu SMS zprávu za měsíc. Avšak již v roce 2000 se průměrný počet SMS zpráv na zákazníka vyšplhal na 35 zpráv za měsíc. Jak popularita textových zpráv rostla, operátoři se rozhodli skuliny na trhu využít a službu zpoplatnili. To mělo za následek náhlé snížení počtu odeslaných zpráv na 25–40 % hodnot před zpoplatněním. Ovšem stalo se něco nečekaného. Ve velmi krátké době se počet odeslaných SMS zpráv začal opět zvyšovat a záhy se vyšvihl na hodnoty, které byly zaznamenány před zpoplatněním textových zpráv. Tím však nárůst počtu odeslaných SMS zpráv pouze započal a pokračuje do dneška.

Masivní nárůst počtu SMS zpráv

Celosvětový počet odeslaných SMS zpráv na světě se podle odhadů Mezinárodní telekomunikační unie mezi lety 2007 a 2010 více než ztrojnásobil, a to z 1,8 bilionů na 6,1 bilionů. Jinými slovy, na celém světě je každou sekundu odesláno přibližně 200 000 SMS zpráv. V České republice se počet ode-

slaných textových zpráv v uplynulých letech neustále zvyšoval. V roce 2010 bylo odesláno 8 185 mil. SMS, což představuje 777 SMS na 1 obyvatele za rok. Tržby, které operátoři za SMS zprávy vyinkasovali, můžeme odhadnout na 8,5 mld. Kč (při průměrné ceně

za odeslání jedné SMS 1,05 Kč bez DPH).

Obdobný trend se týká i počtu odeslaných MMS (multimediálních zpráv), který taktéž v posledních pěti letech nepřetržitě roste. V roce 2010 zaslali obyvatelé Česka 186 mil. MMS. Ačkoliv počet odeslaných MMS na 1 obyvatele není vysoký (18 MMS za rok), meziročně se tento údaj zvýšil o 247 %. Podle Zprávy o vývoji trhu elektronických komunikací 2010, vydané Českým telekomunikačním úřadem, byl tento nárůst způsoben marketingovou kampaní společnosti Vodafone. Ta na přelomu let 2009/2010 umožnila zasílat MMS zcela zdarma po dobu 120 dní ode dne aktivace služby. Tržby za odeslané MMS zprávy dosáhly hodnoty 233 mil. Kč.

Moderní marketingový nástroj

Textové zprávy již dávno neslouží jen k soukromé komunikaci mezi uživateli. Jsou především mocným a levným marketingovým nástrojem. Využití tzv. SMS marketingu je velmi široké. Běžně se setkáváme s hromadnými reklamními zprávami, dárcovskými SMS (tzv. DMS),

různými SMS anketami či hlasováními. Každodenní život nám ulehčují SMS rezervační systémy, elektronické vstupenky a jízdenky. Mnoho odvětví využívá SMS zprávy ke komunikaci se zákazníkem a k podpoře prodeje. V neposlední řadě si textové zprávy zachovávají také svou upozorňovací funkci. Města mohou informovat občany např. o ekologické havárii, taxi služby o přistaveném taxíku nebo lékař o nadcházející preventivní prohlídce. SMS zprávy jsou dnes samozřejmostí a jen těžko si dovedeme představit, že by tato služba neexistovala.

Možnosti dalšího vývoje

Informační technologie procházejí velmi dynamickým vývojem, což způsobuje, že mobilní telefony jsou již v momentě nákupu zastaralé. Proto je velmi těžké odhadnout, zda si SMS zprávy do budoucna zachovají svou funkci nebo budou nahrazeny novými technologiemi. Názory expertů na mobilní technologie se liší. Zatímco jedni vidí budoucnost v lépe ošetřených MMS zprávách, jiní se přiklánějí k názoru, že nastupující pokročilé služby, resp. aplikace na zasílání zpráv v reálném čase způsobí utlumení zájmu. Existují však celá odvětví, pro která budou SMS zprávy díky své jednoduchosti, nízkým nákladům a širokému spektru příjemců stále velmi atraktivní. Za příklad může posloužit uplatnění SMS zpráv v mobilním bankovníctví, mobilním monitorování zdraví nebo službách využívajících tzv. real-time tracking neboli schopnost sledování změn/pohybu v čase. Nechme se tedy překvapit, co nového nám ještě textové zprávy nabídnou.

Markéta Arce
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

Počítače v českých domácnostech

Před 20 lety si téměř nikdo z nás neuměl představit, že by mohl mít doma počítač. V roce 2011 jím bylo vybaveno již **šest z deseti českých domácností**.

V oblíbeném filmu Zdeňka Trošky Slunce, seno, erotika neváhalo rodina Škopkova opustit rodné Hořovice a vycestovat na Západ, jen aby si mohla pořídit technologickou novinku – osobní počítač. Psal se rok 1991 a dnes tolik běžné po-

čítače patřily spíše k výstřelkům, které měl doma málokdo. Během uplynulých dvaceti let se situace ale dramaticky změnila a pro šest českých domácností z deseti je počítač neodmyslitelnou součástí domácího vybavení podobně jako televize či sporák.

Počítač se v českých domácnostech, na rozdíl od televize či radia, zabydlel poměrně nedávno. Například v roce 1991 mělo osobní počítač pouze 3,5 % domácností. I o deset let později byl počítač v našich domácnostech spíše výjimkou. V roce 2001 jej vlastnilo 15 % domácností, což je ve srovnání například se skandinávskými státy, kde měla počítač již více než polovina domácností, hodnota stále zanedbatelná.

Nové tisíciletí přineslo nový trend a stále více Čechů si začalo pořizovat do svých domácností počítač. Nicméně ten pravý počítačový rozmach přišel až po roce 2005. Ve 2. čtvrtletí roku 2011 vlastnilo počítač v České republice bezmála 2,7 mil. domácností (65 % všech domácností). Od roku 2005 vzrostl počet domácností vybavených osobním počítačem téměř o 1,5 milionu.

V českých domácnostech stále dominují počítače stolní. V roce 2011 mělo doma tento typ počítače téměř 50 % domácností. Rok od roku se zvyšuje počet domácností používajících také přenosný počítač. V současné době je přenosným počítačem vybavena třetina domácností, přičemž před 5 lety

jej vlastnilo pouze 7 % domácností. Zvyšuje se i podíl domácností se dvěma a více počítači, takových byla v roce 2011 pětina.

Z výsledků výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií vyplynulo, že limitujícím faktorem pro pořízení, či nepořízení osobního počítače je celkový příjem domácnosti. Průzkum ukázal, že pouze 27 % domácností s nejnižším příjmem vlastnilo počítač. Naopak u domácností s nejvyšším příjmem se vybavenost pohybovala okolo 94 %. Nutno však dodat, že za poslední dva roky vzrostl počet domácností s nejnižším příjmem (majících počítač) o třetinu. Příčinou může být fakt, že výpočetní technika se nejen neustále zdoko-

Šetření o využívání ICT

Domácnost s počítačem je domácnost, která v době šetření (2. čtvrtletí sledovaného roku) uvedla, že alespoň jeden její člen měl doma přístup k stolnímu nebo přenosnému počítači (vlastní, služební, půjčený atd.).

Data pocházejí z ročního Výběrového šetření o využívání ICT v domácnostech a mezi jednotlivci. Od roku 2006 probíhá toto šetření podle nařízení Evropské komise a Evropského parlamentu ke statistikám informační společnosti: „Regulation No 808/2004“ a tím umožňuje přinášet srovnatelné údaje s jednotlivými zeměmi EU.

Údaje, které uvádí Eurostat za české domácnosti, se mírně odlišují od údajů, které za ČR publikuje ČSÚ. Rozdíl je způsoben tím, že Eurostat do údajů zahrnuje pouze domácnosti, v nichž žije alespoň jedna osoba ve věku 16 až 74 let. ČSÚ standardně uvádí data za všechny domácnosti.

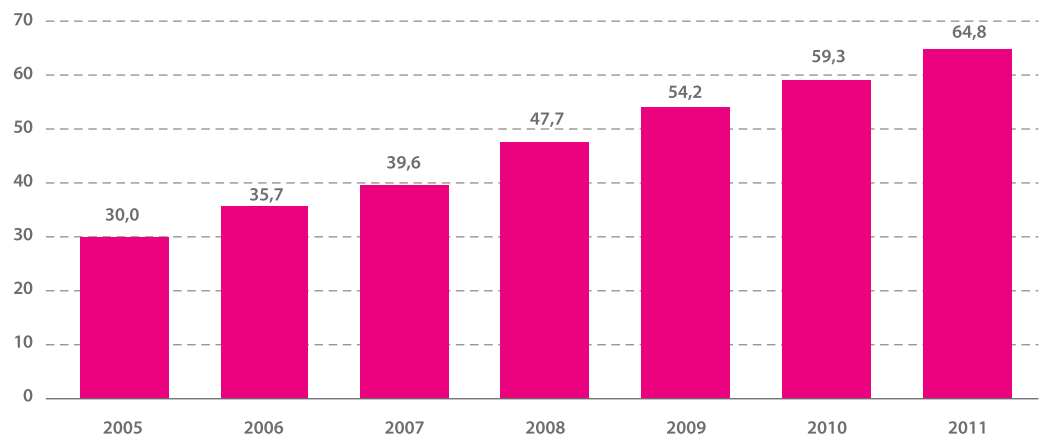
Více informací k tomuto tématu naleznete na: http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/domacnosti_a_jednotlivci

naluje, ale zároveň je stále cenově dostupnější. Což ostatně také potvrzuje výběrové šetření SILC, z něhož vyplývá, že z finančních důvodů si počítač nemůže dovolit pouze 6 % domácností.

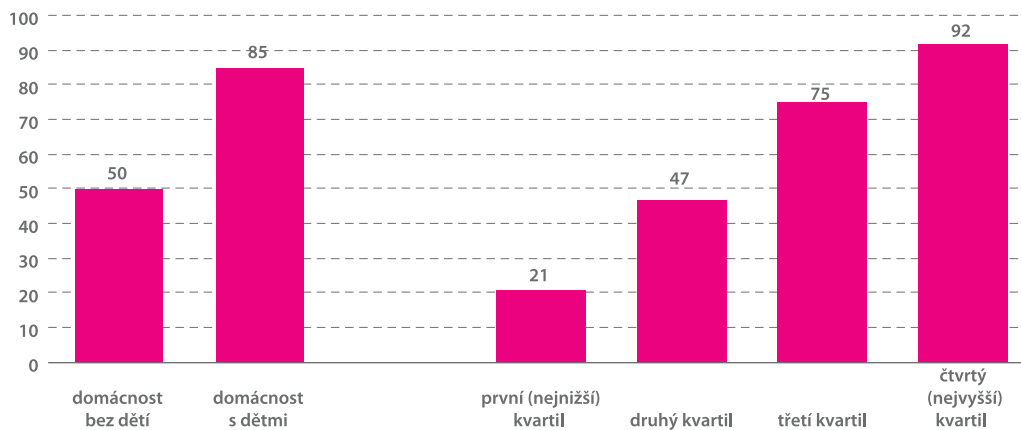
Ukazuje se také, že o pořízení počítače do domácnosti rozhoduje kromě příjmu i to, zda se jedná o domácnost s dětmi či bez nich. Zatímco domácnosti s dětmi byly v roce 2011 osobním počítačem vybaveny z téměř 87 %, domácnosti bez dětí pouze z 56 %. Lze vyslovit domněnku, že to je škola, která představuje důležitý impuls pro pořízení počítače do domácností s dětmi. Vždyť počítače se

Graf 1 | Domácnosti s osobním počítačem (% celkového počtu domácností)

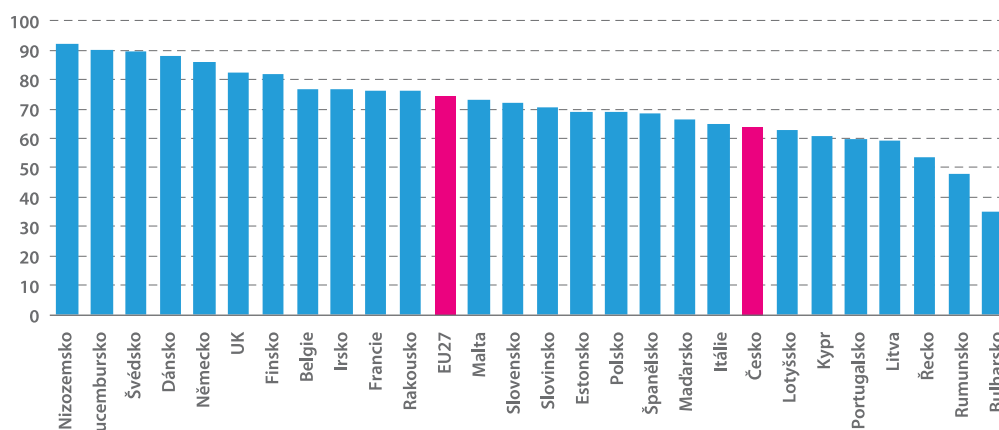
Zdroj: ČSÚ

Graf 2 | Domácnosti s osobním počítačem podle přítomnosti dětí a příjmu domácnosti (% celkového počtu domácností daného typu)

Zdroj: ČSÚ

Graf 3 | Domácnosti s osobním počítačem v roce 2010 (% domácností)

Zdroj: Eurostat

staly zcela běžnou součástí výuky ve školách. Většina domácností s dětmi může považovat počítač i za jakousi formu školní pomůcky.

Máme co dohánět

Z pohledu evropské sedmadvacítky však ve vybavenosti domácností počítači stále zaostáváme. V roce 2010 mělo osobní počítač 65 % českých domácností a v Evropské unii se jednalo v průměru o 74 % domácností. Na pomyslném žebříčku zemí EU by se tak české domácnosti umístily, pokud jde o vybavenost osobním počítačem, na 20. místě. Nepomohla by ani skutečnost, že v Česku od roku 2006 vzrostl počet domácností vybavených osobním počítačem nejvíce ze všech zemí EU, a to o 64 % v porovnání s třidvacetiprocentním nárůstem za průměr EU27. Nejvíce domácností vybavených osobním počítačem je tradičně ve skandinávských zemích, ale také například v Nizozemsku, Lucembursku nebo Německu. V těchto zemích má počítač devět z deseti domácností.

Romana Malečková
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

Věnujeme se nejmladším statistikám

říká **Martin Mana**, vedoucí oddělení, které se zabývá statistikami o využívání informačních a komunikačních technologií (ICT) v jednotlivých oblastech společnosti.

Jak daleko sahá historie statistik informační společnosti?

Příliš daleko ne, jde o jednu z nejmladších statistik vůbec. A to nejen u nás, ale i ve světě. Teprve na konci 90. let minulého století byly v zemích jako Kanada, Austrálie nebo Finsko provedeny první šetření o využívání informačních technologií v domácnostech a v podnicích. U nás vzniklo oddělení pro tyto statistiky v roce 2001. I díky tomu máme na rozdíl od většiny ostatních zemí EU k dispozici první oficiální statistická data z této oblasti již za rok 2002. Postupem času pak přibývaly statistiky o využívání ICT i za další oblasti, jako jsou veřejná správa, zdravotnictví a školství.

Kromě využívání informačních technologií sledujete i něco jiného z této oblasti?

Sledujeme produkci a nabídku moderních technologií, včetně údajů o investicích, zahraničním obchodu či kvalifikovaných lidských zdrojích v této oblasti. Pracovně ji nazýváme statistikou informační ekonomiky.

Rád bych zdůraznil, že tyto statistiky jsou primárně založeny na administrativních nebo již existujících datových zdrojích. Snažíme se získávat největší množství dostupných, relevantních dat a vytvářet tak co možná nejkomplexnější obraz o informačních technologiích v České republice. Když už data někde existují, byla by velká škoda je nevyužít.

Je důležité sbírat data o informačních technologiích?

Žádná jiná technologie nezměnila v posledních letech svět takovým způsobem jako internet. Takovou zásadní oblast lidské společnosti nemůže statistika ignorovat. Stejně jako se rozvíjejí moderní technologie, rozvíjí se i statistika o nich. Informace o tom, kolik lidí používá mobilní telefon nebo kolik domácností je připojeno k internetu, jsou čím dál méně zajímavé. To i přesto, že internet v České republice oslavil teprve své 20. narozeniny a do českých domácností se začal výrazněji šířit teprve nedávno. V současné době se do popředí dostávají otázky detailněji se

zaměřující na způsoby využívání moderních technologií a na jejich vliv na sociální a společenské postavení jednotlivců, ale také na ekonomickou výkonnost a konkurenceschopnost firem. I když všechny nové možnosti moderních technologií pro nás statistiky představují velkou výzvu, tak zároveň víme, že ne vždy bude možné je statisticky podchytit.

Jak si určujete oblasti, kterými se budete zabývat?

Stejně jako jiné statistiky i my se řídíme platnými nařízeními a mezinárodními standardy, které více či méně určují a metodologicky zastřešují většinu oblastí, které se i my snažíme statisticky podchytit. V rámci statistik informační společnosti jsou za klíčová považována roční šetření o ICT v domácnostech a v podnikatelském sektoru.

Obsahují zmiňovaná šetření každý rok stejné otázky?

Šetření vycházejí z modelového dotazníku, kterým se samozřejmě musíme při tvorbě dotazníků pro Česko řídit. Zhruba 80 % dotazníků je každý rok stejných a zbytek tvoří speciální tematické moduly vytvářené v rámci příslušné pracovní skupiny Eurostatu. U šetření v domácnostech bych například uvedl modul Znalost práce s osobním počítačem a internetem, u podniků modul Bezpečnost informačních systémů. Kromě otázek vycházejících z modelových dotazníků zařazujeme podle potřeby také otázky národní. Velmi zajímavé byly výsledky z národních otázek, které se týkaly využívání internetu dětmi.

Co jste o vztahu dětí a internet zjistili?

Není nijak překvapivé, že pouze každé desáté dítě nebydlí v domácnosti s přístupem k internetu. Co už možná trochu překvapí, je fakt, že více času na internetu tráví děti žijící v neúplných rodinách. Ze šetření jsme také zjistili, že se rodiče velmi zajímají, co jejich děti dělají na internetu. Pouze polovina se ale snaží svoje potomky omezovat v tom, kde se na internetu mohou pohybovat. Taková kontrola a omezování není nic jednoduchého. V dnešní době mají děti mnohdy lepší znalosti informačních technologií než jejich rodiče. Přitom by rodiče měli vědět, kam jejich děti na internetu chodí, co si prohlíží, s kým si povídají, jestli vystavují svoje fotky. Tato oblast je důležitá, pro nás statistiky ovšem velice těžko sledovatelná.

Výzkum a vývoj je další část statistik, kterými se zabýváte, co byste řekl o nich?

U statistik vědy, výzkumu a inovací nás především velice těší, že se o ně zajímají lidé a organizace, pro které jsou určeny. Z těch důležitějších jsou to např. Akademie věd České republiky nebo Rada vlády pro výzkum a vývoj, se kterou velmi úzce spolupracujeme na Analýze stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice. V posledních letech se také stále zvyšuje zájem vědeckých kruhů o základní individuální údaje z našich šetření, tzv. mikrodata. Vědečtí pracovníci jsou přesně ti lidé, kteří by se měli daty ze šetření zabývat a detailně je dále analyzovat. V mikrodatech, obzvláště pokud se mezi sebou propojí, se skrývá obrovské množství informací. Vzhledem k našemu pracovnímu vytížení se bohužel detailním analýzám založených na těchto datech věnovat nemůžeme.

Počte si ve statistikách i laik?

Zajímavostí je v našich statistikách celá řada a věřím, že čtenář je najde v jednotlivých článkách mých kolegů v tomto čísle časopisu. Ale ve stručnosti, jen za posledních deset let se na světě zvýšil počet uživatelů

Martin Mana

internetu 5krát a mobilního telefonu dokonce 6krát. Jinak řečeno, třetina světové populace je již on-line a 90 % světové populace má přístup k mobilnímu signálu. Pokud zůstaneme u České republiky, tak jen pro zajímavost zmíním, že v posledních zhruba šesti letech roste počet uživatelů internetu o 0,5 milionu ročně a v roce 2011 používalo internet téměř 6 milionu osob starších 16 let.

Statistiky informační společnosti v ČR oslavily deset let své existence. Je s nimi stále ještě zábava?

Možná i proto, že zachycení informační společnosti je v historii statistiky zatím popelkou a já mohl být u zrodu této statistiky v České republice, tak mě to i přes úvodní skeptický názor na práci ve veřejné správě začalo nesmírně bavit. Všechno bylo tak nové a nebyli jsme svázáni zaběhnutým systémem a i času byl tehdy dostatek. Měli jsme obrovský prostor pro vlastní iniciativu a nápady jak uvádět tuto statistiku do života. V poslední době mám pocit, že je neustálý nedostatek času. Den má ale pořád 24 hodin, jen té práce je stále víc, což samozřejmě souvisí také s dynamickým rozvojem celé oblasti, na kterou se zaměřujeme. Musíme sledovat a podchycovat nové jevy. Ale na druhou stranu, právě tuto pestrost a nepřetržitý vývoj vidím jako velké plus našich statistik a šance, že práce zevšední, je tak velmi malá.

Internet v české společnosti

Internet, stejně jako elektrinu či dopravní cesty, lze v současné době považovat za jednu ze **základních veřejných infrastruktur** nezbytných pro plnohodnotné fungování společnosti.

Internetová infrastruktura je základním stavebním prvkem většiny informačních technologií a informační společnosti jako celku. Internet je tedy skutečným fenoménem dnešní doby, a proto má smysl statisticky zachytit jeho rozšíření ve společnosti. Vzhledem k dynamičnosti rozvoje této technologie to není vždy jednoduché.

Co je nabízeno?

Na rozšíření internetu ve společnosti lze nahlížet ze dvou stran, ze strany poskytovatelů a naopak uživatelů. Nejprve se podíváme na stranu nabídky. V roce 2005 bylo v České republice 728 tisíc trvale dostupných vysokorychlostních internetových přípojek. Od tohoto roku zaznamenáváme průměrný meziroční nárůst jejich počtu o 30 % s tím, že k nejvyššímu nárůstu došlo mezi roky 2005 a 2006. O pět let později, v roce 2010, evidujeme v Čes-

Nejvíce, tj. **31 % vysokorychlostních internetových přípojek**, bylo v roce 2010 v Česku vedeno prostřednictvím ADSL linky.

ké republiky zhruba 2,8 milionu vysokorychlostních internetových přípojek. Téměř 3/4 z těchto přípojek umožňují přenos dat rychlostí 2 Mbit/s–10 Mbit/s a pětina pak rychlostí vyšší než 10 Mbit/s.

Nejvíce, tj. 31 % vysokorychlostních internetových přípojek, bylo v roce 2010 v České republi-

ce vedeno prostřednictvím ADSL linky. Vysoké, čtvrtinové zastoupení na vysokorychlostních přípojkách vykazují u nás také bezdrátové technologie (Wi-Fi), pětina byla uskutečněna prostřednictvím vysokorychlostních mobilních sítí. V případě České republiky se zastoupení jednotlivých technologií vysokorychlostního připojení k internetu v posledních letech výrazně nemění.

Jak si Česko stojí ve srovnání s ostatními zeměmi EU? Na konci roku 2010 bylo v zemích EU evidováno celkem 133 milionů vysokorychlostních internetových přípojek, tj. 3krát více než před pěti lety. Ve stejném roce tak připadalo na 100 obyvatel EU přibližně 27 vysokorychlostních internetových přípojek. Česká republika se s 22 přípojkami na sto obyvatel nachází pod evropským průměrem. Nižších hodnot než Česká republika dosahují nejen nové členské země EU (kromě Slovinska a Estonska), ale i Řecko a Portugalsko.

Pokud jde o složení vysokorychlostních přípojek podle použitých technologií, Česká republika si spolu s pobaltskými státy, Bulharskem, Rumunskem a Slovenskem dlouhodobě udržuje velmi specifické postavení mezi zeměmi EU. Tyto země mají výrazně nejvyšší podíl přípojek realizovaných prostřednictvím jiných technologií, než jsou ADSL linky a kabelová televize. V případě České republiky se jedná především o výše zmíněné připojení prostřednictvím bezdrátových technologií (Wi-Fi). Tato situace byla v minulosti způsobena především cenou, nabízenou kvalitou a obecně horší dostupností ADSL technologie v České republice. Oproti tomu ve většině zemí EU patřila ADSL linka mezi běžně dostupné technologie již od začátku rozšiřování vysokorychlostního internetu.

Internet v podnicích

V případě podniků bylo v lednu 2011 pokrytí internetem 96 %,

Vysokorychlostní internet

je trvale dostupné připojení k internetu umožňující přenos dat rychlostí ≥ 256 kb/s, a to prostřednictvím jedné z následujících služeb: ADSL vedení, televizní kabelové rozvody, bezdrátový přístup (Wi-Fi a ostatní pevné bezdrátové připojení), mobilní sítě (CDMA, UMTS) a optická vlákna (FTTx).

Pro mezinárodní srovnání využíváme údaje Evropské komise, které v rámci vysokorychlostního připojení nezahrnují přístup k síti Internet prostřednictvím mobilní sítě a datových karet/modemů podle standardu CDMA 2000 nebo UMTS nabízené nezávisle na hlasových službách.

Údaje o rozšíření internetu v jednotlivých oblastech společnosti pocházejí ze samostatných šetření ČSÚ, v případě internetu v samostatných ordinacích lékařů pak z datových zdrojů Ústavu zdravotnických informací a statistiky.

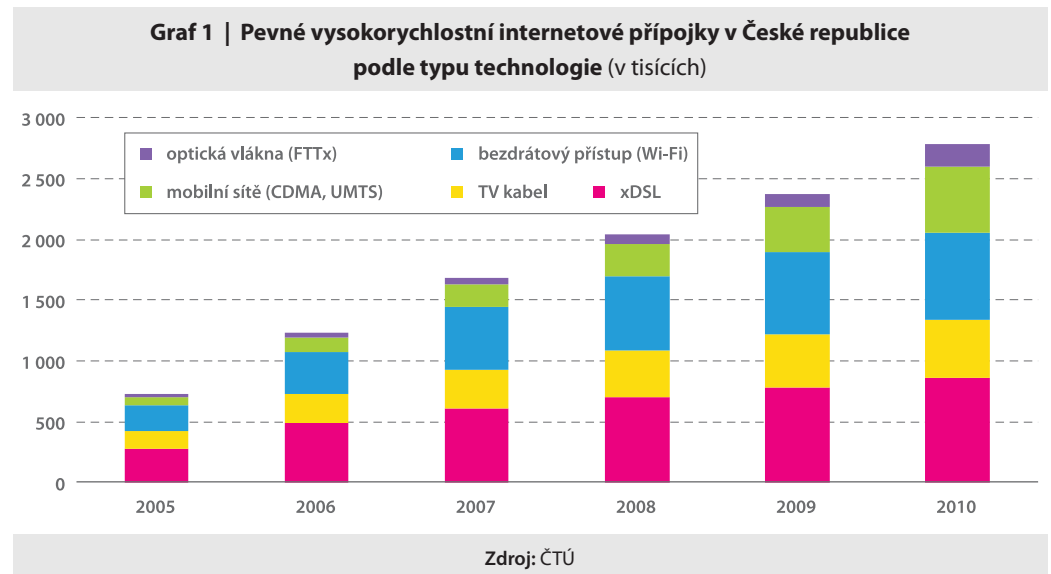
Více informací k tomuto tématu naleznete na: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/telekomunikacni_a_internetova_infrastruktura

v předchozích letech dosahovalo rozšíření internetového připojení v podnicích podobně vysokých hodnot. Významně se však změnila rychlost připojení k internetu a také technologie, jakými jsou podniky připojovány. Zatímco v roce 2005 mělo téměř 80 % podniků rychlost internetového připojení menší než 2 Mb/s, v roce 2011 byla situace zcela opačná. V lednu 2011 tak bylo více než 80 % podniků připojeno k internetu rychlostí vyšší než 2 Mb/s a desetina z nich disponovala dokonce připojením s rychlostí 100 Mb/s a vyšší.

Pokud se podíváme podrobněji na technologie, které umožňují podnikům připojení k internetu, zjistíme, že české podniky v lednu 2011 využívaly kromě ADSL linky i bezdrátové připojení a připojení prostřednictvím pronajaté digitální linky.

V evropském srovnání nejsou mezi jednotlivými zeměmi co do vybavenosti podniků internetem zaznamenávány výrazné rozdíly. Méně než 90 % připojení na internet nalézáme k lednu 2011 pouze v Maďarsku, Bulharsku a v Rumunsku. V případě vysokorychlostního připojení jsou již mezi zeměmi evropské sedmadvacítky patrné větší rozdíly. Česká republika se s 89 % podniků připojených vysokorychlostně k internetu na-

chází společně s Rakouskem na průměru EU27.

Internet v organizacích veřejné správy

Stejně jako podniky, jsou i organizace veřejné správy v současné době vybaveny internetem téměř 100%. Tato situace ostatně panuje již několik let. Všechny organizační složky státu i krajské úřady měly ke konci roku 2010 internetové připojení. V případě obecních úřadů není připojeno k internetu pouze 18 z nich, přičemž se jedná o úřady našich nejmenších obcí. Vysokorychlostně jsou dlouhodobě připojeny všechny krajské

úřady a i podíl organizačních složek státu s vysokorychlostním připojením byl již v roce 2005 vyšší než 85 %. Tento ukazatel v následujících pěti letech ještě vzrostl a ke konci roku 2010 disponuje vysokorychlostním připojením 97 % organizačních složek státu. Dramatický vývoj tohoto připojení zaznamenáváme u obecních úřadů, v roce 2005 bylo takto připojeno 41 % z nich, na konci roku 2010 se jednalo již o 88 %.

Internet ve zdravotnictví

Další oblastí, ve které je internet stále více využíván, je oblast zdravotnictví. Vybavenost samostatných

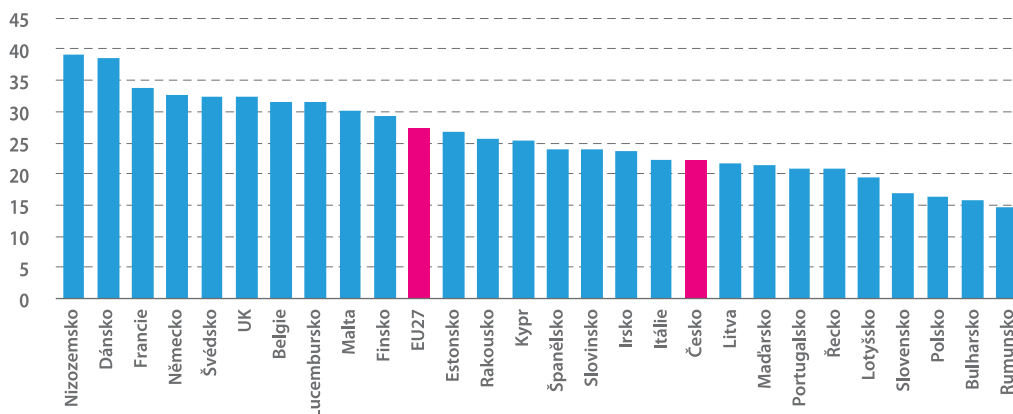
ordinací lékařů internetem však není zdaleka tak vysoká, jak je tomu u podniků či organizací veřejné správy. V roce 2010 bylo k internetu připojeno 79 % samostatných ordinací lékařů, oproti roku 2006 se jedná o nárůst o 19 procentních bodů. Ve vybavenosti internetem existují napříč jednotlivými typy samostatných ordinací lékařů rozdíly. Zatímco bylo v roce 2010 k internetu připojeno 86 % ordinací gynekologů, v případě ordinací zubních lékařů se jednalo o 74 %.

Samostatné ordinace nejsou zdaleka v takové míře vysokorychlostně připojeny jako domácnosti. V roce 2010 bylo takto připojeno pouze 62 % samostatných ordinací lékařů s internetem.

Internet v domácnostech

Domácnosti jsou internetem vybaveny v menší míře než firmy, úřady či ordinace lékařů, nicméně je možné konstatovat, že za poslední roky došlo k velikému nárůstu této technologie v domácnostech. Zatímco ještě v roce 2005 bylo k internetu připojeno pouze 19 % českých domácností, v roce 2011 se jednalo již o 62 %. K významné změně došlo také v případě rychlosti a typu připojení k internetu. Jestliže bylo před

Graf 2 | Pevné vysokorychlostní internetové připojky (počet na sto obyvatel) v roce 2010

Zdroj: Evropská komise

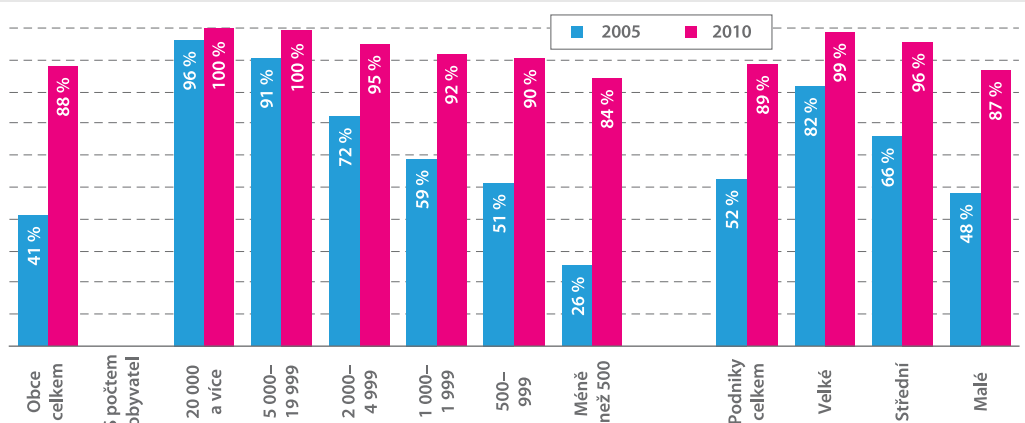
šesti lety vysokorychlostně připojeno 27 % domácností majících doma internet, v současnosti (2. čtvrtletí 2011) je to již 95 %.

Mezi jednotlivými skupinami domácností existují velké rozdíly ve vybavenosti internetem. Ve 2. čtvrtletí 2011 bylo k internetu připojeno 84 % domácností s dětmi a pouze 53 % domácností bez dětí. U domácností z různých příjmových skupin jsou rozdíly ještě významnější. Internet má 92 % domácností s nejvyššími příjmy a pouhých 24 % s nejnižšími.

Domácnosti jsou k internetu v posledních letech nejvíce připojovány prostřednictvím tří technologií, a to ADSL připojení, připojení přes rozvody kabelové televize a bezdrátové připojení prostřednictvím Wi-Fi technologií. Před šesti lety, v roce 2005, však byla situace zcela odlišná. Pro připojení k internetu využívalo sedm z 10 domácností s internetem technologií dial-up (klasické vytáčené připojení) či ISDN linkou. Do roku 2011 již připojení přes vytáčenou telefonní či ISDN linku téměř vymizelo a naopak velmi výrazně vzrostlo zastoupení domácností připojujících se prostřednictvím bezdrátových technologií, které v roce 2011 používala polovina domácností s internetem.

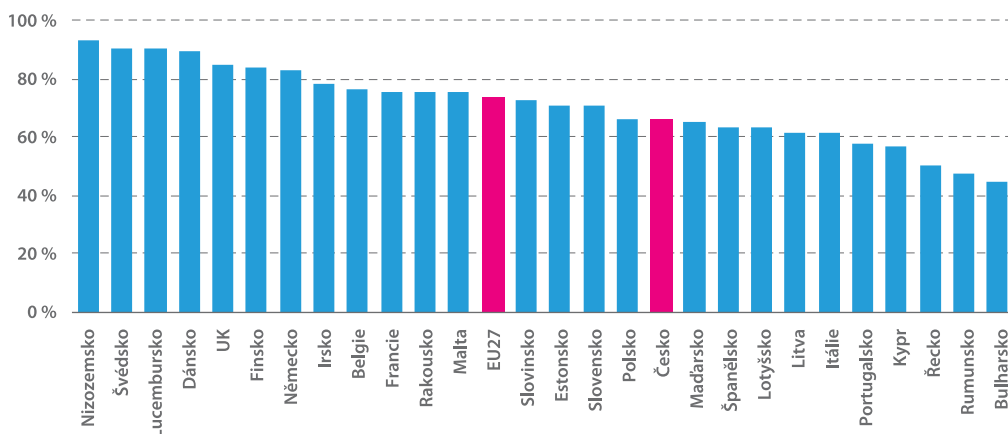
Ani přes výrazný nárůst počtu domácností vybavených internetem v posledních letech nedosahuje stále Česká republika průměru evropské sedmadvacítky, který v roce 2011 činil 73 % domácností s internetem. Nejvyšších hodnot v rámci EU27 dosahuje Dánsko, Švédsko či Nizozemsko, kde je k internetu připojeno více než 90 % domácností. Naopak na konci pomyslného žebříčku se nachází Řecko, Rumunsko a Bulharsko asi s 50 % domácností s internetem. Česká republika je oproti většině ostatních zemí EU27 v převažujícím typu připojení domácností výjimečná, ve většině ostatních zemí totiž převládá připojení prostřednictvím

Graf 3 | Vysokorychlostní internet v obcích a podnicích
(% celkového počtu organizací v dané kategorii)

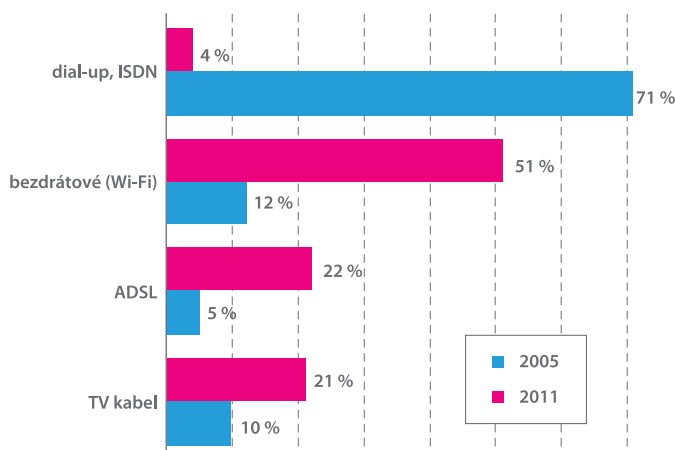
Zdroj: ČSÚ

Graf 4 | Domácnosti s připojením k internetu v roce 2011 (% domácností)

Zdroj: Eurostat

Graf 5 | Domácnosti s připojením k internetu podle typu připojení (% domácností s internetem)

Zdroj: ČSÚ

DSL technologií. U nás dominuje již zmiňované bezdrátové připojení.

Již víme, jak jsou internetem vybaveny podniky, organizace, lékařské ordinace i domácnosti. Internet však na všech těchto místech používají lidé. V roce 2011 bylo v české populaci mezi osobami staršími 16 let 65,5 % uživatelů internetu, absolutně se jednalo téměř o 5,8 milionu jedinců. Oproti roku 2005 se jejich počet více než zdvojnásobil. Více o využívání internetu jednotlivci naleznete v článku Internetová populace, s. 10.

Eva Skarlandtová
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

Děti, počítače a internet

Minulostí jsou doby, kdy děti po návratu ze školy většinu volného času proběhaly venku. Nejnovější šetření totiž dokládají, že devět z deseti dětí má přístup k počítači a internetu, navíc skoro polovina dětí tráví na internetu **pět a více hodin týdně**.

V této souvislosti se jako překvapující může jevit fakt, že sice většina rodičů tvrdí: „Máme přehled o internetových aktivitách svých potomků“, ale jen polovina rodičů nějakým způsobem omezuje pohyb dětí na internetu.

Z předcházejícího příspěvku již víme, že děti lze považovat za velmi výrazný faktor, který má vliv na to, zda si domácnost zakoupí počítač. Nemalou měrou přítomnost potomků ovlivňuje i to, zda bude mít domácnost připojení k internetu. Jelikož děti patří k významným uživatelům osobních počítačů, zaměřila se v roce 2010 část šetření o využívání informačních a komunikačních technologií na děti ve věku 10–15 let. Otázky za ně zodpovídal jeden dospělý člen domácnosti. Základní poznatky potvrzují skutečnost, že nastupující generace budou bezzbytku počítačově gramotné. Již nyní má devět z deseti dětí ve věku 10–15 let doma přístup k osobnímu počítači, téměř stej-

né množství (86 %) může využít služby internetu.

Přístup k počítači a internetu mají doma výrazně častěji děti z rodin s vyšším příjmem (98 % dětí z domácností s nejvyšším příjmem má doma počítač, 94 % internet) než z rodin s příjmem nižším (69 % dětí z domácností s nejnižším příjmem má doma počítač, 56 % internet). Prokázalo se také, že děti z úplných rodin mají doma počítač častěji (92 % dětí žijících s oběma rodiči má doma počítač, 88 % internet) než děti z neúplných rodin (80 % počítač, 76 % internet). Musíme však mít na paměti, že celkové příjmy domácnosti a (ne)úplnost rodiny na sobě značně závisí, neboť neúplné rodiny mívají často nižší čisté celkové příjmy a naopak.

Téměř všechny děti, které mají doma počítač, ho také používají. Přičemž 86 % všech dětí (96 % těch, co mají doma počítač) se řadí k pravidelným uživatelům počítače (používají jej minimálně jed-

Děti patří k významným uživatelům osobních počítačů.

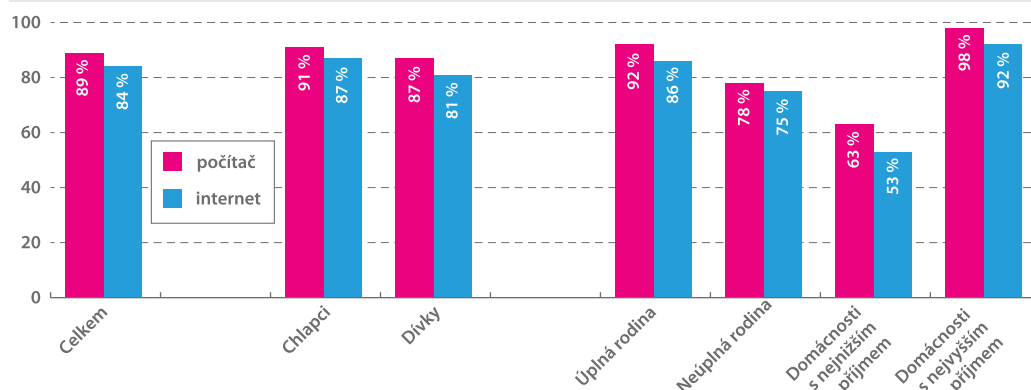
nou za týden). Vzhledem k tomu, že šetření sledovalo pouze použití počítače doma a nikoli třeba ve škole, v knihovně nebo na návštěvě u kamarádů, lze očekávat, že podíl pravidelných uživatelů počítače je mezi dětmi ještě o něco vyšší.

Obdobná situace panuje i ve vztahu dětí k internetu. Získané výsledky dokládají, že 80 % všech dětí (94 % těch, co žijí v domácnosti s internetem) doma brouzdá na internetové síti alespoň jednou za týden. Navíc se ukázalo, že téměř polovina z dětí, které mají do-

ma přístup na internet, se mu věnuje více než 5 hodin týdně. Volný čas tráví na internetu mnohem častěji chlapci než dívky. Kupříkladu více než 20 hodin týdně se internetu věnuje 7 % všech chlapců, ale jen 4 % všech dívek. Svoji roli sehraje i (ne)úplnost rodiny. Více než 20 hodin týdně tráví na internetu 13 % dětí z neúplných rodin, ale jen 4 % dětí z rodin úplných.

Naprostá většina (90 %) rodičů dětí, které doma používají internet, tvrdí, že sice nějakým způsobem sleduje internetové aktivity svých ratolestí, ale pouze polovina z nich tak činí pravidelně. Kromě pouhého sledování někteří rodiče přístup dětí k internetu také nejrůznějšími způsoby omezují, například 17 % rodičů malých uživatelů internetu blokuje svým dětem přístup na stránky s nevhodným obsahem, 5 % dovolu- je přístup jen na předem vybrané stránky. Celkově sahá po nějaké formě omezování pohybu dětí na internetu 54 % rodičů.

Graf 1 | Děti ve věku 10–15 let používající počítač a internet doma v roce 2010
(% dětí ve věku 10–15 z dané skupiny)

Zdroj: ČSÚ

Romana Malečková
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

Internetová populace

Asi žádná technologie nezměnila svět v posledních letech tolik jako **internet**. Ten se stal, vedle mobilního telefonu, nejrychleji se rozvíjející technologií v historii lidstva.

Každým rokem dochází nejen k dalšímu vylepšování možností, které nám v oblasti komunikace, rychlosti a způsobu šíření informací internet nabízí, ale i k nárůstu počtu jeho uživatelů. Možná ani netušíte, že v roce 2011 používalo podle odhadu Mezinárodní telekomunikační unie (ITU) internet ve světě již téměř 2,5 mi-

Uživatel internetu

je jednotlivec, který v době šetření (2. čtvrtletí sledovaného roku) uvedl, že internet použil alespoň jednou v posledních 3 měsících, a to z jakéhokoliv místa a pro jakýkoliv účel.

Data pocházejí z ročního Výběrového šetření o využívání ICT v domácnostech a mezi jednotlivci. Od roku 2006 probíhá toto šetření podle nařízení Evropské komise a Evropského parlamentu ke statistikám informační společnosti: „Regulation No 808/2004“, a tím umožňuje přinášet srovnatelné údaje s jednotlivými zeměmi EU.

Údaje, které uvádí Eurostat za české jednotlivce, se mírně odlišují od údajů, které za ČR publikuje ČSÚ. Rozdíl je způsoben tím, že Eurostat do údajů zahrnuje pouze jednotlivce ve věku 16 až 74 let. ČSÚ u tohoto šetření standardně uvádí data za celou dospělou populaci, tj. jednotlivce starší 16 let.

Více informací k tomuto tématu naleznete na: http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/domacnosti_a_jednotlivci

Nejpoužívanější informační a komunikační technologií u nás je stále **mobilní telefon**.

liardy osob, tj. pětkrát více než před deseti lety.

Podle odhadů ITU je dnes již třetina světové populace on-line. Existují však velké rozdíly mezi jednotlivými státy. Zatímco ve vyspělých zemích se k internetu připojují tři čtvrtiny dospělé populace, v rozvojových zemích je to zatím „pouze“ čtvrtina. Tento rozdíl se, především v důsledku rozvoje používání mobilního telefonu a internetu v mobilu, rychle zmenšuje. Před pěti lety používala internet ve vyspělých zemích sice polovina lidí, ale v rozvojových pouze jeden člověk z deseti. I když se rozdíl v přístupu k internetu mezi vyspělými a rozvojovými státy snižuje, nelze to samé konstatovat

o kvalitě tohoto připojení, tam se naopak rozdíl spíše prohlubuje.

Téměř šest milionů Čechů používá internet

Nejpoužívanější informační a komunikační technologií u nás je stále mobilní telefon. Lze však předpokládat, že se internet, právě ve spojení s mobilním telefonem, brzy stane všeobecně rozšířenou technologií používanou napříč všemi věkovými a vzdělanostními kategoriemi populace. V roce 2011 již dvě třetiny dospělých v České republice používaly internet, v absolutních číslech se jednalo o 5,8 milionu jednotlivců starších 16 let. Internet se stal přesně 20 let po tom,

co byla Česká republika připojena k internetu, pevnou a u některých jednotlivců i nedílnou součástí jejich životů. Hlavní rozmach v používání internetu je u nás otázkou především posledních deseti let. Na počátku nového tisíciletí měla přístup k internetu jen relativně omezená skupina lidí. Nejčastěji šlo o studenty vysokých škol, IT odborníky, ale také o vybrané zaměstnance podniků s připojením k internetu.

Mezi důležité internetové milníky patří v našich statistikách rok 2001, kdy internet v České republice poprvé používal více než jeden milion lidí. V roce 2005 byla on-line již téměř třetina české populace starší 16 let a v roce 2008 již

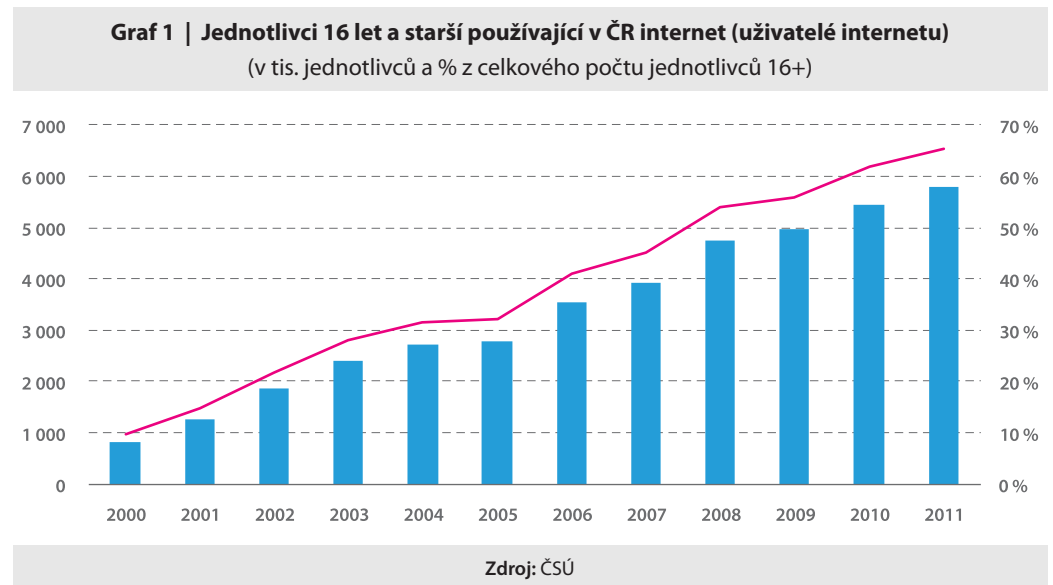
převažovali uživatelé internetu nad těmi, kteří se bez této technologie zatím obešli.

Kdo z nás používá internet?

V České republice nalézáme stále více uživatelů internetu mezi muži než ženami. Ve 2. čtvrtletí roku 2011 používalo internet 69 % mužů a 62 % žen. Tento rozdíl způsobuje především starší generace, kdy například podíl mužů seniorů používajících internet převyšuje 2,5krát podíl žen ve stejné věkové kategorii. Ruku v ruce s rozšiřováním internetu do našich domovů můžeme vypočítat výrazný nárůst žen na mateřské či rodičovské dovolené používajících internet. V roce 2011 téměř 90 % z nich internet používalo. Podrobnější údaje o využívání internetu v závislosti na pohlaví naleznete v publikaci ČSÚ Zaostřeno na ženy a muže 2011 (2012).

I starší občané si začínají rozumět s internetem

Internet stále představuje především doménu mladých lidí, kdy jejich ve věku 16–24 let již několik posledních let používá 9 z 10 takto starých jednotlivců. U starších

věkových skupin zaznamenáváme výrazně nižší podíl uživatelů, i přesto je například mezi jedinci ve věku 55–64 let téměř polovina lidí on-line. Ve věkové kategorii 65–74 let však již internet používá pouze každý čtvrtý a nad 75 let přibližně každý 25. senior, jak bude vysvětleno později, tato skutečnost má zásadní vliv na relativní zaostávání Česka v podílu uživatelů internetu na celkové dospělé populaci v porovnání s většinou vyspělých zemích EU.

Je třeba zdůraznit, že v České republice v posledních letech zvolna ustupuje výrazná dominance

nejmladší sledované generace v používání internetu. V roce 2005 se jednotlivci ve věku 16 až 24 let podíleli necelou třetinou na celkovém počtu uživatelů internetu, o šest let později nebyl jejich podíl ani pětinový. Pětinu uživatelů internetu v Česku tvořili v roce 2011 i jednotlivci starší 55 let, v roce 2005 bylo jejich zastoupení v internetové populaci pouze 10%. Změna této struktury je dána především tím, že dynamicky roste počet uživatelů internetu starších 65 let. S tím, jak internet proniká mezi seniory, by se měl měnit i obsah a služby dostupné na internetu, protože cho-

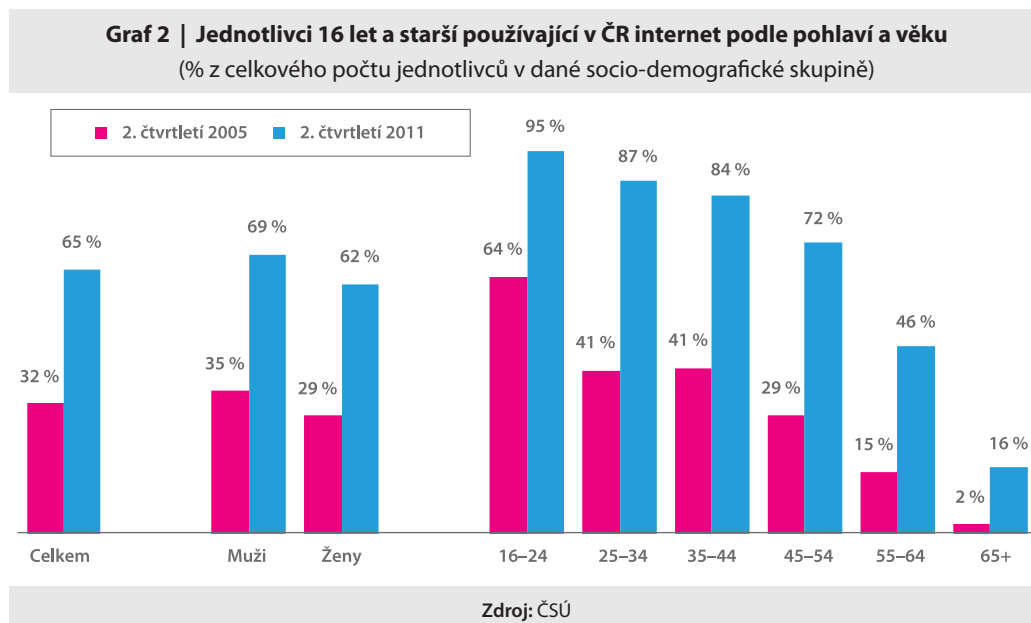
vání jednotlivců na internetu se liší v závislosti na jejich věku.

Na základě zjištěných čísel lze dále konstatovat, že s vyšším dosaženým vzděláním se zvětšuje pravděpodobnost, že daný jedinec bude užívat internet. Internet představuje samozřejmost pro vysokoškolsky vzdělanou populaci, kde jej používá devět z deseti osob. Ve skupině středoškolsky vzdělaných jedinců s maturitou používají internet tři čtvrtiny z nich. U osob se středním vzděláním bez maturity internet aktivně používá polovina, mezi jedinci se základním vzděláním je to pak jen každý pátý.

Specifickou skupinou jsou studenti, kteří mají k této technologii vůbec nejbližší. V dnešní době téměř bez výhrady platí, co student to uživatel internetu. V roce 2011 pouze 2 % studentů starších 16 let uvedla, že nepoužívá internet. Není se čemu divit, neboť v České republice pravděpodobně neexistuje jediná střední, natož pak vysoká škola, bez připojení k internetu.

Rozdíly ve využívání internetu u nás přetrvávají

I když zdaleka již tedy neplatí, že internet používají především mladí a vysokoškolsky vzdělání

jednotlivci, přesto u nás stále přetrvává poměrně výrazný rozdíl jak z hlediska přístupu k internetu, tak i ve schopnostech využívat širokou škálu možností nabízených na internetu (digital divide) v závislosti na pohlaví, věku, vzdělání a příjmu sledované populace jednotlivců.

Odkud se nejčastěji připojujeme k internetu?

Jako nejčastější místo použití počítače a internetu uváděli ve druhém čtvrtletí 2011 respondenti domov, dále následovalo pracoviště, škola a další místa. Domov představuje již desátý rok v řadě nejen nejčastější místo použití internetu, ale také místo, kde nejrychleji roste počet osob využívajících internet. Internet se tudíž stává čím dál více technologií masivně využívanou především pro soukromé účely. Ještě v roce 2002 se počet lidí používajících internet doma (1 mil. obyvatel) významně nelišil od počtu lidí používajících internet v práci (800 tisíc). V roce 2011 se v absolutním vyjádření v České republice k internetu doma připojilo téměř 5,5 milionů osob starších

Digital divide

Ne každý z nás má stejnou možnost připojit se k internetu, ne každý jej umí stejně používat. Tak vzniká mezi lidmi **nerovný přístup k internetu**, tzv. digital divide. Digital divide (digitální propast/rozdělení) **je vnímán jako vážná hrozba** pro vyváženou participaci jedinců na dění ve společnosti, pro sociální soudržnost a s ní související ekonomické faktory. Čím samozřejmější je například využívání komunikace po internetu pro jednu skupinu obyvatel, tím obtížněji se této skupině komunikuje s lidmi, kteří přístup k internetu nemají. Digital divide se vytváří i mezi lidmi, kteří základní přístup k technologiím mají, ale jejich dovednosti a znalosti využívat jejich možností jsou rozdílné.

16 let, tedy o 3 miliony více než před pěti lety. Tento trend v rozšíření používání internetu z tepla domova souvisí se stavem vybavenosti českých domácností počítačem a internetem v posledních letech (více viz článek Počítače v českých domácnostech, s. 22).

Jak často internet používáme?

Ve 2. čtvrtletí roku 2011 u nás používal internet každý, nebo téměř každý den, šest z deseti jeho uživatelů. Pravidelně, tj. nejméně jednou týdně, pak devět z deseti uživatelů internetu. K pravidelným uživatelům internetu se řadí především mladší generace a osoby s vysokoškolským vzděláním – v těchto kategoriích je téměř každý uživatel internetu zároveň jeho pravidelným uživatelem. Mezi nejmladšími uživateli ve věku 16–24 let dokonce 81 % uvádí, že používá internet každý den.

V roce 2010 téměř každý desátý uživatel internetu starší 16 let (tj. půl milionu osob) v Česku uvedl, že pro soukromé účely stráví na internetu v průměru více než 20 hodin týdně. Mezi mladými lidmi ve věku 16–24 let to byl dokonce každý pátý uživatel internetu.

Jak si stojíme v porovnání s ostatními státy EU?

V roce 2011 dosáhla Česká republika v podílu uživatelů internetu v dospělé populaci poprvé průměru EU, který činil 73 % jednotlivců ve věku 16 až 74 let. Na pomyslném žebříčku zemí EU se tak Česko v tomto

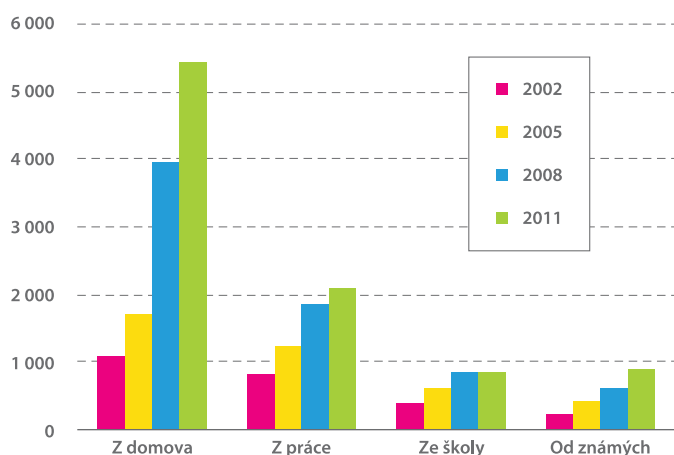
ukazateli umístilo na 14. místě. Jsou to opět především skandinávské státy spolu s Nizozemskem a Lucemburskem, kde v roce 2011 používalo internet 90 a více procent dospělé populace. Rozdíly oproti státům severní a západní Evropy zaznamenáváme v ČR především u starších ročníků a osob s nižším vzděláním. Naopak u některých skupin populace nemůžeme o zaostávání ve využívání internetu mluvit vůbec. Studenti a jednotlivci s VŠ vzděláním se v používání internetu zcela vyrovnají stejným skupinám populace v západní a severní Evropě.

Stejně jako u vybavenosti domácností informačními technologiemi, i v kategorii jednotlivců používajících osobní počítač a internet patří Česká republika mezi státy s nejvyšším nárůstem počtu uživatelů těchto technologií od roku 2005. Jestliže v EU27 vzrostl v průměru počet uživatelů internetu od roku 2005 o necelou polovinu, u nás se jednalo o nárůst více jak dvojnásobný.

K čemu internet nejčastěji používáme?

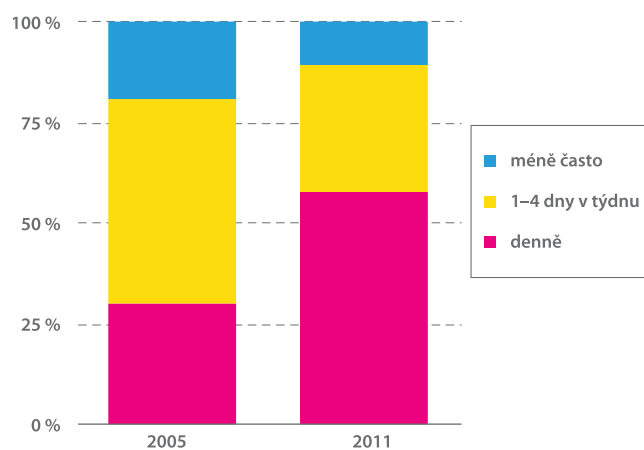
Dlouhodobě internet nejčastěji používáme ke komunikaci a vyhledávání různých informací. Pro

Graf 3 | Místo, odkud se jednotlivci 16 let a starší v ČR připojují k internetu (v tis. jednotlivců)

Zdroj: ČSÚ

Graf 4 | Frekvence použití internetu jednotlivci 16 let a staršími v ČR (% z uživatelů internetu)

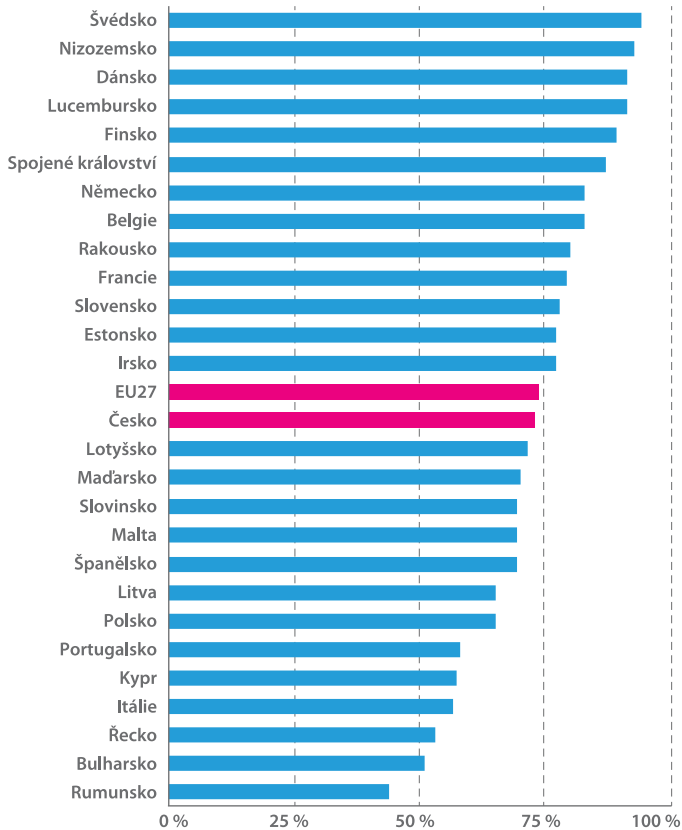

Zdroj: ČSÚ

Graf 5 | Uživatelé internetu ve věku 16–74 let používající v zemích EU internet ve 2. čtvrtletí 2011

(% z celkového počtu jednotlivců ve věku 16–74 let v jednotlivých zemích)

Zdroj: Eurostat

uživatelé internetu se dnes stalo samozřejmostí nejen používání elektronické pošty, ale čím dál více lidí

využívá internet i k telefonování. Jestliže v roce 2005 využilo tuto možnost přibližně půl milionu na-

šich občanů, v roce 2011 se jednalo již o 2,8 milionů.

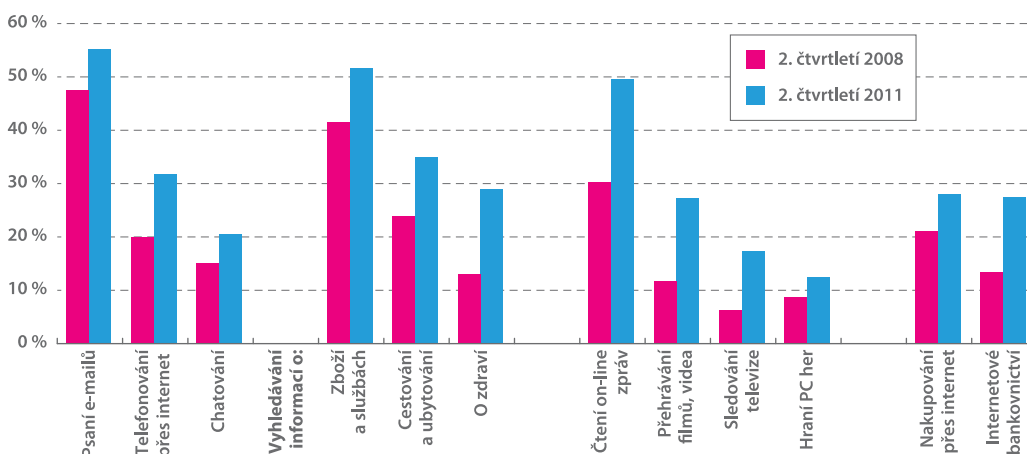
Obrovský rozmach v posledních letech zaznamenalo užívání sociálních sítí. Ve 2. čtvrtletí roku 2011 je u nás využíváno již 2,2 milionu jednotlivců starších 16 let s tím, že 5 a více hodin týdně na sociálních sítích strávilo téměř milion z nich. Zatímco využívání e-mailů je napříč všemi věkovými skupinami vyrovnané a ani napříč socioekonomickými skupinami obyvatelstva nejsou patrné dramatické rozdíly, chatování a zejména využití sociálních sítí jednoznačně převládá u mladších věkových skupin a mezi studenty.

Kromě komunikace používají jednotlivci internet velmi často také k vyhledávání informací týkajících se nejrozličnějších oblastí života. Informace o zboží a službách vyhledávalo v roce 2011 již 4,5 milionu jednotlivců a informace týkající se cestování a ubytování pak 3 miliony obyvatel. Zatímco informace o zboží a službách, cestování nebo kultuře zajímají přibližně stejné množství mužů a žen, informace o zdraví hledají především ženy. Stejně tak informace o zdraví vyhledávají ve větší míře senioři. V roce 2011 téměř každý pátý z nás vyhledával in-

formace na Wikipedii. V případě studentů to byla více než polovina z nich.

Pokud se zaměříme na využití internetu k vybraným činnostem zábavy, zjišťujeme, že převažují mezi uživateli muži nad ženami a mladší věkové skupiny nad těmi staršími. Mezi nejoblíbenější činnosti zábavy na internetu patří čtení on-line zpráv. Tuto činnost v roce 2011 uvádí již polovina dospělé populace. Čím dál častěji si jednotlivci na internetu přehrávají filmy a především krátká videa. Mezi další často zmiňované činnosti z oblasti zábavy, prováděné prostřednictvím internetu, patří poslouchání rádia nebo sledování televize, a to především u nejmladší generace. V roce 2011 uvedla například téměř polovina mužů ve věku 16–24 let, že sleduje TV na internetu. Největšího rozmachu v oblasti zábavy dosáhla možnost umístění (sdílení) vlastního obsahu na internetu. V roce 2011 uvedlo 2,8 milionu jednotlivců, že již někdy nahrálo fotografii, video, hudbu, text nebo jiný obsah na webové stránky.

Služby internetového bankovníctví využívá 27 % jednotlivců starších 16 let (42 % uživatelů internetu). Před třemi roky, v roce 2008, tento podíl činil 13 % (25 % uživatelů internetu). Přes internet nakupuje v současné době již 28 % jednotlivců (43 % uživatelů internetu). Stejně jako u internetového bankovníctví, tak i v případě nakupování přes internet došlo za poslední tři roky k výraznému nárůstu podílu jednotlivců. Článek věnovaný jednotlivcům nakupujícím přes internet vyšel v časopise Statistika & My 2/2012, s. 16.

Graf 6 | Vybrané aktivity prováděné jednotlivci 16 let a staršími na internetu v České republice (procento jednotlivců 16+ celkem)

Zdroj: ČSÚ

Kapitalizace softwaru vyrobeného ve vlastní režii

Když se řekne software, všichni víme, o čem je řeč. Pohledy na samotný software jsou mírně odlišné z úhlu **podnikového** účetnictví a úhlu **národního** účetnictví.

V podnikovém účetnictví je software chápán jako aktivum – dlouhodobý nehmotný majetek. Jeho účtování a zachycení je řízeno zákonem (především: zákonem č. 563/1991 Sb. o účetnictví a zákonem č. 586/1992 Sb. o dani z příjmu, ap.). V účtové směrně osnově pro podnikatele je software zachycen v účtové třídě 01 – Dlouhodobý nehmotný majetek a na syntetickém účtu 013 – Software. Na tomto účtu se zachycuje software, který byl nákoupen (na fakturu) bezúplatným převodem podle právních předpisů, převodem z osobního vlastnictví do obchodního majetku individuálního podnikatele, darováním, vkladem dlouhodobého majetku od jiné osoby a aktivací vytvořeného vlastního softwaru za účelem obchodování.

Z pohledu národního účetnictví je software zařazen do makroekonomické položky P.51 Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) do položky AN.1122 – Počítačové programové vybavení (položka AN.1122 vstupuje do nehmotného fixního majetku). V této položce podle metodiky ESA 1995 a pozdějších doporučení Eurostatu má být zahrnut všechny software, který splňuje hranici zařazení do dlouhodobého majetku (doba použitelnosti je delší jak 1 rok a jeho ocenění je větší než 500 ECU – v tehdejší evropské měnové jednotce (v cenách roku 1995).

Před mimořádnou revizí údajů ročních národních účtů v roce

Kapitalizace softwaru vyrobeného ve vlastní režii						
	1995	2000	2005	2008	2009	2010
Programové a počítačové vybavení (v THFK) před kapitalizací SW vyrobeného ve vlastní režii (v mil. Kč)	8 319	20 399	23 522	31 004	29 556	35 185
Kapitalizovaný software vyrobený ve vlastní režii - bez aktivovaného (v mil. Kč)	1 987	4 535	6 673	11 316	12 539	9 925
Programové a počítačové vybavení (v THFK) po kapitalizaci SW vyrobeného ve vlastní režii (v mil. Kč)	10 306	24 934	30 195	42 320	42 095	45 110
Podíl vlivu na HDP	0,13 %	0,20 %	0,21 %	0,29 %	0,34 %	0,26 %
Podíl vlivu na THFK	0,41 %	0,70 %	0,83 %	1,10 %	1,35 %	1,08 %
Podíl vlivu na programovém a počítačovém vybavení v THFK	19,28 %	18,19 %	22,10 %	26,74 %	29,79 %	22,00 %
Poznámka: HDP = Hrubý domácí produkt; THFK = Tvorba hrubého fixního kapitálu a SW = software., 2009 = semidefinitivní verze ročních národních účtů a 2010 = předběžná verze ročních národních účtů. Zdroj: ČSÚ						

2011 byl do THFK zahrnut pouze software, který byl pořízen nákupem, bezúplatným nabytím, přeražením z osobního užívání do podnikání, darováním, vkladem dlouhodobého majetku od jiné osoby a aktivací vytvořeného vlastního softwaru (tedy softwaru, který je určen k obchodování).

Po mimořádné revizi národních účtů v roce 2011 je do toků (pořízení a úbytky) i stavů zařazen také software, který je vyroben ve vlastní režii, je používán pro vnitřní potřebu a není určen k obchodování = tedy není považován v podnikovém účetnictví za aktivum – dlouhodobý nehmotný majetek (syntetický účet 013 – software). Toto zahrnutí se nazývá Kapitalizace softwaru vyrobeného ve vlastní režii.

Odhad Kapitalizace softwaru vyrobeného ve vlastní režii je založen na nákladové metodě. Propočet je oceněn ve výši nákladů na jeho vytvoření, tj. přímých i nepřímých včetně ziskové marže. Do výpočtu vstupují především tyto hlavní položky přímých nákladů: a) počty zaměstnanců, kteří se na tvorbě softwaru podílejí (programátoři KZAM 2132 a jiní odborníci KZAM 2131 a KZAM 2139), b) pracovní doba, která je věnována vytvoření softwaru pro vlastní potřebu a c) průměrné hrubé mzdy pracovníků, kteří se na vytvoření softwaru podílejí (programátoři KZAM 2132 a jiní odborníci KZAM 2131 a KZAM 2139). Nepřímé náklady, jako jsou režie (materiálové ná-

klady, odpisy, ap.) a zisková marže, byly odhadnuty na základě údajů z CZ-NACE 620 – Činnosti v oblasti informačních technologií z údajů národních účtů. Takto vypočtené údaje jsou k dispozici za jednotlivé sektory národního hospodářství a také za jednotlivá odvětví (CZ-NACE) v časové řadě 1995 až 2010.

V tabulce je vyčíslena samotná hodnota Kapitalizovaného softwaru vyrobeného ve vlastní režii (neobsahuje aktivaci tohoto majetku, aby nedošlo k dvojímu zachycení).

Veronika Vondráčková
oddělení meziodvětvových
tabulek

V e-gramotnosti jsme za Nory i Estonci

Profesor oboru informatika na Vysoké škole ekonomické v Praze, Jiří Voříšek, spolupracuje s Českým statistickým úřadem již desítky let. Jak k tomu došlo, že se dnes bez statistiky neobejde?

Kdy a na čem jste poprvé spolupracoval s Českým statistickým úřadem?

Moje první spolupráce s ČSÚ se datuje již do počátku 70. let minulého století, když jsem jako student VŠE psal v Cobolu programy pro počítač CDC 3300. V té době to byl jeden z nejvýkonnějších počítačů v Československu. Spolupráce s ČSÚ s krátkými přestávkami pokračuje dodnes. Pro analýzy, které zpracováváme pro NERV a pro Radu vlády pro konkurenceschopnost a informační společnost, využíváme výsledky výzkumů ČSÚ v oblasti ICT.

Jak tuto spolupráci využíváte ve své pedagogické činnosti?

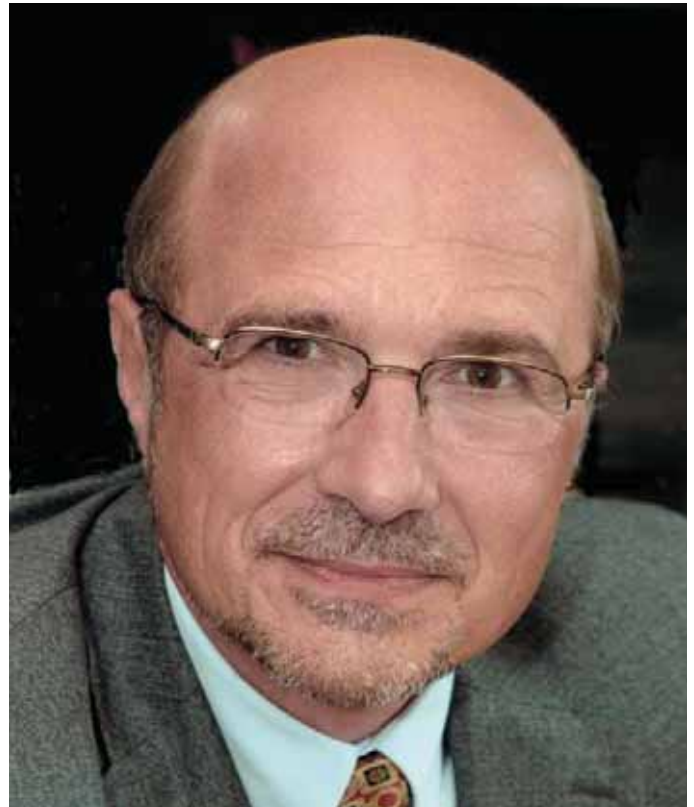
Pro nás je nejpřínosnější spolupráce s ČSÚ společný průzkum lidských zdrojů v oblasti ICT, který opakovaně realizujeme od roku 2006. Výsledkem je detailní analýza poptávky a nabídky po ICT profesích v ČR. Tyto výsledky využíváme pro úpravy učebních plánů oboru informatika tak, aby znalosti našich absolventů odpovídaly měnícím se požadavkům firem zaměstnávajících ICT odborníky. Pro vědeckou práci jsou pro nás přínosné výsledky statistických šetření ČSÚ o podílu ICT sektoru na tvorbě HDP, o investicích firem z různých sektorů ekonomiky do ICT a další statistiky.

Jaká statistická data byste pro váš obor uvítal?

V současné době o konkurenceschopnosti zemí do značné míry rozhoduje efektivita služeb veřejné správy a jejich nízká administrativní náročnost pro občany a firmy. EU i ČSÚ provádějí základní šetření o rozsahu a kvalitě e-sluzeb veřejné správy. Tyto statistiky nejsou ale ještě pro hlubší analýzy dostatečně podrobné. Přínosné by byly například údaje o četnosti využití e-sluzeb různými skupinami občanů a firem.

Působíte v oblasti, která za poslední dvě desítky let zaznamenala bouřlivý vývoj. To ostatně pozorujete nejlépe na svých studentech. Máte představu, jak ještě lépe využít ICT ve veřejné správě, ve statistice?

ICT je jak pro veřejnou správu, tak pro statistiku jedním z klíčových nástrojů zvyšování efektivity. Zcela zásadní vliv v tomto směru bude mít zprovoznění základních registrů veřejné správy. Podle našich analýz by například celkové náklady státu a obyvatel na sčítání lidí, domů a bytů v ČR mohly klesnout z loňských 340 mil. Kč na zhruba 100 mil. Kč v případě, kdyby sčítání probíhalo s využitím dat základních registrů (detailněji viz <http://si.vse.cz/archive/presentations/2011/apo-14-krnacova.pdf>). Zcela nové příležitosti pro statistiky přinesou data registru práv a povinností. Z nich bude možné získat detailní informace o výkonnosti jednotlivých složek veřejné správy, administrativní náročnosti způsobené naší legislativou i další údaje, které jsme zatím neměli vůbec k dispozici.

prof. Ing. Jiří Voříšek, CSc.

VZDĚLÁNÍ VŠE Praha **ZAMĚSTNÁNÍ** profesor na VŠE Praha, katedra informačních technologií, hostující profesor na Panevropské vysoké škole v Bratislavě, Slovensko, generální ředitel ITG, s. r. o. **RODINA** ženatý, dvě dospělé děti **ZÁJMY** sport (tenis, golf, lyže), divadlo, literatura **ŽIVOTNÍ KRÉDO** Snažme se každou situaci vnímat z pozitivní stránky. Ulehčí to život nejen nám, ale i našemu okolí.

Projel jste řadu zemí jako stážista a hostující profesor. Dokážete tedy objektivně posoudit, jak je na tom naše země z hlediska ICT gramotnosti. Jaké byste ji dal hodnocení a proč?

ICT může státu přinášet efekty za podmínky, že obyvatelé mají potřebné znalosti. V tzv. e-gramotnosti bohužel naše obyvatelstvo značně zaostává, například za Nory nebo Estonci. Výmluvné údaje o tom přináší naše i evropské statistiky. Bez zvýšení úrovně e-gramotnosti nemůžeme očekávat růst využití e-sluzeb v ČR. Je to výzva pro naši vzdělávací soustavu.

Alena Gébllová | odbor vnější komunikace

Mezinárodní telekomunikační unie na Mauriciu

Na začátku prosince se v Port Louis, hlavním městě Mauriciu, uskutečnilo **pravidelné setkání** pracovní skupiny Mezinárodní telekomunikační unie k ICT ukazatelům.

Hlavním posláním této skupiny je vytvářet a revidovat mezinárodně srovnatelné ukazatele, standardy a definice k měření telekomunikační a internetové infrastruktury. V posledních letech je tato pracovní skupina aktivní i při tvorbě ICT ukazatelů za domácnosti a veřejnou správou, a to v rámci Partnerství k rozvoji měření informačních a komunikačních technologií.

Na letošním zasedání se jednalo o mezinárodních standardech pro lepší měření širokopásmového

mobilního připojení k internetu, o nových ukazatelích ke statistickému zachycení tzv. elektronického odpadu a o revizi ukazatelů za oblast ICT v domácnostech. Během jednání byl rovněž přijat seznam základních ukazatelů k měření ICT ve veřejné správě.

Třídenního jednání se zúčastnilo téměř 200 účastníků ze 76 zemí světa. Mezi nimi byli jak zástupci jednotlivých zemí, tak také delegáti 14 mezinárodních a regionálních organizací a představitelé něko-

Mezinárodní tým expertů k ICT ukazatelům.

Proč právě Mauricius

Mnohým se při vyslovení exotického názvu Mauricius, nenápadného ostrova v západní části Indického oceánu, vybaví legendární filatelistický kousek – modrý mauricius. Historici by mohli poukázat na zajímavou koloniální minulost, svůj vliv zde střídali postupně Nizozemci, Francouzi a Britové. Nesmíme ani opomenout též známého, leč vyhubeného opeřeince dronta mauricijského neboli bílbouna nejapného. To byly doby minulé. Současný Mauricius, věřte nevěřte, můžeme bez nadsázky označit i za Silicon Valley afrického kontinentu. Pořádání konference zaměřené na ICT ukazatele právě zde, není tedy vůbec náhodou.

Partnerství a základní ukazatele za oblast ICT

je mezinárodní iniciativou 12 významných celosvětových a regionálních organizací, jejichž cílem je lepší dostupnost a vyšší kvalita mezinárodně srovnatelných ukazatelů za oblast ICT. Partnerství pomáhá měřit rozvoj informační společnosti a ekonomiky především prostřednictvím sestavení seznamu základních ICT ukazatelů. Ten byl poprvé představen v listopadu 2005 na Světovém summitu o informační společnosti a následně schválen na 38. zasedání Statistické komise OSN v New Yorku. V současné době seznam obsahuje 50 základních ICT ukazatelů. Tyto jsou podrobněji děleny do následujících oblastí: ICT infrastruktura, ICT v domácnostech a jejich využití jednotlivci, ICT v podnikatelském sektoru, ICT sektor a ICT ve vzdělávání. Při jednáních v Port Louis bylo navrženo zařadit do tohoto seznamu sedm nových ukazatelů, a to za oblast ICT ve veřejné správě. Více informací o Partnerství a základních ukazatelích za oblast ICT naleznete na odkazu: <http://www.itu.int/ITU-D/ict/partnership/>

lika nadnárodních společností a univerzit. Za Českou republiku se jednání pravidelně účastní zástupce Českého telekomunikačního úřadu. Tentokrát byl Mezinárodní telekomunikační unii pozván i zástupce Českého statistického úřadu. Ten zde prezentoval návrh modelového dotazníku OECD o využívání ICT v domácnostech a statistiku Českého statistického úřadu o výdajích domácností za ICT. Na jednání byl k dispozici i omezený počet výtisků dvou souhrnných publikací ČSÚ za oblast ICT, a to brožurky Informační společnost v číslech a Informační ekonomika v číslech.

Před ukončením jednání oznámil zástupce thajského ministerstva informačních a komunikačních technologií, že Královská vláda Thajska s potěšením nabí-

zí uspořádání dalšího jednání této pracovní skupiny v Bangkoku. Nabídka byla delegáty vřele přijata, takže si třeba za rok v časopise Statistika & My přečtete reportáž z Thajska.

Předpokládáme, že získané informace a zkušenosti z jednání v konci loňského roku se pozitivně promítnou do kvalitnější úrovně statistik v této oblasti a že naše zkušenosti a názory zde prezentované budou přínosem i pro ostatní účastníky a zvýší renomé ČSÚ v zahraničí.

Více informací o tomto zasedání naleznete na: <http://www.itu.int/ITU-D/ict/wtim11/index.html>

Martin Mana
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

Informační technologie v publikacích

Informační společnost v číslech 2012

Na začátku dubna vyjde další z tradičních publikací Českého statistického úřadu: Informační společnost v číslech 2012. Cílem této publikace je poskytnout čtenáři základní informace o stavu a vývoji rozšíření a způsobu používání moderních informačních a komunikačních technologií v hlavních oblastech naší společnosti. Publikace je přehledně členěna do sedmi kapitol a uživatel v ní nalezne informace o telekomunikační a internetové infrastruktuře, vybavenosti a využívání informačních technologií v domácnostech, mezi jednotlivci, v podnicích, ve veřejné správě, a také o tom, jak jsou informační technologie využívány pro potřeby zdravotnictví či školství. Údaje za ČR jsou členěny podle různých kritérií, u mnoha ukazatelů nechybí ani krajské srovnání pomocí názorných map.

Kromě dat za Českou republiku jsou ve většině případů uváděny také informace za státy Evropské unie, a tak si může uživatel vytvořit obrázek, jak si Česká republika ve srovnání s ostatními státy společenství při využívání moderních technologií stojí.

Data uváděná v této publikaci pocházejí z oficiálních šetření ČSÚ a z datových zdrojů dalších subjektů vykonávajících státní statistickou službu na úrovni jednotlivých ministerstev (bývalý ÚIV, ÚZIS, ČTÚ aj.). Mezinárodní srovnání pak vychází hlavně z datových zdrojů Eurostatu a dále také OECD a Mezinárodní telekomunikační unie.

Aktuální i předchozí ročníky této publikace jsou dostupné zdarma na odkazu: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/informacni_spolecnost_v_cislech

Informační ekonomika v číslech 2011

Dynamika vývoje v oblasti ICT a jejich vliv na ekonomiku a společnost zasluhují zachycení statistickými metodami. Proto pravidelně vydáváme publikaci Informační ekonomika v číslech. Její nejaktuálnější vydání vyšlo na konci roku 2011. Hlavním cílem těchto periodik je přehledně a srozumitelně poskytovat dostatečné množství základních statistických údajů o vývoji ekonomických ukazatelů v oblasti ICT v České republice a zároveň umožňovat srovnání s ostatními vyspělými ekonomikami Evropy a světa.

Publikace je členěna do pěti kapitol, které obsahují informace o počtu IT odborníků a jejich průměrné mzdě, počtu vysokoškolských studentů v IT oborech, výdajích za ICT služby a investicích do softwaru, o výzkumu, vývoji a patentech v oblasti ICT a vývozu a dovozu ICT výrobků a služeb. V poslední kapitole jsou uvedeny hlavní ekonomické ukazatele (počet zaměstnaných osob a tržby) za podniky s převážující ekonomickou činností v oblasti ICT.

Data této publikace pocházejí z oficiálních šetření ČSÚ a bývalého Ústavu pro informace ve vzdělávání a Úřadu průmyslového vlastnictví. Mezinárodní údaje jsou pak převzaty z datových zdrojů Eurostatu, OECD a UN.

Další aktualizované vydání publikace Informační ekonomika v číslech vyjde na podzim roku 2012.

Aktuální i předchozí ročníky této publikace naleznete zdarma na odkazu: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/informacni_ekonomika_v_cislech

ČSÚ na konferenci ISSS 2012

Stalo se totiž již naprostou samozřejmostí, že na začátku dubna probíhá v Hradci Králové konference Internet ve státní správě a samosprávě (ISSS).

Letos se uskuteční 2. a 3. dubna a oslaví již své patnácté narozeniny. Tradičně přinese dvě mezinárodní konference, a to LORIS (Local and Regional Information Society) a konferenci V4DIS (Visegrad Four for Developing Information

Society). Záštitu nad ISSS 2012 převzali premiér ČR Petr Nečas, ministr vnitra ČR Jan Kubice, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a Asociace krajů ČR. Visegrádskou konferenci V4DIS tradičně zaštil 1. místopředseda Senátu Parlamentu ČR Přemysl Sobotka. Program nabídne široké spektrum témat dotýkajících se problematiky e-governmentu, např. systém základních registrů, využití moderních technologií a trendů (cloud computing, outsourcingu, aj.), rozšiřování komunikační infra-

struktury a využívání mobilních technologií, financování projektů e-governmentu či využívání prostředků z fondů EU. Samozřejmě nebudou chybět ani samostatné odborné bloky zabývající se elektronizací zdravotnictví, turistického ruchu, justice či digitalizací televizního vysílání a využívání nových médií.

Krátce před konferencí ISSS 2012 proběhne 27. 3. 2012 na půdě Českého statistického úřadu tisková konference věnovaná statistikám e-governmentu. Budou

zde mimo jiné prezentována data, která na jedné straně ukazují, jaké služby jsou veřejnou správou prostřednictvím moderních technologií nabízeny, a na straně druhé data dokumentující, jak jsou tyto služby jednotlivci a podniky využívány. Dotkne se také skutečnosti, jak ovlivnila možnost sečíst se elektronicky při SLDB již zaběhnuté statistiky.

**Eva Skarlandtová
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti**

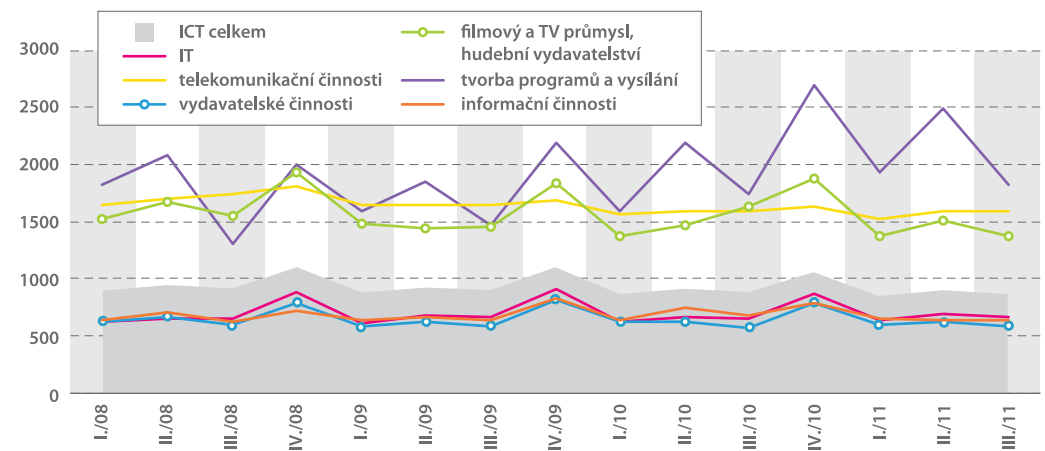
Filmový a hudební průmysl

Filmový a hudební průmysl, vč. výroby televizních filmů a seriálů, je segmentem spíše okrajovým. Dává práci jen zhruba 2,5 tis. lidí proti 93 tisícům v celém odvětví. Průměrná mzda přes 26 tis. korun je na úrovni tří čtvrtin mzdy v odvětví. Odpovídá tomu i objem vyplacených mezd. Ten činil podle naposledy dostupných dat za 3. čtvrtletí 2011 pouze 195 mil. korun proti 12,1 mld. korun v celém odvětví ICT. Tržby ve výši 3,4 mld. korun byly také jen zlomkem jejich výše za celé odvětví (81,2 mld. korun). U výkonů a obchodní marže vychází toto relativní srovnání poněkud příznivěji, ale účetní přidaná hodnota je prakticky zanedbatelná (0,5 mld. proti 34,5 mld. korun za odvětví ICT). Ta navíc za poslední čtyři roky dosti značně klesá, což lze zřejmě připsat skutečnosti, že tento segment produkuje dráže (jeho výkonová spotřeba narůstá). Patří sem i dabing či distribuce a promítání filmů. Nepříznivý vývoj tržeb v kinech tak zčásti ovlivňuje i tržby tohoto segmentu, pro něž je typická značná rozkolísanost (od pětínového meziročního růstu ve 3. čtvrtletí 2010 po desetínový pokles ve 3. čtvrtletí 2011). Roli hraje nepochybně nárazovost výroby filmů a jejich dokončování.

Programy a vysílání ovlivňuje reklama

Zaměstnanost v segmentu tvorby programů a vysílání (1,3 tis. pracovníků) je také jen zlomkem počtu lidí pracujících v odvětví ICT. Zabývají se vytvářením televizních a datových programů (zábava, zpravodajství, diskusní pořady, aj.). Patří sem i přenos dat rozhlasového nebo televizního vysílání (vzduchem, přes satelit, kabelovou sítí nebo prostřednictvím internetu). Narodil od předchozího segmentu nejde jen o tvorbu televiz-

Graf 3 | Produktivita práce (tržby nominálně v tis. korun na jednoho pracovníka)

Zdroj: ČSÚ

ních filmů a seriálů, ale o produkci kompletních programů televizních kanálů. Objem vyplacených mezd je ve srovnání s ostatními segmenty nízký a stále klesá (na 172 mil. ve 3. čtvrtletí 2011 z 256 mil. korun v 1. čtvrtletí 2009). Průměrná mzda je však u programů a vysílání vysoká (přes 43 tis. korun), dokonce mírně nad úroveň celého odvětví

(v 1. čtvrtletí 2009 přesáhla 52 tis. korun). Tržby ve výši 2,4 mld. korun se – stejně jako výkony a účetní přidaná hodnota – vyznačují typickou sezónností. Jsou silné ve druhých a čtvrtých čtvrtletích, za čímž zřejmě stojí cyklus reklamních služeb jako významný zdroj příjmů (výjimkou byl rok 2009, kdy i v těchto čtvrtletích tržby meziročně

klesaly). Nejhorší z celého odvětví je však segment programů a vysílání ve vývoji zaměstnanosti – rádia a televize propouštějí soustavně od 3. čtvrtletí 2009. Od 2. čtvrtletí 2010 do 1. čtvrtletí 2011 byly meziroční ztráty pracovních míst dvojčíferné. V pokrizovém období, počínaje rokem 2010 do konce září 2011, zde ztratilo práci 15 % zaměstnaných.

Rozdíl (+/-) průměrné mzdy oproti průměrné mzdě celého odvětví ICT (v %)

	IT	Telekomunikace	Vydavatelství	Filmový a TV průmysl, hudební vydavatelství	Tvorba programů a vysílání	Informační činnosti
I./08	108,8	107,6	75,4	58,0	121,5	89,4
II./08	108,6	100,8	77,5	59,6	106,7	104,7
III./08	108,6	106,2	75,3	57,0	109,9	95,5
IV./08	111,6	93,5	79,2	58,5	95,4	105,4
I./09	106,6	109,5	74,5	53,4	120,2	95,8
II./09	110,7	97,0	77,6	56,2	99,6	103,9
III./09	106,0	109,4	76,1	58,0	98,9	99,0
IV./09	111,5	92,2	75,9	60,4	100,5	110,3
I./10	106,3	109,4	73,4	55,8	107,7	99,2
II./10	108,4	97,6	78,6	59,8	112,2	106,7
III./10	108,0	108,0	76,1	59,6	100,4	91,0
IV./10	110,6	94,5	79,1	59,2	104,3	102,4
I./11	105,9	106,3	74,6	55,3	107,3	106,2
II./11	107,0	104,2	78,0	63,3	107,2	98,2
III./11	107,7	104,1	75,6	60,7	100,8	100,0

Zdroj: ČSÚ

Silné webové portály

Pojem „informační činnosti“ obsahuje aktivity související se zpracováním dat, hostingem a webovými portály, také však se zpravodajstvím tiskových agentur (z ostatních pak např. s výstřižkovou službou). Zaměstnávají přes desetinu všech pracovníků odvětví. Od začátku roku 2010 jejich počty významně rostly s akcelerací v roce 2011, kdy ve 3. čtvrtletí stouply meziročně o 7,4 % (průměrný meziroční růst ve třech čtvrtletích loňského roku činil +7,2 %). Vývoj odráží výrazně silici větve poskytování infrastruktur pro hosting a přístupňování vyhledávacích a jiných webových portálů. I přes rychlé zvyšování počtu pracovníků rostla v informačních činnostech ještě rychleji průměrná mzda. Ve 3. čtvrtletí 2011 byla téměř přesně na úrovni odvětví (43,3 tis. korun), když stoupla meziročně o 11,4 %. V pokrizovém období je však u ní patrné značné meziroční kolísání temp, stejně jako u tržeb a ostatních finančních ukazatelů. Při stagnaci výkonů, jen nepatrném růstu tržeb a poklesu účetní přidané hodnoty ve 3. čtvrtletí 2011 v meziročním srovnání, se zdá být růst průměrné mzdy v tomto seg-

mentu poněkud výstřední a obtížně vysvětlitelný.

Dominance IT a telekomunikací

Zajímavé aktivity výše zmíněných sfér odvětví ICT nezastřou skutečnost, že mu zcela dominují dva segmenty – IT a telekomunikace. Pracuje v nich 70,6 % všech zaměstnaných v odvětví, produkují tři čtvrtiny jeho tržeb (75,3 %). Průměrná

účetní přidané hodnotě se podílely z 81 %. V produktivitě práce podle výše tržeb na pracovníka je IT pod průměrem odvětví, telekomunikace významně nad průměrem. Nejzajímavější je však diametrálně odlišný vývoj obou segmentů.

IT bez úbytku zaměstnaných

Kdo pracoval v roce 2009 v IT, měl práci prakticky jistou – hlavní seg-

ročním srovnání práci statistice osob – s logickým dopadem do míry nezaměstnanosti v průmyslu – v činnostech spojených s informačními technologiemi zaměstnanost pouze zvolnila. Ve druhém pololetí 2009 vzrostly počty pracovníků meziročně o procento, nikoli o 4,4 % a 2,8 % jako v prvních dvou čtvrtletích. Vzápětí nato však přírůstky zaměstnanosti akcelerovaly a v pokrizovém období (rok 2010 a první tři čtvrtletí roku 2011) se zvyšovaly meziročně každé čtvrtletí v průměru o 4 %. Segment nebyl poklesem zaměstnanosti zasažen.

Odvětví ICT kontra sektor ICT

Odvětví informační a telekomunikační činnosti, ICT (CZ-NACE sekce J, oddíly 58-63) obsahuje „výrobu a distribuci informačních a kulturních produktů, poskytování prostředků pro distribuci těchto produktů a pro zprostředkování přenosu dat či komunikací, činnosti v oblasti informačních technologií, zpracování dat a jiné informační činnosti“. Konkrétně jde o vydavatelskou činnost vč. vydávání softwaru (oddíl 58), výrobu filmů a zvukových nahrávek a související činnosti (oddíl 59), výrobu a vysílání televizních a rozhlasových programů (oddíl 60); telekomunikace (oddíl 61); činnosti v oblasti informačních technologií (oddíl 62) a ostatní informační činnosti (oddíl 63). Mimo tohoto vymezení pracuje OECD s definicí „sektoru ICT“ (více viz článek na s. 8).

mzda v IT byla koncem 3. čtvrtletí loňského roku o 22 % vyšší než ve zbytku odvětví, v telekomunikacích o 18 %. Vyplatily tři čtvrtiny objemu mezd v odvětví a na jeho

ment, zaměstnávající přes polovinu lidí v odvětví, žádný dopad krize v úbytku počtu pracovníků nezaznamenal. V době, kdy ve zpracovatelském průmyslu ztrácel v mezi-

Ztráty míst

Za poslední čtyři roky segment IT nabral téměř šest tisíc pracovníků (+14,3 %). Podílel se tak rozhodujícím způsobem na přírůstku zaměstnanosti celého odvětví ICT (+4,4 tis. osob, tj. +4,9 %). V něm však ve druhém pololetí 2009 došlo k úbytku počtu pracovníků. I když procentní propad ve filmovém, televizním a hudebním průmyslu vypadá v grafu 1 velmi dramaticky, je jeho váha na celkové zaměstnanosti odvětví ICT prakticky mizivá (se zhruba 2,2 tis. až 2,4 tisíci zaměstnanými stagnuje jeho podíl kolem 2,3 %). Také pokles počtu zaměst-

Odvětví ICT v ČR ve 3. čtvrtletí 2011

	Průměrný evid. počet zaměstnanců ve fyzických osobách	Mzdy (bez OON) v mil. Kč	Průměrná hrubá měsíční mzda na fyzickou osobu v Kč	Tržby celkem v mil. Kč	Výkony vč. obchodní marže v mil. Kč*	Výkonová spotřeba v mil. Kč*	Účetní přidaná hodnota v mil. Kč*
ICT celkem	93 388	12 144	43 345	81 152	76 151	41 608	34 542
IT	46 744	6 548	46 696	30 727	27 458	13 932	13 525
Telekomunikační činnosti	19 108	2 587	45 133	30 321	29 014	14 570	14 444
Vydavatelské činnosti	14 105	1 387	32 784	8 218	7 802	5 317	2 485
Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů, TV programů, pořizování zvukových nahrávek a hudebně vydavatelské činnosti	2 475	195	26 311	3 387	3 358	2 817	540
Tvorba programů a vysílání	1 315	172	43 689	2 395	2 490	1 738	753
Informační činnosti	9 641	1 253	43 335	6 105	6 029	3 235	2 794

*Poznámka: Neditivnost v případě výkonové spotřeby a účetní přidané hodnoty oproti výkonů vč. obchodní marže je způsobena zaokrouhlením.

Zdroj: ČSÚ

naných ve vydavatelstvích, tvořících přes desetinu celkové zaměstnanosti v odvětví, neměl na vývoj v krizovém roce 2009 zásadní vliv. Hlavní byl totiž pokračující pokles pracovníků u telekomunikačních operátorů. Ten trvá již několik let, ve zřejmé reakci na nekončící pokles jejich tržeb.

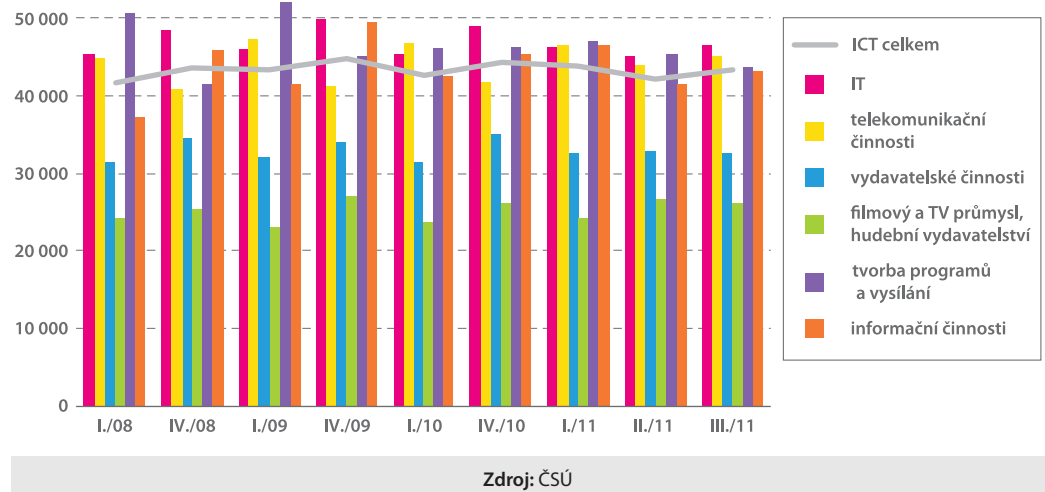
Produktivita práce

Ačkoli telekomunikace propouštějí, je v nich pokles tržeb rychlejší než úbytek pracovníků. Z takového vývoje plyne, že produktivita práce klesá – jestliže v 1. čtvrtletí 2008 připadalo na jednoho pracovníka v telekomunikacích výrazně přes půldruhého milionu ročních tržeb (1 639 tis. korun), pak ve 3. čtvrtletí 2011 již méně (1 587 tis. korun). V segmentu IT naopak za tu dobu produktivita stoupla i přesto, že zde pracovníky přijímali. Je však značně nižší než v telekomunikacích.

A vývoj v kostce?

Nebýt IT a jeho role tahouna, odvětví ICT v ČR by naráželo na větší problémy. V letech 2009, 2010 a v prvních třech čtvrtletích 2011 rostly v celém odvětví počty pracovníků, objemy mezd i průměrná mzda. Naopak klesaly tržby, výkony vč. obchodní marže a také účetní přidaná hodnota, u níž byl pokles v roce 2009 nejhlubší. To však neplatilo pro segment IT. U něj fakticky všechny uvedené parametry v uvedeném období rostly, s výjimkou stagnace průměrné mzdy v roce 2010. Táhl celé odvětví ICT. Na tržbách odvětví jeho podíl převyšil třetinu. Převýšení průměrné mzdy proti průměrné mzdě ve zbytku odvětví činilo ve 3. čtvrtletí loňského roku 22,5 %. V posledních čtvrtletích 2009 a 2010, zřejmě v důsledku vysokých vyplácených odměn, brali pracovníci v IT o čtvrtinu vyšší průměrnou mzdu než zbytek

Graf 4 | Průměrná hrubá měsíční mzda na fyzickou osobu (v Kč)

odvětví (o 27 %, resp. o 26 %, tj. 50 063 Kč, resp. 48 965 Kč).

Potíže u operátorů i ve vydavatelstvích

Propady finančních ukazatelů byly v telekomunikacích v letech 2009 a 2010 velmi výrazné. Tržby se snižovaly o více než pět procent, účetní přidaná hodnota v roce 2010 dokonce o 6,4 %. Průměrná mzda však rostla, na což mělo jistě vliv i pokračující propouštění. Ve vydavatelstvích došlo k ještě hlubším poklesům tržeb a výkonů včetně marže (za krize o hlubokých 7 %, v roce 2010 mírnějším). Účetní přidaná hodnota se v roce 2009 propadla meziročně dokonce o šestinu, rok na to již „naskočil“ růst (+5,3 %).

Nepříznivý vývoj prodeje je o to horší, že telekomunikace a vydavatelství jsou co do objemů tržeb v odvětví relativně silné. Tvoří téměř jejich polovinu, takže jakýkoli pohyb u nich určuje významně dynamiku tržeb celého odvětví ICT.

Vysvětlit poklesy lze jistou nasyceností trhu telekomunikačních služeb v ČR. Silné tržby z hlasových služeb z počátku uplynulé dekády s dominancí mobilních telefonů utrpěly postupným rušením pevných linek. Kompenzace slábnutí těchto tržeb datovými službami zase naráží

na tvrdý konkurenční boj operátorů, který tlačí ceny níž. Jak jsou s tím spokojeni zahraniční vlastníci?

Zahraniční kapitál v odvětví

Do odvětví ICT přišlo do konce roku 2009 více než 132,4 mld. korun přímých zahraničních investic v čistém vyjádření. Z toho přes dvě třetiny, tj. 90,7 mld. korun, představoval příliv do odvětví telekomunikací – tři největší operátoři jsou v zahraničních rukou. Celé odvětví ICT se podílelo na stavech přímých zahraničních investic v České republice necelými šesti procenty, ovšem zisky reinvestované zahraničními vlastníky firem v tomto odvětví činily pouze 4,7 % zisků ponechaných celkově v ČR k reinvesticím. Znamená to, že zahraniční vlastníci v tomto odvětví dávali přednost repatriaci zisků do mateřských zemí.

Bylo to typické pro telekomunikace, nikoli pro segment IT. Operátoři ze zahraničí, pod jejichž kontrolou jsou zdejší největší telekomunikační firmy, totiž dosud ponechali k reinvesticím v ČR jen 26,7 mld. korun, tj. 29,5 % svých zdejších přímých investic. Ovlivnili tak i poměr za celé odvětví, v němž se tím v úhrnu reinvestovalo 30,5 % přímých zahraničních investic v ICT

ČR. Ve srovnání s tím je celorepublikový poměr příznivější – za celou ČR připadalo na reinvestované zisky 37,6 % celkového stavu všech přímých zahraničních investic v ČR. Naopak přímí investoři do segmentu IT sice ponechali k novému investování plně dvě třetiny svých přímých investic. Ty však byly ve srovnání s telekomunikacemi podstatně skromnější (14,6 mld. korun).

Na dividendách odešlo z ČR do zahraničí za období 2001–2009 od telekomunikací 81 mld. korun. Bylo to třikrát víc, než kolik zde do té doby operátoři ponechali reinvestovaných zisků.

Necykličnost výhodou

Pestrost odvětví ICT s převahou činností v informačních technologiích a telekomunikacích umožnila rozbor jejich vybraných parametrů v zajímavě širí. Potvrdilo se zároveň, že necyklická odvětví ekonomiky, k nimž patří z obecného pohledu i ICT, přecházejí krizi lépe, neboť propady poptávky nepostihují jeho aktivity tak, jako je tomu např. v mnoha exportních odvětvích či stavebnictví.

Drahomíra Dubská
oddělení svodných analýz

Start základních registrů veřejné správy se blíží

Dnem 1. 7. 2012 by měly vstoupit do ostrého provozu **základní registry veřejné správy** sestávající z registrů: obyvatel, osob, územní identifikace, adres a nemovitostí a práv a povinností. Na tomto unikátním projektu, který má přispět k dalšímu zvyšování kvality a efektivnosti veřejné správy, se významně podílí i Český statistický úřad budováním základního registru osob.

Vzhledem k tomu, že do zahájení provozu zbývá jen několik měsíců, je vhodné upozornit, v jaké fázi se v současné době jednotlivé projekty základních registrů nacházejí a jakým způsobem ovlivní fungování veřejné správy, její komunikaci a následně služby občanům.

Přínosy základních registrů

Základní registry budou obsahovat aktuální (nehistorické) základní identifikační, lokalizační a doplňkové údaje o územních prvcích a územně-evidenčních jednotkách, občanech ČR, cizincích žijících v ČR, právnických osobách, podnikajících fyzických osobách a orgánech veřejné moci. Tyto údaje budou všechny orgány veřejné správy přebírat do svých evidencí a využívat jako zaručené, platné a aktuální bez nutnosti dalšího ověřování. V praxi to bude znamenat, že změna referenčního údaje se ohlásí jenom jednou a ostatní oprávněné orgány veřejné správy jej získají automatizovaně prostřednictvím informačního systému základních registrů. Občané tedy přestanou obíhat úřady

a vyplňovat opakovaně stále stejné údaje, ale místo nich budou naopak obíhat informace.

Prostřednictvím kontaktních míst CzechPoint nebo datových schránek budou mít občané možnost zjistit, jaké referenční údaje se o nich vedou a které orgány veřejné moci jejich údaje v minulém kalendářním roce využívaly.

Dalším pozitivem základních registrů je vyřešení současných problémů souvisejících s nejednotností, multiplicitou a neaktualností jednotlivých evidencí a informačních systémů orgánů veřejné moci. Využívání jednotných údajů ze základních registrů v rámci všech evidencí veřejné správy bude mít pozitivní vliv na jejich kvalitu, čímž se otevřou možnosti pro zlepšení rozsahu a kvality poskytovaných služeb. Zároveň dojde k zefektivnění administrativních úkonů a k výraznému snížení rizika využívání chybných údajů pro rozhodování.

Registr osob bude garantovat údaje o všech typech právnických osob a jejich organizačních složkách, podnikajících fyzických osobách, zahraničních osobách a organizačních složkách státu. Údaje budou do registru osob zazname-

nány přímo z jednotlivých agend, které si vedou údaje o těchto osobách, a jejich správci budou garantovat aktuálnost a správnost zapsaných údajů. Bude tak překonána stávající roztržitost vedení údajů o jednotlivých typech osob.

Změní se také způsob přidělování identifikačních čísel. Po zprovoznění základních registrů je bude na žádost oprávněných orgánů veřejné moci přidělovat registr osob. I nadále bude platit pravidlo, že každá osoba může mít přiděleno pouze jedno identifikační číslo bez ohledu na to, zda je evidována ve více agendách. V praxi to bude znamenat, že např. podnikající fyzická osoba dostane přiděleno pouze jediné identifikační číslo, které jí bude ponecháno, i když svou podnikatelskou činnost přeruší nebo ukončí pro případ, že začne v budoucnu podnikat znovu. Identifikační čísla přidělená před zahájením provozu základních registrů zůstanou nadále v platnosti.

Uvedení základních registrů do praxe dále posiluje ochranu a bezpečnost osobních údajů vedených v rámci veřejné správy. V této souvislosti vzniká orgánům veřejné správy povinnost používat k jednoznačnému určení fyzické oso-

by agendový identifikátor fyzické osoby (AIFO). Každá agenda bude mít pro danou osobu přiřazen vlastní unikátní identifikátor. Jedná se o ochranný prvek, kterým se zabrání neoprávněnému propojení osobních údajů fyzické osoby z různých agend. Přidělování AIFO jednotlivým agendám a jeho odvození ze zdrojového identifikátoru bude mít na starost informační systém ORG spravovaný Úřadem na ochranu osobních údajů.

Činnost základních registrů se neomezí pouze na poskytování referenčních údajů. Prostřednictvím informačního systému základních registrů si budou orgány veřejné správy vyměňovat historické a další individuální údaje ve flexibilním a standardizovaném prostředí na základě jasně stanovených pravidel a oprávnění obsažených v registru práv a povinností.

V neposlední řadě bude vybudování základních registrů přínosem pro samotnou státní statistickou službu. Konsolidace dat v evidencích a informačních systémech státní správy se promítne rovněž do zvýšení kvality statistických registrů, přípravy statistických šetření a tvorby statistických informací.

Stav projektů základních registrů

V průběhu prosince 2011 proběhlo připojení základních registrů k informačnímu systému základních registrů. Tím bylo zahájeno ověřování fungování základních registrů jako celku. Zjišťuje se, jak probíhá komunikace mezi základními registry a jak lze komunikovat se základními registry ze strany editorů z pozice uživatelů. V současné době probíhá primární plnění, které by mělo být ukončeno do konce března 2012. Od dubna 2012 je plánováno spuštění ověřovacího provozu základních registrů s cílem optimalizovat provoz soustavy a umožnit připojení významných uživatelských agendových informačních systémů, kterými jsou registry pojištěnců důchodového pojištění, plátců pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, plátců daní a další.

Registr osob

Tato etapa je náročná zejména pro registr osob, který má ze všech základních registrů největší počet editorů – celkem 58 agendových informačních systémů, kterých může být v případech fyzických osob – podnikatelů k jedné osobě i několik. K 10. 2. 2012 se podařilo do registru osob zavést téměř 2,5 mil. z celkového počtu asi 3 mil. osob. Tohoto počtu se dosáhlo naplněním údajů z registru živnostenského podnikání a z obchodního rejstříku. Následně bude probíhat plnění registru osob z dalších evidencí orgánů veřejné moci, včetně přibližně čtyř tisíc obecních úřadů. Tato část je náročná právě s ohledem

Doprovodné aktivity

Se spuštěním základních registrů souvisí další doprovodné aktivity, kterými jsou:

- procedura ohlašování agend, v rámci které orgány veřejné správy poskytují informace o svých agendách a stanovují oprávnění přístupu k referenčním údajům základních registrů,
- realizace projektu Jednotný identitní prostor (JIP), který připravuje podmínky pro ověřování přístupu pracovníků jednotlivých agend k základním registrům,
- připojování vybraných informačních systémů veřejné správy na informační systém základních registrů,
- umístění techniky pro zajištění provozu základních registrů v datových centrech,
- zabezpečení a financování provozu základních registrů po zahájení ostrého provozu. Tímto problémem se zabývá nově zřízená meziresortní pracovní skupina složená z vedoucích představitelů institucí, které jsou správci jednotlivých základních registrů.

na koordinaci velkého množství agendových informačních systémů s relativně malým podílem na celkovém počtu osob v registru osob.

V rámci projektu registru osob se věnuje velká pozornost přípravě integrovaného agendového informačního systému (ROS-IAIS), který má sloužit pro připojení těch editorů registru osob, kteří v současnosti nevedou evidence ve vlastních informačních systémech nebo by jejich přímé připojení na informační systém základních registrů nebylo efektivní. Předpokládá se, že ROS-IAIS bude v průběhu března této skupině editorů zpřístupněn za účelem primárního plnění registru osob.

ČSÚ připravuje metodické materiály a pořádá pravidelná pracovní setkání s editory registru osob tematicky zaměřená na ověření úplnosti a správnosti údajů v jejich evidencích a primární plnění

registru. Pro obce místo pracovních setkání volí specifický přístup šíření potřebných informací prostřednictvím datových schránek a internetu.

Dále je dokončována specifikace služeb základních registrů, pomocí kterých probíhá komunikace se základními registry (zázpisy údajů, změny, výmazy, notifikace změn a čtení). Předpokládá se, že definitivní seznam služeb, které budou základní registry poskytovat po zahájení ostrého provozu, zveřejní Správa základních registrů dne 15. 3. 2012.

Předpoklady úspěchu

Z hlediska správného fungování základních registrů je úspěšná realizace jednotlivých projektů pouze jedním z rozhodujících faktorů. Dalším neméně důležitým předpokladem je připravenost všech orgánů veřejné správy na práci se

systémem základních registrů. Je zapotřebí, aby se této přípravě věnovala plná pozornost. Především je nutné si uvědomit, že po zavedení základních registrů nebudou orgány veřejné správy oprávněny požadovat referenční údaje vedené v základních registrech přímo od občanů nebo právnických či podnikajících fyzických osob, což může vážně ohrozit fungování jejich agend.

Propagaci základních registrů se proto věnuje velká pozornost. Informace jsou zveřejňovány zejména na portálu Správy základních registrů (<http://www.szrcr.cz/>), který kromě stručné charakteristiky všech základních registrů obsahuje také metodické a další vysvětlující materiály rozdělené podle toho, zda jsou relevantní pro ústřední orgány, kraje, obce, podnikatele, občany nebo vývojové týmy. Základní registry budou také tématem Konference ISSS v Hradci Králové, která se uskuteční ve dnech 2.–3. dubna 2012. ČSÚ pro tuto konferenci připravuje vystoupení s aktuálním stavem řešení projektu registru osob a prezentační stánek, v rámci něhož bude poskytovat informace o základním registru osob.

Základním registrům se také věnuje i webový portál www.egoncentrum.cz a rámcové informace lze nalézt i na webových stránkách <http://www.mvcr.cz/clanek/zakladni-registry-verejne-spravy.aspx> a <http://www.isvs.cz>.

Stanislav Palas,
Zdeňka Polednová, Michal Čigáš
odbor statistických registrů

Participace starších osob na trhu práce

Pokles úrovně plodnosti od začátku devadesátých let minulého století a zároveň příznivější úmrtnostní podmínky vedou k výraznému růstu podílu osob staršího věku v populaci a bezprostředně ovlivňují ekonomickou a sociální situaci v republice.

Dne 31. ledna 2012 se na půdě Českého statistického úřadu konal seminář na téma stárnutí obyvatelstva. Tento seminář je součástí cyklu s názvem Rezervy českého trhu práce a jeho budoucnost a podílí se na něm společně Český statistický úřad a CERGE-EI.

Úkolem dalšího připravovaného semináře v rámci společného cyklu ČSÚ a CERGE-EI je popsat současné ekonomické postavení důchodců a hledat perspektivy jejich uplatnění na trhu práce. Toto téma bude námětem „kulatého stolu“, který se bude konat 15. března 2012 v budově CERGE-EI.

Pro jednotlivé semináře jsou jako podklad k diskusi v předstihu připravovány tematické analýzy s aktuálními výsledky statistických šetření. Jejich smyslem je předem informovat zájemce z odborné i laické veřejnosti a nalákat je k aktivní účasti na semináři. Proto již nyní společně se základními výsledky za zaměstnanost a nezaměstnanost za 4. čtvrtletí 2011 vyšla analýza s názvem V republice pracuje čtvrt milionu důchodců, která popisuje specifické postavení těchto osob na trhu práce a především se zaměřuje na zaměstnanost starobních důchodců v České republice. Z analýzy vyplývají tyto základní poznatky:

- Celkový počet zaměstnaných osob činil v průměru za 1.–3. čtvrtletí minulého roku 4,9 mil.

Starobní důchodci mohou nálézt uplatnění v terciárním sektoru služeb.

a v porovnání se stejným obdobím roku 2010 se zvýšil o 26,3 tis. Počet pracujících důchodců přitom meziročně vzrostl o 11,1 tis. a jejich podíl na celkovém růstu zaměstnanosti byl více než 40%.

- Pracující důchodci představovali více než 5 % všech pracujících a jsou tak nezanedbatelnou částí aktivních pracovních zdrojů.
- Celková intenzita pracovního zapojení mužů po dosažení šedesátí let je výrazně vyšší než u žen z důvodu odlišné hranice odchodu do starobního důchodu. Pro převážnou část mužů ve věku 60–64 let je tedy charakteristické, že mají pří-

jem výhradně ze své pracovní činnosti, zatímco většina pracujících žen navíc pobírá důchod.

- Nejčetnější skupinou pracujících důchodců jsou důchodci pobírající starobní důchod, v převážné většině řádný starobní důchod.
- Velké rozdíly jsou v intenzitě pracovního zapojení důchodců podle dosaženého vzdělání. Ve skupině osob se základním vzděláním pracoval pouze každý sedmdesátý starobní důchodce, ve skupině středoškoláků s maturitou každý desátý a u vysokoškoláků skoro každý pátý starobní důchodce.

- Dominantním sektorem pro uplatnění starobních důchodců je terciární sektor služeb, ve kterém pracují tři čtvrtiny všech aktivních důchodců. Z hlediska vykonávaného zaměstnání pracují starobní důchodci především ve vysoce kvalifikovaných profesích. Relativně často pracují i jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci.
- Starobní důchodci často pokračují ve svých pracovních aktivitách jako podnikatelé, hlavně jako osoby samostatně výdělečně činné. Podíl těchto podnikatelů bez zaměstnanců představuje čtvrtinu všech pracujících, kteří souběžně pobírají starobní důchod.
- Česká republika se ve srovnání s EU obecně vyznačuje velmi nízkým podílem částečných úvazků. Přitom prakticky každý druhý pracující na částečný úvazek je starobní důchodce.

Kompletní znění analýzy je uveřejněno na webu ČSÚ:

<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam020312analiza12.doc>

Ondřej Nývlt, Marta Petráňová,
Bohuslav Mejstřík
oddělení pracovních sil, migrace
a rovných příležitostí

Příběh jednoho čísla

Míry zaměstnanosti a nezaměstnanosti patří k nejsledovanějším statistickým číslům. Málokdo přitom tuší, jak vznikají. Co vše se musí stát, než Český statistický úřad může tyto klíčové ukazatele vypočítat?

My všichni, jako občané ČR, jsme pomohli k výpočtu míry nezaměstnanosti ve chvíli, kdy jsme vyplnili formuláře sčítání lidu, domů a bytů. Počet obyvatel v jednotlivých obcích, rozložení domácností a aktualizace registru sčítacích obvodů jsou totiž nezbytné podklady pro všechna sociální šetření, která ČSÚ provádí na vzorku domácností.

Nyní se věnujme Výběrovému šetření pracovních sil (VŠPS), které je zaměřené na trh práce.

V registru sčítacích obvodů se evidují budovy či jejich části podle adresy i s popisnými nebo evidenčními čísly, technické parametry a byty. Z tohoto registru nejprve statistici vyberou metodou náhodných čísel shluky domů, tzv. sčítací obvody, ve kterých bude v daném období sběr dat probíhat, a uvnitř obvodů konkrétní adresy a pořadí dveří, na které tazatel zavoní s dotazníkem.

Tazateli odpovídají vždy všechny osoby v domácnosti. Ptáme se na jeden týden v jejich životě (většinou předchozí) a zjišťuje se, zda měly zaměstnání, jeho charakteristiky včetně režimu pracovní doby, popř. když neměly práci, zda si ji hledaly a jakými způsoby. Lidé se tak rozdělí na zaměstnané a ty ostatní – ty je potom nutné roztrždit na neaktivní a skutečně nezaměstnané.

Toto zjišťování je výběrové, to znamená, že vybraní respondenti svými odpověďmi reprezentují část obyvatelstva. Koho přímo zastupují a jakou váhu dostanou, je vypočítané opět na základě de-

mografických údajů: populace je rozčleněna na muže a ženy, podle okresů a věkových skupin. V daném regionu tak každý, kromě sebe, reprezentuje v průměru okolo dvě stě osob jemu podobných. Tím, že každý jednotlivec dostane svou váhu, kterou se úda-

je vynásobí, získáváme výsledky reprezentující všechny obyvatele v republice.

Výběrové zjišťování má samozřejmě vždy statistickou chybu, ale tu lze vyčíslit. Čím menší je vzorek, tím chyba roste. Kvalita výsledků je zlepšena tím, že vybrané domác-

nosti jsou navštěvované pětkrát za sebou, vždy po třech měsících, obměňuje se postupně jen pětina vzorku, takže mezi dvěma čtvrtletními vzorky je překryv 80 %.

Obecná míra nezaměstnanosti je definována jako podíl těch, kteří prošli sítím jako nezaměstnaní, ku všem, kteří se účastnili trhu práce (nezaměstnaní plus zaměstnaní), tj. nebyli neaktivní. Tato míra ukazuje např. zahraničnímu investorovi, kolik je v daném kraji volné pracovní síly a zda má smysl zde stavět továrnu, nebo hejtmanům, kolik mají „nevyužitých“ spoluobčanů.

Podobný ukazatel publikuje také ministerstvo práce (dokonce každý měsíc a v okresním členění). To ale místo počtu nezaměstnaných používá údaj o počtech dosažitelných uchazečů o zaměstnání, kteří se hlásí na úřadu práce. Údaj se nazývá registrovaná nezaměstnanost. Jejich výsledky jsou sice odlišné, ale ukazují stejné trendy na trhu práce.

Druhý důležitý ukazatel z VŠPS je míra zaměstnanosti – ta ukazuje, jaká část populace v praceschopném věku má práci. Obě míry jsou velmi důležité v mezinárodním srovnání, proto se VŠPS provádí všude s jednotnou metodikou a výsledky se shromažďují ze všech států EU i některých dalších. Nezaměstnanost v ČR je dnes vysoká, ale ve většině evropských států jsou na tom obdobně nebo dokonce hůře než my.

Nezaměstnanost ve státech EU27 (v tis. osob)				
Země	III./2008	III./2009	III./2010	III./2011
EU27	16 188,6	21 366,9	22 192,3	22 563,2
Belgie	373,4	393,7	423,2	377,1
Bulharsko	184,4	233,4	324,6	342,0
Česká republika	223,3	386,4	372,5	344,4
Dánsko	102,5	183,1	212,2	219,3
Německo	2 990,4	3 259,9	2 792,4	2 433,4
Estonsko	42,9	101,6	104,7	76,6
Irsko	152,3	279,3	297,9	314,3
Řecko	354,2	464,4	620,7	875,9
Španělsko	2 594,8	4 120,4	4 571,2	4 976,8
Francie	2 028,4	2 549,8	2 601,4	2 573,5
Itálie	1 524,0	1 811,6	1 861,3	1 898,0
Kypr	14,1	21,9	23,5	30,8
Lotyšsko	87,2	213,3	208,7	164,5
Litva	96,9	227,7	291,8	239,7
Lucembursko	11,8	9,9	8,9	10,2
Maďarsko	327,1	435,3	465,4	461,8
Malta	10,1	11,8	12,1	11,2
Nizozemsko	211,1	299,6	371,2	361,9
Rakousko	159,3	221,1	190,7	160,3
Polsko	1 130,9	1 403,5	1 622,1	1 676,4
Portugalsko	433,4	546,6	607,3	686,3
Rumunsko	550,7	698,9	701,5	717,9
Slovinsko	43,3	65,3	73,0	80,2
Slovensko	241,4	338,9	383,2	357,9
Finsko	150,5	201,8	195,5	182,8
Švédsko	278,4	397,0	388,3	342,7
Spojené království	1 871,7	2 490,4	2 466,9	2 647,3

Poznámka: Pro to, abychom člověka považovali za nezaměstnaného, jsou vcelku striktní mezinárodně platná kritéria: 1) nesmí v daném týdnu pracovat, resp. mít placené zaměstnání; 2) musí si práci aktivně hledat a 3) musí být schopen, pokud mu práce bude nabídnuta, do ní nastoupit nejpozději do dvou týdnů.

Zdroj: Eurostat

Dalibor Holý
ředitel odboru statistiky trhu
práce a rovných příležitostí

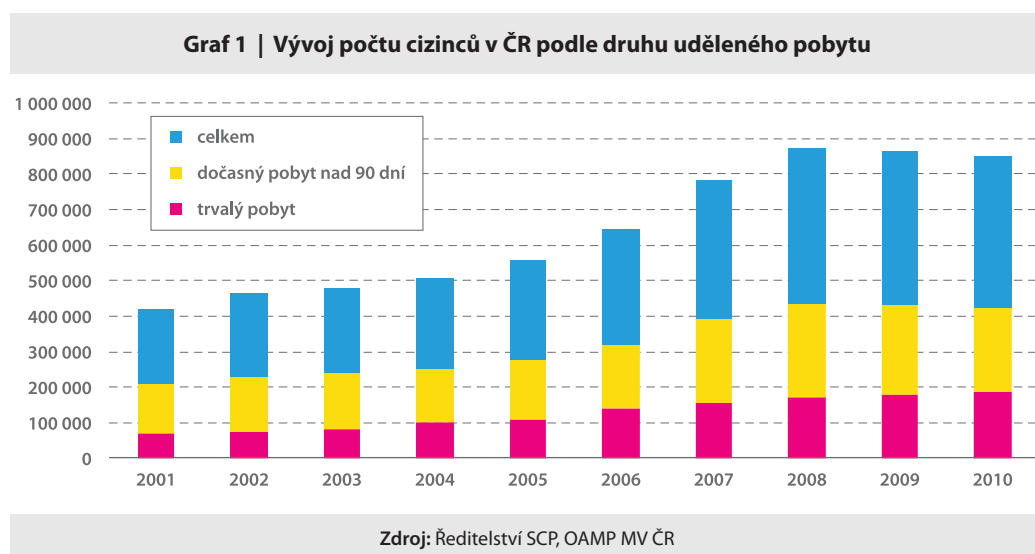
Cizinci na území ČR v uplynulém desetiletí

V České republice spíše potkáte cizince než cizinku. Vyplývá to z analýzy vývoje počtu cizinců na území ČR v letech 2001–2010.

Celkový počet cizinců, tj. podle definice ČSÚ počet osob s jiným než českým státním občanstvím (včetně osob bez státního občanství), dosáhl podle evidence Ministerstva vnitra koncem roku 2010 v ČR 424 291 osob (nezahrnuje azylanty, tj. cizince, kterým byl v daném roce v ČR udělen azyl).

V období 2001–2008 počty cizinců meziročně rostly. Nejvyšší meziroční přírůstek, 70 859 osob, byl na území České republiky evidován mezi lety 2006–2007. Od roku 2009 však došlo k přerušení rostoucího trendu a počty cizinců začaly meziročně klesat (graf 1).

Od roku 2001 kontinuálně rostou počty cizinců, kteří v České republice získali trvalý pobyt. Tento trend je patrný i v období hospodářské krize a recese, tj. 2009–2010. K 31. 12. 2010 bylo na území ČR evidováno celkem 188 952 cizinců s trvalým poby-

tem, což je o 119 136 osob více než v roce 2001 (graf 1). Oproti tomu počty cizinců s ostatními typy pobytu, tj. s vízy nad 90 dní, dlouhodobým pobytem a přechodným pobytem (posledně zmíněná kategorie zahrnuje občany EU a jejich rodinné příslušníky),

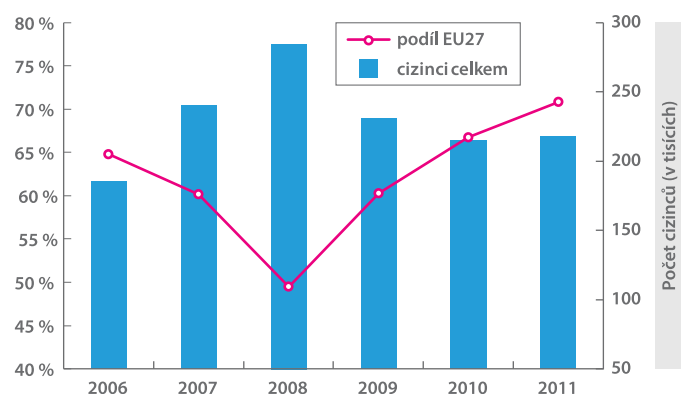
víceméně kopírují trend vývoje celkového počtu cizinců. Je zde tedy patrný výrazný pokles v letech 2008–2010 (o 30 035 osob, na 235 339 v roce 2010).

Mezi cizinci převažují muži. Podíl žen se však v posledních letech mírně zvyšuje. Zatímco v roce

2008 tvořily ženy 39,6 % z celkového počtu cizinců žijících v ČR, koncem roku 2010 dosáhl jejich podíl 42,4 %.

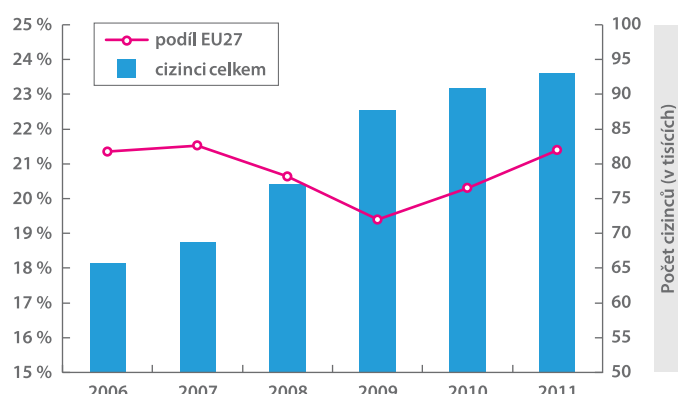
Z hlediska složení podle státního občanství tvoří téměř třetinu (31,9 % v roce 2010) z celkového počtu cizinci pocházející ze zemí

Graf 2 | Vývoj počtu cizinců evidovaných MPSV a podíl cizinců z EU

Zdroj: MPSV

Graf 3 | Vývoj počtu cizinců evidovaných MPO a podíl cizinců z EU

Zdroj: MPO

EU. Majoritní část tedy připadá na cizince ze třetích zemí.

Z hlediska jednotlivých zemí původu dominují mezi cizinci ze třetích zemí Ukrajinci, Vietnamci a Rusové. S odstupem následují Moldavané, občané Spojených států a Mongolové. Občané Ukrajiny, Vietnamu a Ruska mají zároveň vyšší tendenci se v ČR trvale usazovat – to potvrzuje zřetelný nárůst držitelů trvalých pobytů těchto státních příslušníků v posledních letech.

Mezi cizinci pocházejícími z některého ze států EU mají jasnou převahu občané Slovenska, následováni Poláky a Němci.

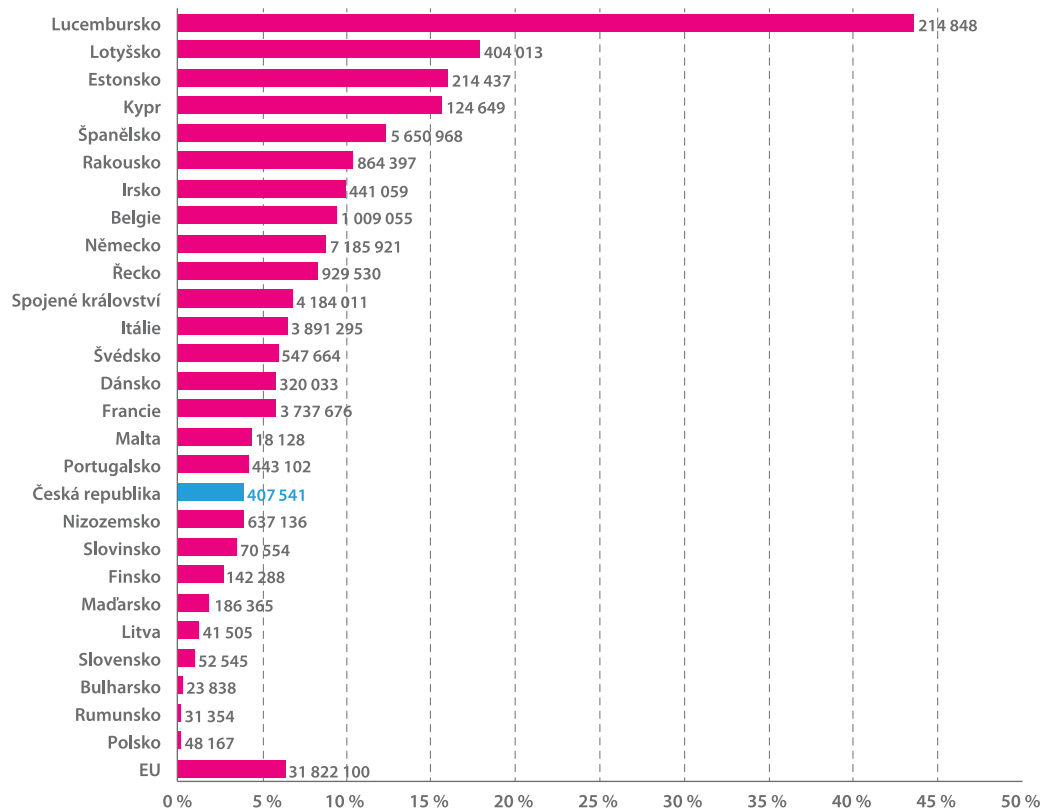
Za zmínku stojí jistě to, že občané tří zdrojových zemí – Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu představují dlouhodobě nejpočetnější skupiny cizinců zdržujících se na území ČR. V roce 2010 tvořili cizinci pocházející z těchto zemí 60 % z celkového počtu cizinců registrovaných v ČR.

Jak mezi cizinci ze třetích zemí, tak mezi cizinci ze zemí EU převažují muži. Podíl žen je však v průměru o něco nižší mezi cizinci ze zemí EU. V roce 2010 dosáhl 40,7 % (vs. 43,2 % mezi cizinci ze třetích zemí).

Vývoj zaměstnanosti cizinců

Zaměstnanost cizinců je v České republice tvořena skupinou evidovanou MPSV a cizinci evidovanými MPO. Jedná se tedy o zaměstnanost a držitele živnostenského oprávnění. V posledních letech došlo k velkým změnám, a to především ve skupině cizinců zaměstnanců. Ti dosáhli nejvyššího počtu v roce 2008 a od té doby jejich počet klesá či stagnuje (graf 2). Naopak u cizinců, kteří na území České republiky působí jako podnikatelé, je situace opačná a jejich počty se meziročně stále zvyšují (graf 3). Je tedy pravděpodobné,

Graf 4 | Počet cizinců a jejich podíl na populaci podle států EU v roce 2009

Zdroj: Eurostat

že se část cizinců pouze přesunula z evidence MPSV do evidence MPO.

Co se týká podílu cizinců pocházejících ze zemí EU, je patrné, že vyšší podíly cizinců z Evropské unie se nacházejí v evidenci MPSV, přičemž se zdá, že v posledních letech

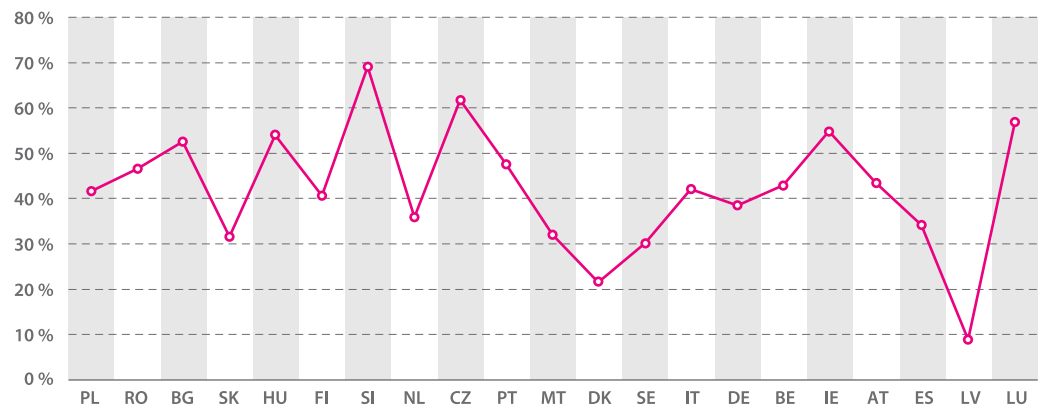
dochází k zestupu tohoto podílu. Naopak v evidenci MPO se podíl cizinců z EU pohybuje po sledované roky na přibližně stejné úrovni.

Nejčastější státní občanství v obou evidencích odpovídají nejčetnějším státním občanstvím v populaci všech cizinců. Na před-

ních pozicích se objevují Ukrajinci, Slováci a Vietnamci, někdy se mezi tuto trojici dostanou ještě občané Ruska a Polska.

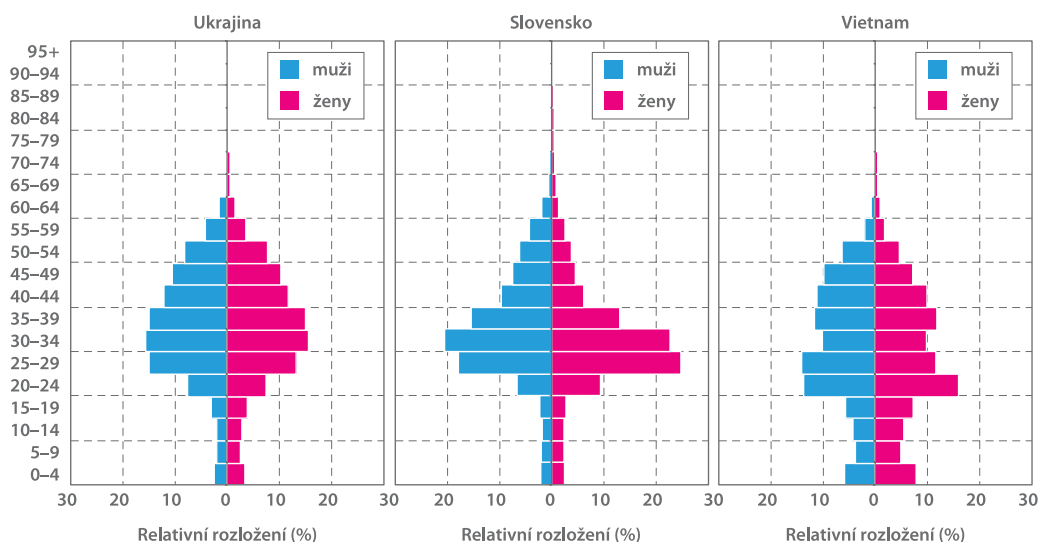
Jak bylo popsáno výše, může být vzestup v evidenci MPO a naopak pokles na MPSV způsoben „přeléváním“ cizinců z pozice zaměstnan-

Graf 5 | Podíl tří nejvíce zastoupených státních občanství na celkovém počtu cizinců v roce 2009

Zdroj: Eurostat

Graf 6 | Relativizovaná věková struktura TOP 3 státních občanství v roce 2010

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR

ce do pozice živnostníka. Stává se to zejména u státních občanství Polska a Slovenska. V případě Polska je „přelévání“ nejvíce patrné mezi roky 2009 a 2010. Je však nutné upozornit, že zatímco pokles byl u vyjmenovaných státních občanství v řádech stovek a tisíců, nárůst byl oproti poklesu nevýrazný a nemohlo tak zcela dojít ke kompenzaci.

U cizinců pocházejících z třetích zemí jsou výše popsané změny více patrné, především pak změna mezi roky 2009 a 2008. Dobře viditelné je to v případě Ukrajiny a Vietnamu, kdy se těchto státních občanství týkal pokles v evidenci MPSV a zároveň nárůst v evidenci

MPO. Podobně však, jako v předchozím případě, nebyly počty poklesu, resp. vzestupu vyrovnané a ani zde nemohlo dojít k úplnému vyrovnání ztráty cizinců.

Cizinci v ČR v evropském kontextu

Česká republika nepatří mezi významné imigrační státy, podíl cizinců na populaci činí necelě 4 procenta (graf 4). V porovnání s EU se tak řadíme mezi státy s malým počtem populace cizinců. Z hlediska absolutních počtů je na tom podobně ještě Portugalsko a Lotyšsko (v případě Lo-

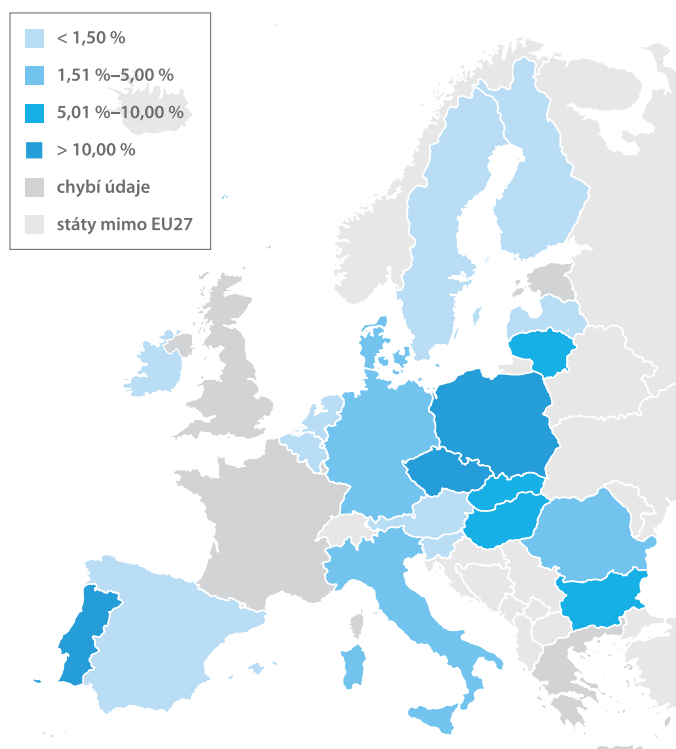
tyška a ještě Estonska se jedná o tzv. „recognised non citizens“, mezi něž patří zejména občané bývalého Sovětského svazu, kteří jsou trvale usazeni v dané zemi,

ale nezískali lotyšské či estonské občanství).

Zmíněné Portugalsko mělo v roce 2009 také podobný podíl cizinců jako Česká republika, naopak Lotyšsko patří v podílu cizinců mezi špičku v rámci EU. Z hlediska rozdělení populace cizinců podle státního občanství na EU a mimo EU se Česká republika mezi státy EU řadí „doprostřed“. V České republice patřilo víc jak 64 % cizinců do skupiny mimo EU a zbytek byli příslušníci EU.

Populace cizinců v České republice má v porovnání s ostatními zeměmi EU jistá specifika. Nejvýrazněji se projevuje v zastoupení tří nejčastějších státních občanství vyskytujících se na našem území. Jak bylo uvedeno výše, jedná se o státní občanství Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu, jejichž podíl na všech cizincích evidovaných v republice dosahuje téměř hodnoty 62 %. Podobnou hodnotu TOP

Kartogram 1 | Podíl cizinců se státním občanstvím Ukrajina na celkovém počtu cizinců v roce 2009

Zdroj: Eurostat

Narození cizinců v ČR podle státního občanství

	2007	2008	2009	2010
Živě narození – cizinci	2 094	2 666	3 104	3 034
podíl cizinců na živě narozených v ČR (v %)	1,83	2,23	2,62	2,66
z toho státní občanství:				
Vietnam	767	913	947	862
Ukrajina	431	604	775	795
Slovensko	249	304	434	437
ostatní	647	845	948	940
ostatní (v %)	30,90	31,70	30,54	30,98

Zdroj: ČSÚ

tří státních občanství můžeme vidět ještě ve Slovinsku, Irsku a Lucembursku (graf 5). Ve Slovinsku hodnota dosahovala téměř 70 %. Ve Slovinsku tvořili takto vysokou hodnotu občané bývalé Jugoslávie (Bosna a Hercegovina, Srbsko, Makedonie), v Irsku to byli občané Spojeného království, Polska a Litvy a v Lucembursku se mezi TOP třemi občanstvími vyskytovala státní občanství Portugalska, Francie a Itálie.

Státní občanství

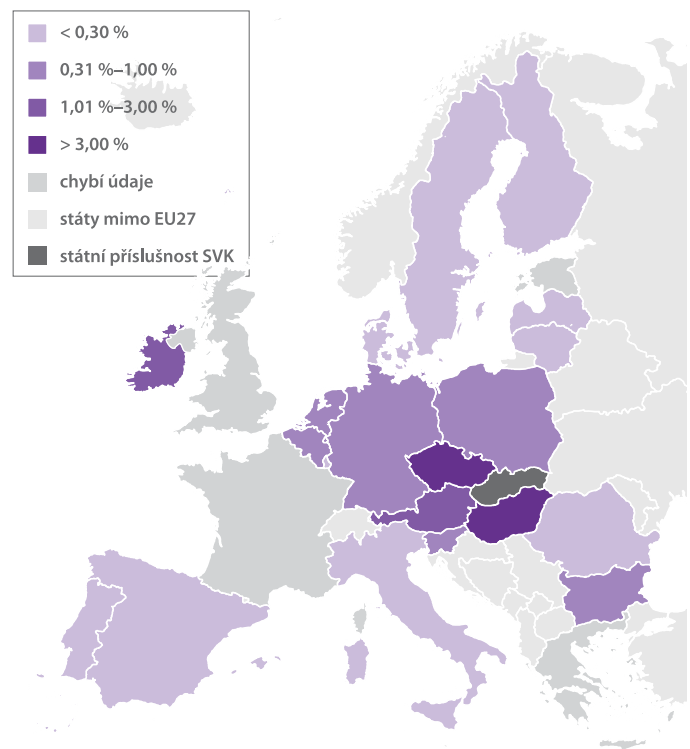
Pokud se však zaměříme na státní občanství nejvíce zastoupená právě v České republice, zjistíme, že v žádné jiné zemi EU nepřesáhl podíl těchto tří občanství 30 % hranici. Pouze v Polsku se k ní přiblížil, a sice hodnotou mírně přesahující 25 %. Největší měrou k tomuto číslu přispěli cizinci s ukrajinským státním občanstvím.

Můžeme konstatovat, že ve všech státech EU kromě Rakouska a Polska se na vlastní hodnotě podílu největší měrou podíleli občané Ukrajiny (kartogramy 1, 2 a 3).

Co se týká absolutních počtů, drží si Česká republika první pozici v počtu Slováků, nikde jinde ve státech EU není počet cizinců se slovenským státním občanstvím tak vysoký. U zbývajících státních občanství drží v případě Vietnamu první pozici Německo s počtem těsně pod 90 000, v případě Ukrajiny registrovala v roce 2009 nejvyšší počet těchto cizinců Itálie následovaná Německem. Česká republika stála na třetím místě.

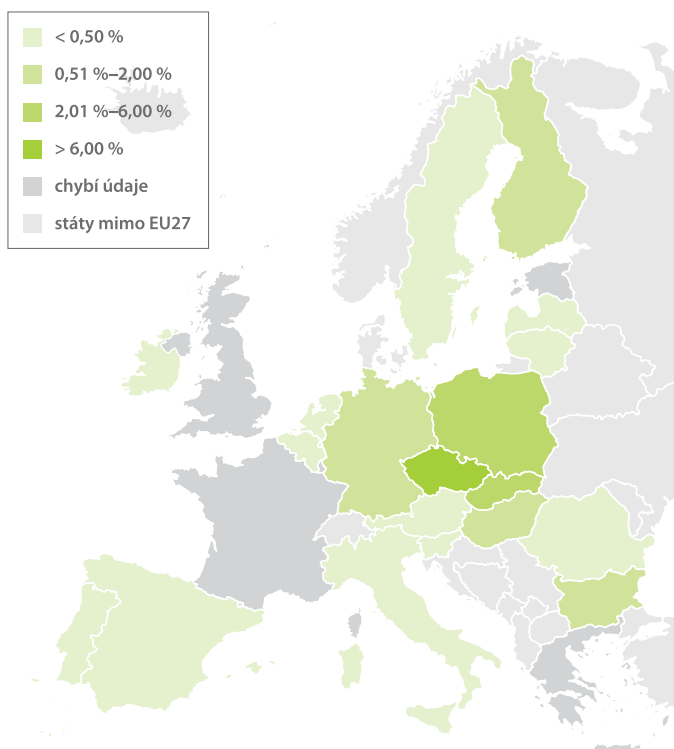
Populace cizinců má také svou specifickou věkovou strukturu. Její tvar je ovlivněn intenzitou migrace podle věku, nejvyšší počty imigrantů přicházejí do cílových zemí přibližně ve věku 20–35 let. Tvar věkové pyramidy cizinců má tedy výraznější základnu, která je

Kartogram 3 | Podíl cizinců se státním občanstvím Slovensko na celkovém počtu cizinců v roce 2009

Zdroj: Eurostat

Kartogram 2 | Podíl cizinců se státním občanstvím Vietnam na celkovém počtu cizinců v roce 2009

Zdroj: Eurostat

tvořena dětmi imigrantů, a dále je nejvýraznější střední část pyramidy, kde se naopak nacházejí lidé v produktivním věku přicházející do České republiky vykonávat povolání.

Věková struktura

Tvar věkové struktury Ukrajiny se velmi podobá věkové struktuře všech cizinců v republice (graf 6). Naopak u Slovenska je vidět mnohem výraznější zastoupení ve věkových skupinách 25–29 let a 30–34 let, než tomu bylo v případě Ukrajiny, a také zde není prakticky vůbec patrné rozšíření pyramidy u základny. Věková struktura občanů Vietnamu je specifická ve věkové skupině 0–4 let, která je oproti předchozím dvěma státním občanstvím zastoupena poměrně výrazně. Také ve věkových skupinách 40–50 let je vidět mnohem rovnoměrnější relativní rozložení.

S tvarem věkové struktury výrazně souvisí počty narozených dětí, resp. úroveň plodnosti. V roce 2009 měla úhrnná plodnost cizinců hodnotu 0,72. Co se týká absolutního počtu, pohyboval se v posledních letech okolo tří tisíc. Mezi roky 2009 a 2010 je vidět mírný pokles. Z absolutních počtů a hodnoty podílu narozených (tabulka) je vidět, že počty narozených cizinců jsou poměrně nízké. Nejvíce cizinců se v České republice dlouhodobě rodí občanům Vietnamu, čemuž odpovídá i základna jejich věkové pyramidy, dále pak Ukrajiny a Slovenska. Počty odpovídají nejčastějším státním občanstvím vyskytujícím se v republice.

**Hana Bardoňová,
Jarmila Marešová
oddělení pracovních sil, migrace
a rovných příležitostí**

Cizinci v Praze

V Praze je evidováno **148,4 tisíc cizinců**. Je to 35 % cizinců evidovaných na území celé České republiky. Nejvíce jich je z Ukrajiny, Ruska a Slovenska. Dominují mezi nimi osoby v mladém produktivním věku.

V tomto článku se věnujeme cizincům evidovaným v hlavním městě Praze. Údaje o počtech a základních strukturách cizinců vycházejí ze zdrojů Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR. Údaje o zaměstnanosti cizinců přebírá ČSÚ ze zdrojů Ministerstva práce a sociálních věcí (údaje o cizincích s povolením k zaměstnání, o počtu informací o nástupu občanů EU/EHP a Švýcarska k výkonu práce, údaje o nástupu k výkonu práce cizinců s trvalým pobytem z ostatních zemí) a Ministerstva průmyslu a obchodu (údaje o cizincích s platným živnostenským oprávněním).

ČSÚ má k dispozici také další údaje o cizincích. Jsou to například data o vzdělávání cizinců nebo zdravotní péči o ně. Všechny tyto údaje naleznete v publikaci Cizinci v České republice, kterou každý rok vydává ČSÚ.

35 % cizinců v ČR eviduje Praha

V Praze bylo ke konci roku 2010 evidováno 148,4 tisíc cizinců. Je to téměř dvakrát více než v roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie a došlo k podstatným změnám ve způsobu zjišťování údajů o cizincích na našem území. Počty cizinců v Praze od roku 2004 meziročně rostly až do roku 2010. Nejvíce cizinců v Praze přibýlo mezi rokem 2006 a 2007, kdy se jejich počet zvýšil o jednu čtvrtinu (25 %). Naopak stagnaci jejich počtu jsme zaznamenali v roce 2010, který zůstal v podstatě na stejné úrovni roku 2009. Stagnace

Pod pojmem **cizinec** zde rozumíme cizince s trvalým pobytem, občany EU/EHP a Švýcarska a rodinné příslušníky s pobytem přechodným, občany tzv. třetích zemí s dlouhodobým pobytem, případně s vízy nad 90 dní.

počtu cizinců souvisela s nástupem ekonomické recese. Potvrdil se tak předpoklad, že cizinci se do Prahy

a České republiky stěhují především za pracovními příležitostmi.

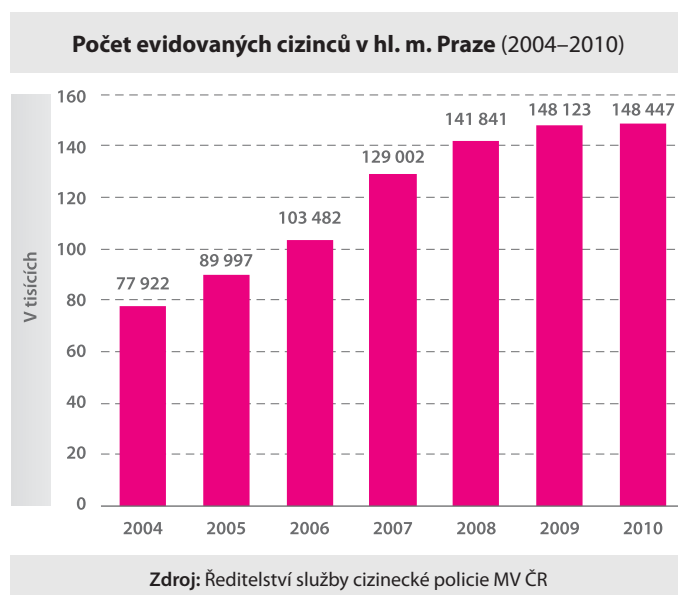
V Praze je koncentrováno 35 % všech cizinců evidovaných na úze-

mí České republiky. Druhým krajem s nejvyšší koncentrací cizinců v rámci ČR je Středočeský kraj. Zde bylo ke konci roku 2010 evidováno 14 % všech cizinců v České republice. Cizinci ve Středočeském kraji se koncentrují zejména do okresů v okolí Prahy (Praha-východ a Praha-západ) a dále do okresu Mladá Boleslav, který je významným centrem průmyslu a také pracovních příležitostí v tomto odvětví.

Občané Ukrajiny a Ruska jsou nejčastějšími cizinci v Praze

Mezi evidovanými cizinci jsou v Praze nejpočetnější občané Ukrajiny. Ke konci roku 2010 jich bylo 49,2 tisíc. Tvoří tedy jednu třetinu z celkového počtu cizinců. Za nimi jsou občané Ruské federace (18,7 tisíc), Slovenska (17,6 tisíc) a Vietnamu (10,7 tisíc osob). Přes srovnatelné současné zastoupení občanů Ruska a Slovenska mezi cizinci (13 a 12 %) pozorujeme odlišný vývoj jejich počtu v posledních letech. Zatímco zastoupení Slováků se od roku 2004 zmenšilo (o 5 procentních bodů), zastoupení občanů Ruska se zvýšilo (o 3 p. b.).

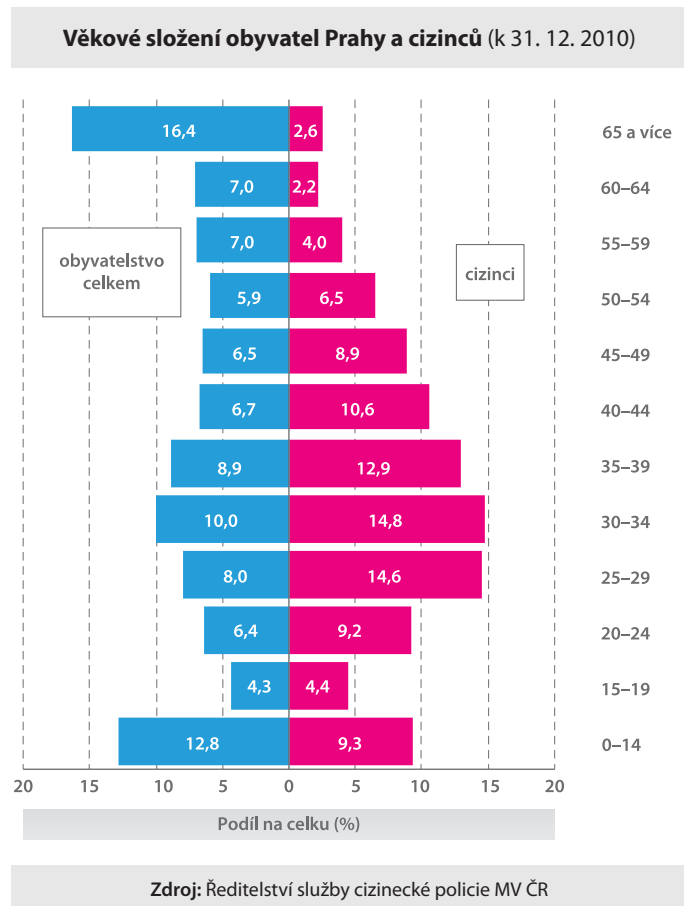
Ve většině ostatních krajů jsou mezi cizinci nejvíce zastoupeni občané Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu. Rozmístění cizinců v ČR je pak dáno specifickými podmínkami jednotlivých krajů pro život a práci cizinců a také sousedstvím s jiným státem. V severozápadních Čechách výrazně dominují občané Vietnamu, naopak na severu Moravy a ve východních Čechách ob-

čané Polska a na východě Moravy občané Slovenska. Občané Německa nejčastěji žijí v Ústeckém kraji, Praze, Plzeňském a Karlovarském kraji. Specifická je z tohoto pohledu Praha a Karlovarský kraj, kde mají výrazné zastoupení Rusové. V obou těchto krajích jsou Rusové druhým nejpočetnějším státním občanstvím mezi cizinci.

Mezi evidovanými cizinci dominují v Praze osoby ve věku 30–34 let

Hlavním motivem pro migraci cizinců do České republiky je pracovní uplatnění. Praha je regionem, který nabízí velké množství pracovních příležitostí. Za nimi se stěhují především osoby v produktivním věku. Mezi evidovanými cizinci v Praze, ale také ostatních krajích, převládají osoby mladého produktivního věku. Cizinci ve věku 30–34 let tvoří v Praze 14,8 % celkové počtu cizinců. Následují cizinci ve věku 25–29 let tvořící 14,6 % cizinců a na třetím místě jsou osoby ve věku 35–39 let. Těch je 12,9 % celkové populace cizinců. Tyto věkové kategorie jsou nejpočetnější v populaci cizinců i v celkové populaci Prahy. Zastoupení cizinců v tomto věku je však výrazně větší než u pražské populace jako celku. Nejlépe je to

patrné na následujícím srovnání. Zatímco osob ve věku 25–39 let je v celé populaci Prahy více než jedna čtvrtina (26,9 %), cizinců v tomto věku je v celé populaci cizinců více než dvě pětiny (42,3 %). Naopak, zastoupení osob ve věku 65 a více let je mezi cizinci výrazně nižší než u celé populace Prahy jako celku.

Ke konci roku 2010 v Praze pracovalo 100,5 tisíc cizinců

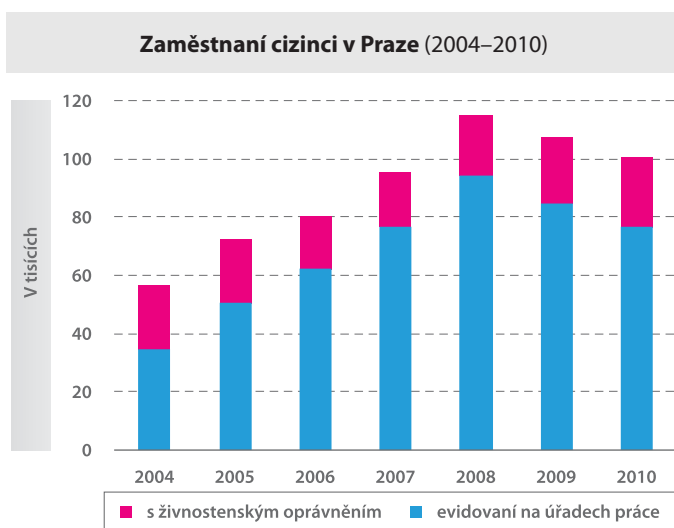
Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu bylo ke konci roku 2010 v Praze evidováno 100,5 tisíc pracujících cizinců. Do tohoto čísla jsou zahrnuti jak cizinci v postavení zaměstnanců (cizinci evidovaní na úřadech práce), tak cizinci s živnostenským oprávněním. Počet zaměstnaných cizinců rostl meziročně od roku 2004 až do roku 2008, kdy dosáhl vrcholu, tedy 114 tisíc zaměstnaných cizinců. Od tohoto roku počty zaměstnaných cizinců klesaly. V roce 2009 byl zaznamenán počátek ekonomické recese, docházelo k propouštění zaměstnanců a v ekonomice již nebylo tolik volných míst, kde by mohli být cizinci zaměstnáni.

Vzhledem k tomu, že hlavním motivem migrace do ČR je pra-

covní uplatnění, převažují mezi cizinci muži. Ke konci roku 2010 to bylo v Praze 63 % zaměstnaných cizinců. Zvýšený podíl mužů mezi zaměstnanými cizinci vyplývá i ze struktury zaměstnaných cizinců podle odvětví. Zvýšené je zastoupení cizinců zaměstnaných ve stavebnictví a v odvětvích velkoobchodu a maloobchodu či opravy a údržba motorových vozidel. V předešlých letech bylo však zastoupení mužů ještě výraznější.

Mezi zaměstnanými cizinci až do roku 2009 vždy převažovaly osoby ze zemí mimo Evropskou unii. V roce 2010 poprvé převládli zaměstnaní cizinci z EU nad cizinci z ostatních zemí. Zaměstnané cizince můžeme rozdělit do dvou základních kategorií – cizince evidované na úřadech práce (jedná se o cizince, kteří jsou zaměstnaní a tato skutečnost je nahlášena na úřadech práce) a cizince s živnostenským oprávněním, kterých bylo ve sledovaném období pouze 20–30 %.

Zapojení cizinců do trhu práce v České republice má vliv nejen na ekonomiku republiky, ale také na situaci v domovské zemi cizince. Můžeme předpokládat, že zaměstnané osoby v ČR svým výdělkem podporují své rodinné příslušníky, kteří na území ČR nebydlí. To je patrné z podílu zaměstnaných na celkové populaci. Zatímco v Praze tvoří zaměstnané osoby 52,4 % celkové počtu obyvatel (VŠPS), u cizinců je tento podíl 67,7 %. Podíl zaměstnaných cizinců na cizincích celkem se ale postupně snižuje. To poukazuje na fakt, že cizinci se v posledních letech do Prahy nestěhují pouze na omezenou dobu za pracovními příležitostmi, ale postupně se zde i s rodinami usazují.

Jana Podhorská
Krajská správa ČSÚ
v hl. m. Praze

Několik pohledů na kvalitu života v mezinárodním srovnání

V novinách, časopisech ale i vědeckých publikacích se často objevuje problematika hodnocení kvality života v regionech jednoho státu nebo mezi státy vůbec. Autoři se dají pak často zlákat k tomu, že vytváří různé žebříčky regionů, měst či zemí podle toho, co se jim podařilo o daném území zjistit. Vznikají tak pořadí zatížená více či méně **subjektivními pohledy**, které někteří čtenáři vnímají, někteří ale bohužel ne.

V tomto článku rozhodně nejde o stanovení pořadí zemí EU podle kvality života. Nebyl použit ani rozsáhlý indikátorový aparát, jak tomu někdy v podobných statích bývá v domněnku, že mnoho indikátorů povede ke kýženému „objektivně“ stanovenému pořadí či hodnocení kvality. Jako základní indikátor byl použit hrubý domácí produkt na obyvatele podle standardu kupní síly (někdy se používá „parita kupní síly“, zkratka PPS – z anglického purchasing power standard). K němu byly postupně přiřazeny čtyři

další indikátory popisující dílčí oblasti života, které zachycují většinou úzkou vazbu na hodnotu základního indikátoru a samozřejmě ukazují pozici té které země.

Střední délka života

Z grafu 1, ve kterém byl využit typický demografický ukazatel – střední délka života mužů při narození – je zřejmé, jak noví východoevropští a středoevropští členové zaostávají za starými členskými zeměmi EU v délce života a jasná je i vazba na

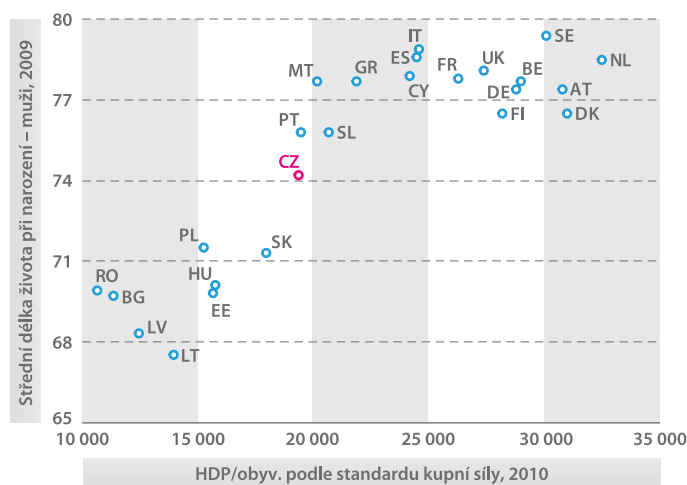
HDP. Zajímavé je také, že rozpětí dat u nových členů je větší než u starých, kde střední délka života mužů roste přece jenom již pomaleji a mezi jednotlivými zeměmi se vyrovnává. V nových členských zemích se stále výrazněji projevuje změna životního stylu a rostoucí kvalita zdravotní péče, která např. z nemocí oběhové soustavy již nedělá takového strašáka, jako tomu bylo před 20–30 lety. Česká republika patří na špičku mezi bývalými zeměmi východního bloku, optimisté by mohli říci, že je na přechodu k zemím zá-

padoevropským. Pro absenci srovnatelných dat nejsou v grafu zahrnuty Irsko a Lucembursko.

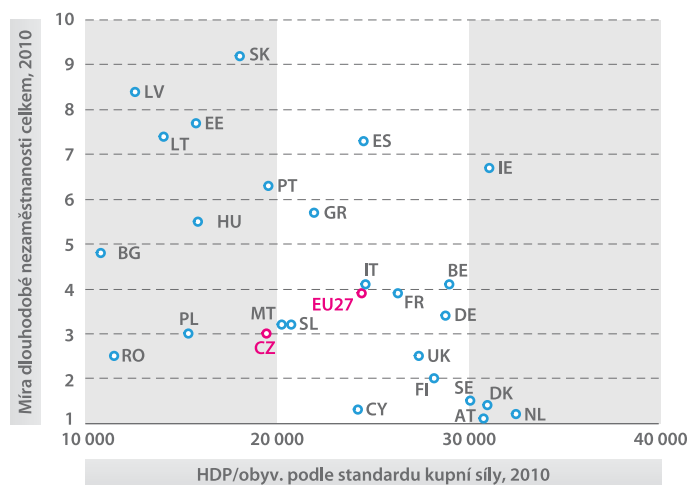
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti

Následující graf je důkazem, že vybraný základní ukazatel – HDP na obyvatele v paritě kupní síly – není všemocným ukazatelem, od kterého se vše víceméně odvíjí. V grafu 2 k němu byla přiřazena míra dlouhodobé nezaměstnanosti celkem (za dlouhodobě nezaměst-

Graf 1 | Střední délka života při narození mužů a hrubý domácí produkt na obyvatele podle standardu kupní síly v EU

Graf 2 | Míra dlouhodobé nezaměstnanosti celkem a hrubý domácí produkt na obyvatele podle standardu kupní síly v EU

* **Zkratky zemí:** Belgie (BE), Bulharsko (BG), ČR (CZ), Dánsko (DK), Estonsko (EE), Finsko (FI), Francie (FR), Itálie (IT), Kypr (CY), Litva (LT), Lotyšsko (LV), Maďarsko (HU), Malta (MT), Německo (DE), Nizozemsko (NL), Polsko (PL), Portugalsko (PT), Rakousko (AT), Rumunsko (RO), Řecko (GR), Slovensko (SK), Slovinsko (SL), Spojené království (UK), Španělsko (ES), Švédsko (SE)

Zdroj: Eurostat

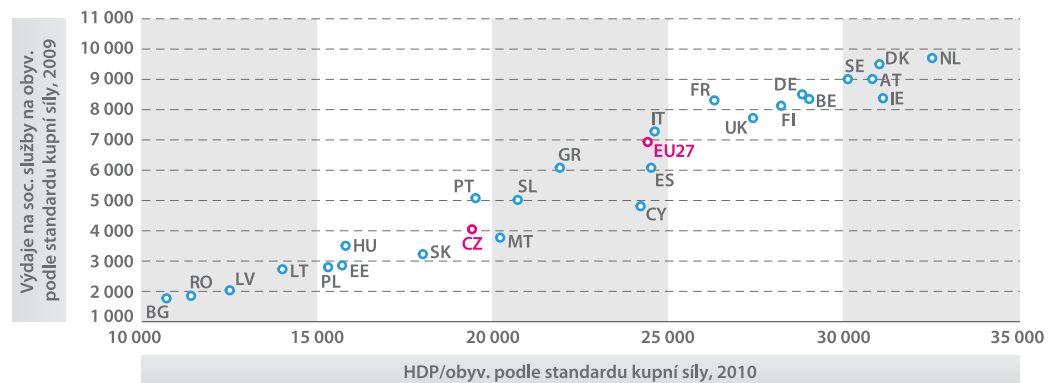
nané se považují osoby, které jsou bez práce dvanáct měsíců a více). Vyšší míru nezaměstnanosti než je průměr EU, vykázaly „problémové“ státy unie bojující s deficitem veřejných financí, jako jsou Španělsko, Řecko, Irsko, Itálie a Belgie, což rozhodně nejsou státy, které by měly nízké HDP. Jinak ale platí, že „neproblémoví“ staří členové EU mají míru dlouhodobé nezaměstnanosti nižší, kdežto noví členové dosahují vyšších hodnot míry. Pozice ČR je v evropském srovnání příznivá, opět je v jakémsi přechodovém pásmu ke špičce zemí EU. Nejhorší pozici zaujímá Slovensko (stav na konci roku 2010), což můžeme považovat za důsledek ještě neukončených strukturálních změn v hospodářství a také vyššího podílu méně přizpůsobivých v populaci, které dosahuje obecně nižší úrovně vzdělanosti a jeho šance na lepší uplatnění na trhu práce tím klesají.

Výdaje na sociální služby

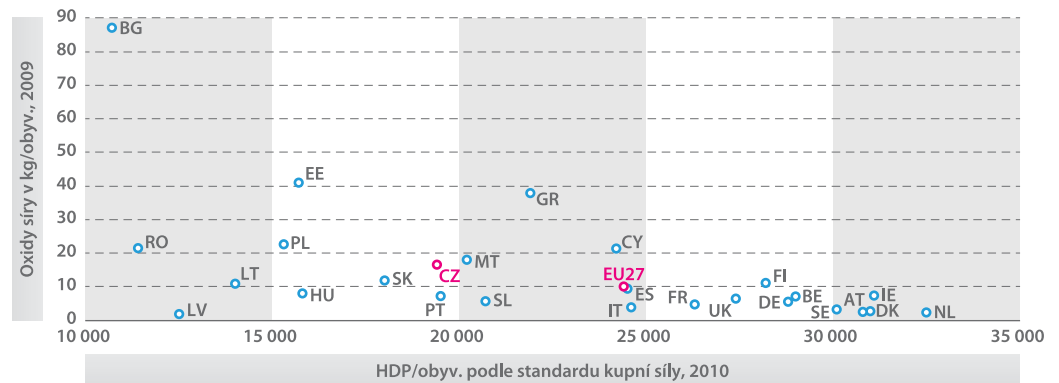
Ve třetím grafu byly k základnímu indikátoru přiřazeny výdaje na sociální služby na obyvatele v paritě kupní síly (do výdajů na sociální služby patří vyplacené sociální dávky, důchody i náklady spojené s touto činností). Výsledek plynoucí z grafu je jasný: velmi obecně lze říci, že čím vyšší HDP, tím vyšší výdaje na sociální služby. Výrazně se vzdálilo od ostatních zemí nejbohatší Lucembursko, které z tohoto důvodu není uvedeno v grafu, ostatní státy EU tvoří jeden „balík“, který ale má 3 skupiny. V té první jsou bohaté staré členské státy, ta druhá se nyní teprve formuje z „problémových“ starých členů (viz předchozí odstavec) a v poslední skupině jsou nové členské státy. Do této skupiny, která je poměrně výrazně pod průměrem EU, patří i ČR.

Samozřejmě poněkud jiné výsledky dostaneme, podíváme-li se na výdaje na sociální služby přes

Graf 3 | Výdaje na sociální služby na obyvatele podle standardu kupní síly a hrubý domácí produkt na obyvatele podle standardu kupní síly v zemích EU

Graf 4 | Emise oxidů síry v kilogramech na obyvatele a hrubý domácí produkt na obyvatele podle standardu kupní síly v zemích EU

Zdroj: Eurostat

relativní čísla. Podíl sociálních výdajů na HDP je za celou EU zhruba čtvrtinový. Mezi jednotlivými zeměmi jsou ale značné rozdíly – od „štědré“ Francie, kde přesahují 30 %, až po „spořivé“ Lotyšsko, kde se pohybují mezi 10 až 15 %. Platí ale, že všechny nové členské státy se pohybují pod průměrem EU (včetně ČR, kde sociální výdaje nedosahují ani 20 %). Jde o poněkud překvapivé zjištění, neboť postkomunistické země byly pokládány za státy s vysokým podílem sociálních výdajů na HDP. Že zvýšené sociální výdaje jsou také jedním z faktorů způsobujících propad veřejných financí, dokládají vyšší hodnoty jejich podílu na HDP v zemích, jako jsou Itálie, Řecko, Belgie či Portugalsko.

Emise oxidů síry

Kvalita života je prakticky vždy spojována s kvalitou životního prostředí, proto jako poslední indikátor byl použit indikátor emise oxidů síry v kilogramech na obyvatele. U tohoto ukazatele je vazba na HDP méně výrazná než např. u výdajů na sociální služby. Svoji roli tu sehrává bezesporu i energetická náročnost ekonomiky a převažující způsob výroby elektrické energie. Přesto se ale většina chudších nových členských zemí nachází pod průměrem EU. Naopak staří členové s výjimkou Řecka a Finska jsou nad průměrem EU. Pozice ČR není příliš dobrá, nicméně ohlédneme-li se do doby před dvaceti a více lety, byl učiněn obrovský pokrok.

Náklady do ochrany životního prostředí na obyvatele v naší republice v současné době dosahují průměrné úrovně EU a poměrně výrazně převyšují nejen naprostou většinu nových členských zemí, ale i řadu starých členů. Jako zajímavost lze chápat hodnotu ukazatele v Bulharsku, kde emise oxidů síry přepočtené na obyvatele více než dvakrát převyšují emise v druhé nejhorší zemi – Estonsku.

Širší analýza kvality života bude zpracována v připravované analýze Tendence a faktory makroekonomického vývoje ČR, která bude publikována v květnu tohoto roku.

Tomáš Mládek
oddělení svodných analýz ČSÚ

Efektivní způsob sdílení statistických informací

Už jste někdy připravovali a předávali data Mezinárodnímu měnovému fondu, Evropské centrální bance, OECD nebo Eurostatu? Jsou národní účty, průmyslová produkce či údaje o zaměstnancích náhodně vybrané statistické oblasti? Předávání statistických informací na mezinárodní úrovni není jednoduché.

Náročná práce vyplněním tabulek často nekončí. Je třeba doplnit tzv. referenční metadata – obsáhlý text s informacemi o zjišťování, dostupnosti a kvalitě dat. Různorodá je i struktura předávaných tabulek. Liší se jejich formáty, použité SW aplikace i číselníky. Doprovodné textové informace nejsou jednoduše srovnatelné, je třeba je vytvářet ad hoc a nutně dochází ke zvýšené chybovosti. Sporná je tak i interpretace předávaných informací.

Toho si všimly dokonce i výše uvedené nadnárodní organizace. Někdy na přelomu tisíciletí proto vznikla iniciativa, která si klade za cíl sjednotit formu i obsah předávaných informací, harmonizovat obsah a standardizovat nástroje na předávání dat a doprovodných metadata. Tak se zrodil projekt **Statistical Data and Metadata eXchange** (dále SDMX), který odstartoval 14. června 2002, kdy se hlavy statistických útvarů různých mezinárodních organizací – budoucích sponzorů projektu – sešly, aby dohodly další spolupráci. BIS, ECB, Eurostat, IMF, OECD, OSN a Světová banka se spojily s cílem efektivnějšího postupu při sdílení statistických informací. V březnu 2007 bylo podepsáno memorandum o porozumění a dohodnuto rotující předsednictví (každé dva roky). Statistická komise OSN v únoru 2008 vyhlásila, že SDMX považuje za přednostní standard

pro výměnu a sdílení dat a metadata v celé statistické komunitě. Zdůraznila potřeby dalšího zapojení národních a mezinárodních agentur a význam vybudování kapacit a šíření povědomí o SDMX pomocí seminářů, workshopů, manuálů, školení a technické pomoci.

SDMX sestává ze statistických a technických norem, návodů, příruček a softwarových aplikací, které jsou propojeny infrastrukturou IT nástrojů a služeb. Jedná se zejména o statistické standardy a pokyny, modely dat a metadata, architekturu pro výměnu dat a metadata a SW aplikace na podporu a užívání standardů. SDMX není v současnosti jen formát pro předávání údajů, ale může posloužit i jako nosný systém od sběru až po publikování dat pro celé statistické zpracování.

Současný Evropský statistický systém (dále ESS) je založen na heterogenní směsi různorodých právních předpisů. Heterogenita právních předpisů často vede k dodatečným nákladům pro zúčastněné statistické organizace. Tato situace by se měla zlepšit s vytvořením nové generace průřezových statistických předpisů, které by stimulovaly integraci statistických procesů v rámci ESS (viz také společné vize ESS přijaté ESSC – Výborem pro evropský statistický systém – v květnu 2010). Na to navázalo i jednání ESSC v květnu

2011 svojí komplexní legislativní politikou pro ESS.

První dvě oblasti, pro které má vzniknout průřezová legislativa, jsou metadata a datové a metadataové standardy výměny dat – s využitím standardů a nástrojů SDMX. Návrh nařízení (regulation) Rady a Evropského parlamentu byl připraven na podzim 2011 a dán do připomínkového řízení v členských zemích EU. Došlé připomínky byly (podle zástupců Eurostatu) k legislativnímu návrhu velmi kritické a jsou v současnosti analyzovány. Nový, upravený návrh nařízení bude předložen nejdříve k připomínkám členským zemím (únor–březen 2012). Eurostat plánuje projednaný návrh nařízení předložit k projednání a odsouhlasení na podzimním jednání ESSC. Poté bude návrh nařízení představen současně Radě i Evropskému parlamentu k projednání a schválení. Předpokládá se, že nařízení by mohlo vstoupit v platnost v druhé polovině roku 2013.

V návaznosti na výše uvedené aktivity se ve dnech 26. a 27. ledna 2012 uskutečnilo pracovní jednání zástupců Eurostatu, Augusta Götzfrieda, vedoucího Unit B5 (Management of statistical data and metadata exchange), a Marca Pellegrina z Unit B3 (IT and standards for data and metadata exchange) direktorátu B. Tématem jednání byla informace o současném

stavu SDMX, legislativních prací na návrhu nařízení o harmonizaci statistických metadata, o implementovaných statistických a technických standardech a také diskuse o způsobu aplikace těchto standardů při předávání statistických dat a metadata ve formátech SDMX z ČSÚ do Eurostatu. Jednání se zúčastnil okruh zaměstnanců ČSÚ zaměřených na tvorbu statistických metadata, problematiku kvality dat a poskytování dat i metadata Eurostatu a jiným mezinárodním organizacím.

Účastníci jednání z ČSÚ prezentovali zástupcům Eurostatu principy a výsledky statistického metainformačního systému (SMS) implementovaného v ČSÚ a záměry rozvoje SIS v rámci IOP projektu Redesign SIS. Dále proběhla detailní diskuse o našem návrhu, jak propojit SMS ČSÚ se strukturami dat a metadata specifikovaných podle standardů SDMX. Obě strany se dohodly, že tvorba souborů ve strukturách SDMX bude ve statistickém procesu ČSÚ začleněna jako součást fáze diseminace, kde se budou automatizovaně provádět transformace našich dat a metadata do struktur podle standardů SDMX. Realizaci bude předcházet důkladná analýza našich metadata a požadovaných metadata SDMX, která by měla být zakončena vytvořením převodníku mezi metadata ČSÚ a SDMX. Dále bude

zadána a implementována aplikace, která bude podle převodníku provádět transformaci našich metadat na metadata SDMX. Zdroji vstupních dat budou datový sklad (DWH) a při něm vytvořené specializované datové tržiště pro data a databáze SMS.

Formátu SDMX se v současné době v ČSÚ používá pro předávání dat STS (krátkodobé statistiky) do OECD, výsledků SLDB 2011 do Eurostatu (tzv. hyperkostky) a dat

zahraničního obchodu (<http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>).

Co bude vše výše uvedené znamenat pro řadového statistika?

Zejména se bude muset o celém systému dozvědět více. Pro rok 2012 již oddělení vzdělávání a FKSP (odbor personalistiky a mezd) zařadilo do své nabídky kurz/školení „Základní informace o SDMX a jeho využití na ČSÚ“. V rámci školení budou vysvětleny principy SDMX a datové i metada-

tové struktury SDMX. Dále bude podrobněji vysvětlen postup přípravy výstupních souborů dat a referenčních metadat pro Eurostat ve strukturách SDMX.

Dalšími předpokládanými kroky bude analýza číselníků a statistických proměnných SMS a struktur SDMX s cílem vytvořit převodník mezi metadaty SMS a SDMX. Ve vazbě na převodník pak bude nutno zadat a implementovat proceduru pro transformaci metadat.

Aktuálními úkoly v únoru a březnu 2012 jsou důkladné posouzení nového návrhu nařízení o harmonizaci metadat a zavádění standardů SDMX při předávání dat a metadat do Eurostatu.

Miroslava Brchaňová,
Ebbo Petrikovits
oddělení klasifikací, číselníků
a SMS

Stav ropné nouze jsme zvládli na výbornou

Vloni v létě vyhlásila **Mezinárodní energetická agentura (IEA)** pro všechny členské země „stav ropné nouze“. Evropskému prostoru v souvislosti s vyhrcozenou situací v Libyi totiž hrozil výpadek v zásobování ropou a ropnými produkty. Pro ČSÚ to byl signál k zajištění sběru a zpracování dat z této oblasti v extrémně krátkém období.

Statistika energetiky má řadu odlišností od většiny ostatních statistických šetření. Například jedna z nich spočívá ve skutečnosti, že ve zdrojových částech energetických statistik nelze používat data získaná na základě různých způsobů dopočtů, odborných odhadů apod. Znamená to, že v případě ukazatele např. „změna stavu zásob“ se muselo zjistit, kolik bylo skutečně uskladněno a vyskladněno energetického produktu, například motorové nafty

či automobilového benzínu. Toto pravidlo se týká i dalších bilančních zdrojových ukazatelů, jako jsou těžba, výroba, dovoz, vývoz, převody poloproduktů a následně celkové spotřeby jednotlivých 26 energetických produktů.

Běžně se energetická data o ropě a ropných produktech zjišťují v pravidelných měsíčních termínech. Vloni v létě však IEA vyhlásila mimořádný sběr dat pro období od června do srpna 2011, a to

pouze 16 dnů před začátkem akce. Pro pracovníky útvaru statistiky energetiky ČSÚ to představovalo velmi náročný úkol – zajistit organizaci sběru dat a jejich zpracování v bleskovém termínu. Jenom díky enormně vysokému pracovnímu nasazení a obětavosti se to našim statistikům podařilo.

Obecně platí, že ze strany mezinárodních organizací jsou na energetickou statistiku o ropě a ropných produktech kladeny vysoké nároky, a to zejména z hlediska kvality dat. Za běžné situace se předběžná měsíční data mohou pohybovat v přípustném koridoru odchylek do 3 % od finálních dat. V případě uváděného mimořádného sběru dat byla data všech členských zemí podrobena rozsáhlému a detailnímu hodnocení. Základem tohoto hodnocení byla tři kritéria: kvalita dat s maximál-

ně přípustnou odchylkou do 5 % u každého energetického produktu včetně jejich součtových hodnot (v porovnání k finálním datům), kompletnost dat a splnění požadovaného termínu. Před koncem minulého roku obdržely všechny členské země od IEA vyhodnocení. Skvělou zprávou je, že ČSÚ dosáhl ve srovnání s ostatními evropskými státy vysoce nadprůměrného hodnocení.

Když je nouze, nastupují inspektoři

Stav ropné nouze je upraven mj. ve směrnici Rady 2009/119/ES o nouzových zásobách ropy a ropných produktů. Ta **zavádí možnost inspekce** ze strany orgánů Evropské komise, které mohou provádět kontroly s osobní účastí v kontrolovaném členském státě. Mají přístup ke všem souvisejícím dokumentům a mohou vstupovat do všech vybraných prostor, ve kterých jsou skladovány příslušné zásoby ropy a ropných produktů.

Jan Zámyslický
oddělení statistiky energetiky

Návštěva kolegů z Ázerbájdžánu

Koncem ledna navštívili Český statistický úřad experti ze **Státní statistické komise Ázerbájdžánu**. Jednalo se již o čtvrtou návštěvu dlouho trvající spolupráce – technické asistence, která začala v roce 2010.

Pracovníci Českého statistického úřadu se společně s německými, bulharskými a litevskými kolegy podíleli na projektu modernizace ázerbájdžánské statistiky v oblasti národních účtů, cen a statistického registru.

Konec projektu

Poslední návštěva statistiků z Ázerbájdžánu, kterou projekt vyvrcholil, byla zaměřena zejména na neznámou ekonomiku.

Ázerbájdžán je země, která se v posledních letech velmi rychle vyvíjí. Modernizuje se v celé řa-

dě oblastí a tedy i v oblasti statistiky. Jelikož se popis ekonomiky stává složitější, může ČSÚ právě v této oblasti nabídnout své zkušenosti s transformací statistického systému. Systém centrálně řízené ekonomiky totiž vyžadoval jinak zaměřenou statistiku, než jak potřebuje tržní hospodářství. Výstavba moderního systému národních účtů je dlouhodobý a komplikovaný proces, jehož úspěch spočívá především v kvalitě pracovníků. Proto je obvyklým cílem vysvětlovat formou seminářů a prezentací postupy a předávat zkušenosti s řešením celé řady problémů. Právě končící projekt by tak měl položit základy nezbytných změn pro zlepšení kvality ázerbájdžánských národních účtů především v oblasti statistické deflace a odhadů hrubého domácího produktu a vytvoření systému sektorových účtů. Školení, které čeští experti kolegům ze Státní statistické komise Ázerbájdžánu poskytovali,

Technická asistence se obvykle skládají z návštěv expertů ČSÚ v zahraničí a z návštěv zahraničních kolegů v ČSÚ, neboť tak se mohou statistici prakticky seznámit s používanými pracovními postupy.

byla velmi dobře přijímána a měla i hmatatelné výsledky ve formě osvojení si určitých postupů. Jde o to, že kromě diskusí nad složitou metodikou a předávání know-how došlo k předání různých nástrojů vytvořených a používaných v ČSÚ. Lze zmínit například český systém input-output tabulek pro deflaci a bilancování ročního HDP, program pro metodu nepřetržité

inventarizace (PIM) a tabulky se schématy sektorových účtů. Kromě technicky orientovaných školení experti ČSÚ vysvětlovali i evropské standardy v otázce sestavování, kontroly a publikování národních účtů.

Jaroslav Sixta
Vítězslav Ondruš
odbor ročních národních účtů

Věděli jste, že v EU27...

... se míra investic do podnikání zvedla ve třetím čtvrtletí 2011 na 21,1 % v eurozóně a 20,5 % v EU27? Míra ziskovosti však poklesla z 38,5 % na 37,8 %. Mzdové náklady rostly rychleji než přidaná hodnota. Pokles ziskovosti byl způsoben pouze o 0,5 % rostoucí přidanou hodnotou, zatímco odměny zaměstnancům, tj. mzdy, platby na sociální pojištění a daně snižené o dotace, narostly o 1,0 %. Investice v podnikání vzrostly o 2,1 %, zatímco přidaná hodnota narostla pouze o 0,5 %. Rovněž se nadále zvyšovaly zásoby surovin, polotovarů i koncových výrobků.

... v roce 2011 strávili turisté v EU27 rekordní počet nocí v hotelích? Celkem 1,6 mld. přenocování bylo o 3,8 % více než v roce 2010. V posledním desetiletí se počet přenocování v hotelích EU27 pohyboval nahoru a dolů. Po minimu v roce 2003 v následujících čtyřech letech neustále rostl. V letech 2008–2009 počet přenocování klesl, avšak v roce 2010 začal opět růst. V roce 2011 dosáhl nové rekordní hodnoty, a to jak v počtu přenocování rezidenty, tak i nerezidenty. Nejvyšší nárůst v přenocování zaznamenaly hotely v pobaltských státech, v Bulharsku a Rumunsku. V absolutních číslech však vedlo Španělsko s 288 mil. přenocování následované Itálií s 249 mil. a Německem s 241 mil.,

dále Francií s 202 mil. a Velkou Británií s 166 mil. Přenocování v těchto pěti státech činilo 70 % veškerých přenocování v hotelích v EU27.

... byla v prosinci 2011 míra nezaměstnanosti 9,9 % a v eurozóně 10,4 %? To znamená, že se ani v EU27 ani v eurozóně očistěná míra nezaměstnanosti nezměnila v porovnání s listopadem.

V prosinci 2010 byly příslušné hodnoty 9,5 % pro EU27 a 10,0 % pro eurozónu. Eurostat odhaduje, že v prosinci 2011 bylo v EU27 bez práce 23,816 mil. a v eurozóně 16,469 mil. lidí. Ve srovnání s prosincem 2010 vzrostla nezaměstnanost v EU27 o 923 tis. a v eurozóně o 751 tis. lidí. Nejnižší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána v Rakousku (4,1 %), v Nizozemsku (4,9 %) a Lucembursku (5,2 %). Nejvyšší byla ve Španělsku (22,9 %), Řecku (19,2 %) a v Litvě (15,3 %). Ve srovnání s předchozím rokem míra nezaměstnanosti klesla ve 14 členských státech, v Irsku zůstala nezměněná a zvýšila se ve 12 členských státech. Nejvíce poklesla v Estonsku, Lotyšsku a Litvě, nejvyšší nárůst nezaměstnanosti zaznamenaly Řecko, Kypr a Španělsko.

Jiří Růžička

oddělení plánování mezinárodní spolupráce

ČSÚ v novém webovém kabátě

Český statistický úřad spustil v prosinci 2011 své internetové stránky **www.czso.cz** v novém designu. Cílem této změny bylo nabídnout uživatelům statistických dat co nejlepší orientaci na webu a rychlý přístup k žádaným informacím.

Nový vzhled velmi úzce souvisí se změnou loga a celého vizuálního stylu ČSÚ a vychází také z dlouhodobých sledování návštěvnosti stránek i anket uživatelské spokojenosti.

Změny na webu

Na první pohled je patrná změna grafiky, kde upoutá pozornost nové logo úřadu od výtvarníka Jiřího Tomana, vítěze veřejné soutěže na nový vizuální styl ČSÚ. Nová webová grafika ČSÚ je výsledkem spolupráce oddělení internetu a externí webdesignérské firmy Motion Media. Z jejich dílny pochází například i návrh internetových stránek Všeobecné zdravotní pojišťovny či Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech.

Nová struktura informací

Webová prezentace ČSÚ nezměnila pouze svůj design, upravena a zjednodušena byla především struktura uspořádání informací.

Nový web zohledňuje připomínky a náměty uživatelů, takže došlo k jeho značnému zjednodušení. Nejdůležitějším prvkem úvodní stránky je vodorovné hlavní navigační menu, které obsahuje šest základních sekcí: Statistika; Vydáváme; Databáze, registry; Klasifikace, číselníky; Sběr dat; O ČSÚ.

Hlavní sekce

První tři zmíněné kapitoly jsou zaměřeny zejména na prezentaci

Nový design ČSÚ se projevil i na novém webu.

vání statistických dat. Kapitola **Statistika** je přehledem 33 základních témat. V každém z nich uživatelé najdou jak data, tak metodiku nebo analýzy. Sekce **Vydáváme** nabízí informace o všech výstupech ČSÚ v různých tříděních, obsahuje odkazy na všechny datové publikace, rychlé informace, časové řady, analýzy apod., včetně jejich archivů. **Databáze, registry** jsou vstupním místem do všech úložišť spravovaných ČSÚ jako například Veřejná databáze, Registr ekonomických subjektů, Registr sčítacích obvodů a budov nebo Databáze zahraničního obchodu. Přes **Klasifikace, číselníky** se uživatelé dostanou nejen ke všem klasifikacím a číselníkům (jak vyplývá z názvu), ale zejména k databázi metainformací. Vý-

znamnou roli hraje **Sběr dat**, kde naleznou vše potřebné nejen pro podniky, ale také pro domácnosti, které jsou respondenty statistických zjišťování.

V sekci **O ČSÚ** se mimo jiné nacházejí údaje o činnosti úřadu a jeho struktuře, o veřejných zakázkách či informace pro média.

Na významné akce úřadu upozorňuje animovaná prezentace na úvodní stránce, aktuální statistické údaje a informace nabízí rubrika **Aktuality**. Novinkou webové prezentace na stránkách nižší úrovně je kontextové menu v pravé části stránky, jež poskytuje uživateli další s tématem související informace.

Nově provedené úpravy webu ČSÚ jsou úvodní fází změn, v tomto roce bude následovat redesign

internetových stránek krajských správ ČSÚ.

Elektronické publikace na webu ČSÚ

Od spuštění oficiální internetové prezentace Českého statistického úřadu v roce 1998 úřad zveřejňuje i tzv. elektronické publikace. V roce 1998 se na Internetu zveřejňoval pouze obsah publikací spolu s ukázkou několika vybraných tabulek z titulů, které bylo možné v plném rozsahu zakoupit v prodejní úřadu. V roce 2002, kdy v souvislosti se škodami, které úřadu způsobila povodeň, nebylo možné zajistit vydávání tištěných statistických publikací, bylo rozhodnuto o vydávání všech statistických publikací v elektronické podobě na webových stránkách úřadu v plné verzi. Data jsou zveřejňována nejen ve formátu pdf, ale i xls, aby bylo možné s nimi dále pracovat.

Časopis Statistika & My zveřejňujeme v elektronické verzi kromě formátu pdf rovněž i ve formátu swf, který nabízí uživatelům možnost listování obsahem či libovolné zvětšování obsahu stránky.

Věříme, že nová internetová prezentace včetně elektronických publikací bude pro veřejnost bohatým zdrojem potřebných i zajímavých informací.

Helena Kolářková
oddělení internetu

V ČSÚ probíhá velmi užitečný cyklus přednášek

Cyklus seminářů, ve kterém **externí odborníci přednášejí statistikům, pořádáme s jasným cílem, promyšleně a účelně. Na první pohled by se mohlo zdát, že všechno je předem dané a uživatelé nemohou statistiky ničím překvapit. Není tomu tak.**

V předchozích číslech časopisu jste se mohli dočíst o cyklu seminářů Uživatelé statistiky statistikům. V krátkých zprávách jsme se v devátém čísle zmínili o prvním takovém semináři, který úspěšně vedl předseda Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví Milan Holeček. V následujícím čísle jsme pak přinesli stručnou informaci o semináři ke statistice neziskových institucí, pro který připravil některé zajímavé souvislosti zkušený pracovník Centra pro výzkum neziskového sektoru Tomáš Rosenmayer.

Byť si dovedeme živě představit mnohé využití statistických výsledků pro rozhodování, naši uživatelé nás často některými způsoby překvapí. A také přinášejí nové požadavky. Ne všem lze neprodleně vyhovět, je třeba sledovat náklady, ale podněty zkušených uživatelů nás vedou k hlubšímu zamyšlení a k hledání nových příležitostí ke zvýšení úrovně našich výstupů. To je samozřejmě důvodem, proč mezi uživateli hledáme odborníky, kteří jsou schopni své náměty a postřehy výstižně vyjádřit a nevyhýbají se věcné diskuzi.

Statistika a průmyslová práva

Jedním z takových odborníků byl zcela jistě Vladimír Rott, společník Patentové, známkové a advokátní kanceláře Rott, Růžička & Guttman, který je zároveň

patentovým i evropským známkovým zástupcem. V listopadu nám poutavě přednášel o statistice a průmyslových právech. V oblasti průmyslových práv, ochranných známek a při postihu výrobového pirátství jsou využívána jak mezinárodní, tak národní statistická data. Výsledek soudních sporů týkajících se práv spojených s patenty, licencemi či ochrannými známkami opravdu nelze dopředu s jistotou dobře odhadnout. Zřejmě i proto posluchači v malém osvěžujícím testu příliš neuspěli, když se bez hlubších znalostí jednotlivých případů pokoušeli sami odhadnout výsledek některých známkoprávních sporů. Úsměvnou příhodou jistě byla i zmínka o zařazení „nehmotných statků“, kam práva k patentům či průmyslovým vzorům patří, ke státním statkům. To se stalo těsně po revoluci v roce 1989 a v příslušném ministerstvu rychle nevěděli, kam tato práva zařadit, a tak

Vladimír Rott

přechodně došlo k onomu podivnému spojení. Nicméně vstřícnou spoluprací s odborníky dotčeného resortu náš host vyzdvihl jako příkladnou.

Vrátíme-li se do současnosti, pak často slyšíme naléhavé výzvy k nezbytnému zvýšení aktivity na poli výzkumu, vědy a inovací. Ale ono to s přihlašovaním patentů a přidělováním licencí není vůbec jednoduché. Především ani sám vynálezce často nemůže dobře odhadnout, zda se nemalé peníze vynaložené na licenční či patentové řízení brzy vrátí. Světový patent rozhodně není levná záležitost. Statistická data přesvědčivě ukazují, jak si v této oblasti Česká republika stojí. V porovnání s nejuspěšnějšími zeměmi máme jistě mnoho co dohánět. Ale pro výraznější pokrok ve výzkumu, vývoji a inovacích je rovněž nezbytné vytvořit vhodné podmínky, v neposlední řadě tento směr dobře finančně ocenit. Že se to v minulosti mnoha zemím vyplatilo, lze dokumentovat mj. i statistickými výsledky. A náš host nám předal i cenný podnět k dalšímu rozšíření naší vlastní práce. Dosud nemůžeme sdělit, zda nový požadavek budeme schopni brzy uskutečnit, přece jen musíme ještě zvážit, zda i naše finanční a kapacitní možnosti budou postačovat. Ale rozhodně jsme ocenili funkčnost zpětné vazby, kterou nám otevřená setkání ve výše zmíněném cyklu přinášejí.

Statistika a stavebnictví

Václav Matyáš

Tato zpětná vazba se potvrdila i při prosincové přednášce Václava Matyáše, prezidenta Svazu podnikatelů ve stavebnictví. Stavebnictví je těžce zkoušeno hospodářskou krizí. Jakkoliv se u některých větších zakázek projevila určitá setrvačnost a byly dokončovány některé stavební práce, od roku 2008 postupně klesal objem stavební výroby. Citujme slova našeho hosta: „Český statistický úřad si uvědomuje, že není jen zpracovatelem empirických dat a jejich distributorem mnohdy anonymním uživatelům, ale sám velmi dobře vnímá skutečnost, že některé specifické výstupy jsou určeny jistým oborům, konkrétním institucím. Svaz podnikatelů ve stavebnictví i většina jeho členů hledají a nacházejí souhrnné výstupy z dostupných dat, která jsou jim prospěšná nejen pro informaci, ale i pro zpracovávání vlastních analýz a pro svá plánování.“ Statistici

samozejmě nemohou za nepřiznivá čísla vývoje stavební výroby, nicméně právě tyto objektivně zjištěné údaje jsou pro podnikatele ve stavebnictví často jediným argumentem, který nemohou mediální partneři či politici přehlédnout nebo zpochybnit. ČSÚ zveřejňuje výsledky, které jsou pro uživatele ze stavebnictví první důležitou informací. Náš host si posteskl, že je mnozí redaktoři z hromadných sdělovacích prostředků bohužel nedovedou číst. Z krátkodobého sezónního meziměsíčního nárůstu nelze jednoduše usuzovat, že se „stavebnictví odlepilo ode dna“. Podnikatelů ve stavebnictví se dotkly úspory, které musel Český statistický úřad před několika lety zavést. Dříve ČSÚ zveřejňoval v podrobném členění měsíční souhrny stavebních prací, byť pouze v indexech. Na jednu stranu tak náš úřad snížil zátěž respondentů a zúžil agendu jednoho svého zjišťování, ale ukazuje se, že tato úspora nepříznivě dopadá na vybraný okruh uživatelů. Prezident Matyáš podtrhl význam Počtu zaměstnanců v oboru. Tento ukazatel má mnoho dopadů v sociální oblasti. Bylo by nanejvýš vhodné věnovat mu náležitou pozornost a zveřejňovat vždy jednoznačný přehled o skutečném počtu zaměstnanců ve stavebnictví. To samozejmě klade nároky nejen na respondenty, ale i na kontrolu správnosti a ověřování získaných údajů. Náš host poté zmínil i kompetenční zákon, podle kterého je ústředním orgánem státní správy pro stavebnictví Ministerstvo průmyslu a obchodu. To původně mělo pro oblast stavebnictví zajišťovat mj. i meziřesortní komunikaci. Bohužel při postupném šetření došlo na tomto ministerstvu k rozpuštění odboru stavebnictví a posléze i všech činností, které sloužily stavebnictví, a to včetně statistických přehledů. O to více nyní stoupl význam výsledků zveřejňovaných Českým statistickým

úřadem. Protože Česká republika je členem EU a česká statistika má přístup k mnoha informacím z Eurostatu, uživatelé statistických informací by uvítali jejich zveřejňování Českým statistickým úřadem, aby sami nemuseli dohledávat tyto údaje na stránkách statistických úřadů evropských zemí. Jedná se například jak o výkony ve stavebnictví celkově, tak o podrobnější členění, dále o počty bytů na 1 000 obyvatel, o velikost těchto bytů, pracovní sílu, podíl stavebnictví na HDP a o mnoho dalších dostupných údajů. Podnětů z velmi pěkné přednášky a následné živé diskuse je tedy víc než dost.

Statistika výzkumu, vývoje a informační společnosti

Vladimír Albrecht

Náš cyklus pokračoval v lednu 2012 přednáškou Vladimíra Albrechta z Technologického centra AV ČR. Významný český odborník se dlouhodobě zabývá aplikacemi matematické statistiky a náhodných procesů v přírodních vědách. Pět let pracoval jako styčný úředník Světové zdravotnické organizace v ČR, přičemž se zaměřoval na otázky efektivity a ekonomiky zdravotnických systémů v Evropě. Kromě toho, že řídí projekt Národní informační centrum pro evropský výzkum, je národním kontaktním pracovníkem pro specifické

programy 6. rámcového programu „Občané a vládnutí ve znalostní společnosti a Věda a společnost“. Zajímá se o kvantitativní hodnocení (indikátory) vědy a výzkumu. A právě tato poslední věta z jeho představení na stránkách Technologického centra nemohla ujít naší pozornosti. Už proto ne, že statistika výzkumu, vývoje a informační společnosti patří v ČSÚ mezi ty velmi ceněné, a to nejen z českého, ale i z mezinárodního pohledu. Přestože mezi Technologickým centrem a ČSÚ existuje již několikaletá spolupráce, o další podněty a širší výměnu názorů nebyla nouze. Společně nám jde o to, abychom pro státní orgány s rozhodujícími pravomocemi předkládali smysluplné a podložené údaje. A pokud existují nové pohledy, nová data, pak se náš úřad rozhodně nebrání diskusi nad dosavadními výsledky vedoucími k dalšímu zvýšení kvality našich výstupů. Lednový host úřadu nás v poutavé přednášce upozornil na rozmanité milníky z historie Rámcových programů (dále RP). Nebudeme se zde věnovat poměrně rozsáhlému přehledu evropské administrativy spojené s rozvojem výzkumu a vývoje, pouze pro podtržení významu RP v této oblasti zmíníme nárůst jejich rozpočtu: zatímco rozpočet 6. RP zahájeného v roce 2002 činil 19,3 miliardy eur, pak rozpočet 7. RP započatého v roce 2006 byl již skoro třikrát vyšší, přesněji dosahoval 54 miliardy eur. Přitom na oblast vědy, výzkumu a inovací nelze nahlížet pouze účtně, tedy kolik členská země přispěla, tolik chce získat z EU zpět. Ano, administrativa projektů, jejich hodnocení a následný výběr podporovaných spolkne nemalé prostředky, takže lze říci, že z příspěvků členských zemí se přímo na vývoj, výzkum či inovace dostane zhruba 95 %. To ale neznamená, že by členské státy přispívaly jen na adminis-

trativu. Do onoho pomyslného účtování je nutné vždy započítat i výnosy, které výsledky výzkumu, vývoje a inovací přinášejí. A ty bývají nezanedbatelné. Jinak řečeno, kdybychom tuto oblast nepodporovali, museli bychom si vše nové kupovat. A jak jsme se již zmínili výše, patenty a licence jsou velmi nákladné. Česká republika je demokratickou zemí a nebude moci postupovat stylem „osvíceného monarchy“. Například tak, že si vybere 10 až 20 oblastí, přeplátí vědecké a inženýrské kapacity, zajistí jim veškeré dostupné podmínky a začne převádět nejnovější technologie vyvinuté na základě výsledků základního výzkumu do běžné praxe. Tím bychom drasticky omezili rozvoj všech ostatních oblastí. Na druhé straně je zřejmé, že na široký rozvoj všech směrů současného výzkumu nemáme dost sil a prostředků. Proto je vhodné zvažovat zavádění dalších ukazatelů úspěšnosti a efektivity výzkumů, jakkoliv musíme mít vždy na paměti, že vybereme-li například deset nejlepších oblastí, neznamená to, že bychom v jedenácté či dvanácté nemohli dosáhnout významného pokroku. Zkrátka a dobře, rádi bychom v ČSÚ přispěli k tomu, aby podklady k rozhodování o budoucnosti zaměřeni oblastí výzkumu a vývoje byly co nejlepší a celý postup rozhodování nepřipomínal pověstný systém brouka Pytlíka, jak se někdy o něm někteří výzkumníci či vědečtí pracovníci s trpkým úsměvem vyjadřují. Zcela určitě to bude možné, vždyť zájem o další hlubší spolupráci s Technologickým centrem Akademie věd ČR zdůraznila i předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová při pracovním setkání s Vladimírem Albrechtem krátce po jeho přednášce.

Jiří Kubín
oddělení vládních účtů

Kalendář akcí pořádaných ČSÚ

03 | 2012

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31								

TISKOVÉ KONFERENCE

15 Pracující důchodci a jejich úloha na trhu práce **20** Kolik nás stály nemovitosti **27** Internet nejenom ve státní správě

RYCHLÉ INFORMACE

3 Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (9. týden) **8** Zahraniční obchod (leden 2012) **9** Národní účty (4. čtvrtletí 2011) | Průměrné mzdy (4. čtvrtletí 2011) | Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (10. týden) | Indexy spotřebitelských cen – inflace (únor 2012) **13** Pohyb obyvatelstva (1. až 4. čtvrtletí 2011) | Průmysl (leden 2012) | Stavebnictví (leden 2012) **15** Indexy cen vývozu a dovozu (leden 2012) | Maloob-

chod (leden 2012) | Indexy cen výrobců (únor 2012) **16** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (11. týden) | Šetření průměrných cen vybraných výrobků – potravinářské výrobky (březen 2012) **23** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (12. týden) **26** Konjunkturální průzkum (březen 2012) **30** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (13. týden)

SEMINÁŘ z cyklu „Uživatelé statistiky statistikům“

9 prof. RNDr. **Bedřich Moldan**, CSc., ředitel Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy v Praze

Poradna

Mohli byste vysvětlit, co znamená pojem reprezentant?

Reprezentantem je myšlen každý konkrétní výrobek firmy definovaný svými technickými a užitnými parametry, popřípadě i odebraným množstvím a obchodními a platebními podmínkami určujícími cenu. Konkrétní výrobky ke sledování vybírá v rámci stanovené šestimístné skupiny SKP zpravodajská jednotka. Základním kritériem výběru výrobků je významný podíl na celkovém objemu tuzemského prodeje a předpoklad, že výrobky budou perspektivně předmětem prodeje.

Zajímalo by mě, kde najdu na vašich webových stránkách klasifikaci produkce CZ-CPA, případně další

klasifikace a číselníky CZ-NACE, ZÚJ a ÚTJ?

Klasifikace a číselníky jsou zveřejněny na internetových stránkách ČSÚ v rubrice Klasifikace, číselníky. V elektronické podobě (CD, disketa) si je můžete také objednat na adrese ciselniky@czso.cz nebo na telefonech 274 052 799 a 274 053 115.

V tištěné podobě je můžete zakoupit v prodejně ČSÚ, Na padesátém 81, Praha 10 (u stanice metra Skalka) a v prodejně nakladatelství Scientia, Radimova 37/50, Praha 6, telefon 233 083 110.

Kde najdu informace potřebné k zařazení zboží a služeb podle základní či snížené sazby DPH (pro účely zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, v platném znění)?

V příloze 2 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, je uveden seznam služeb podléhajících snížené sazbě pomocí kódů klasifikace SKP. Kódy statistické klasifikace převzalo za účelem stanovení sazby DPH Ministerstvo financí ČR, přebírá tedy plnou zodpovědnost za užití této klasifikace a dotaz je třeba směřovat na tuto instituci.

Kde najdu potřebné podklady pro zařazení majetku do odpisové skupiny (pro účely zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění)?

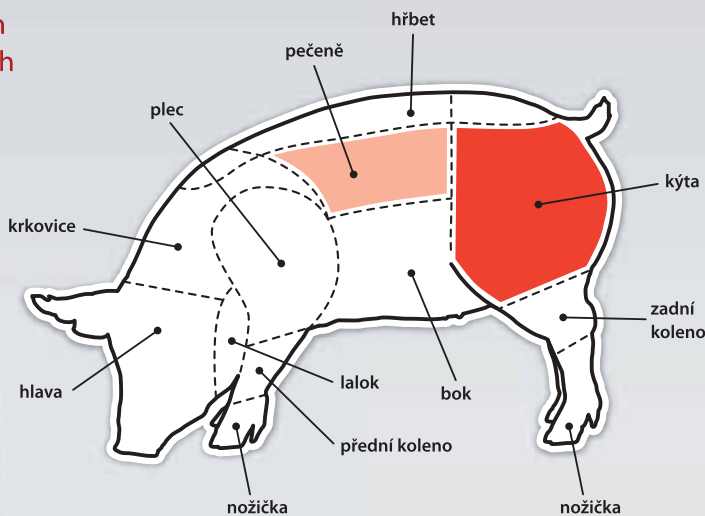
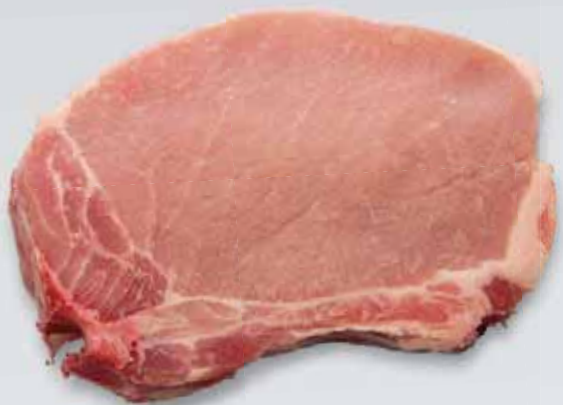
V příloze 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, je uvedeno třídění hmotného majetku do odpisových skupin pomocí kódů klasifikace SKP a CZ-CC. Obě klasifikace včetně vysvětlivek jsou zveřejněny na našich internetových stránkách v záložce Klasifikace.

Další dotazy najdete na stránce „Časté dotazy“:
<http://www.czso.cz/csu/faq.nsf/home>

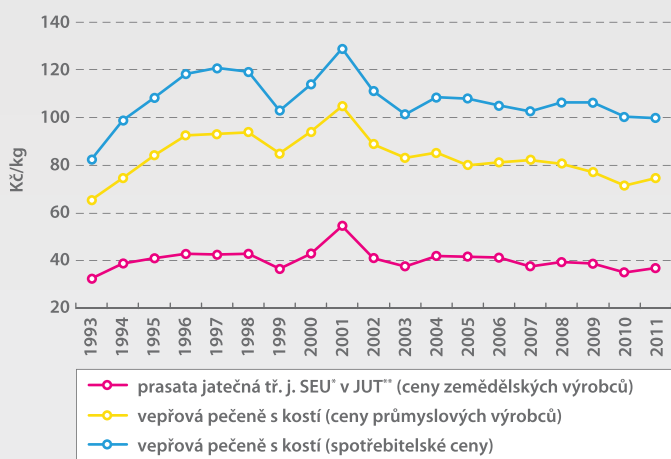

NÁKUPNÍ KOŠÍK | Vývoj ceny vepřového masa

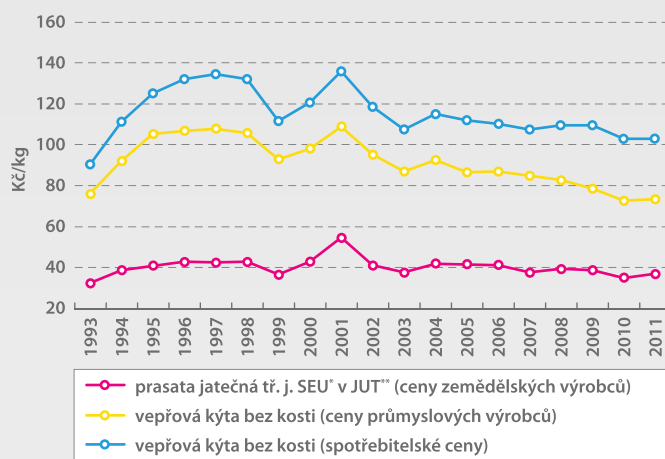
Grafy zobrazují **vývoj** průměrných spotřebitelských cen, cen průmyslových výrobců a cen zemědělských výrobců u vybraných komodit.

Ceny vepřové pečeně a prasat

Ceny vepřové kýty a prasat

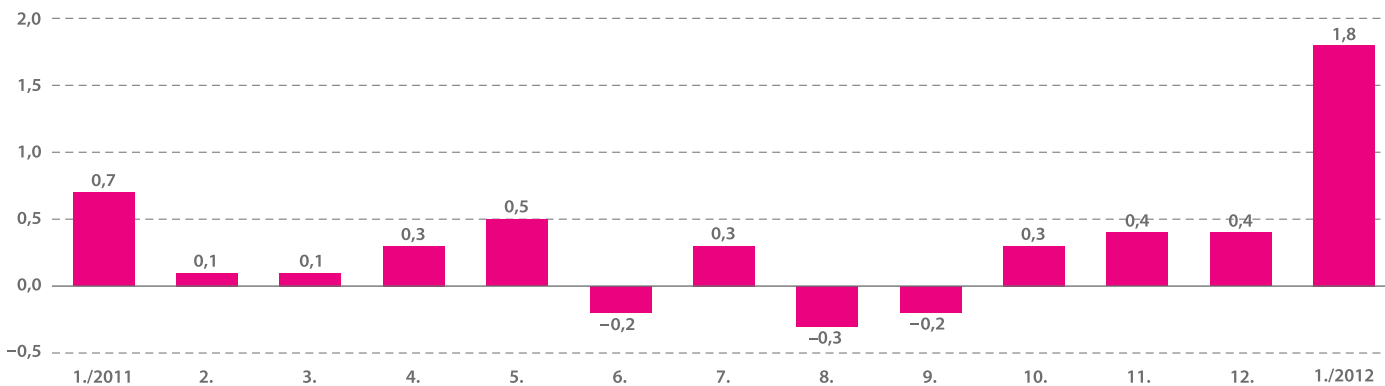

Poznámka: * S, E, U – třídy jakosti podle zmasilosti (osvalení); ** JUT – jatečně upravená těla

Zdroj: ČSÚ

INFLACE | Meziměsíční změny spotřebitelských cen (v %)

Zdroj: ČSÚ

Výběr výstupů ČSÚ v březnu 2012

e-2115-12 | Souhrnný zemědělský účet – předběžné výsledky (2011)

Souhrnný zemědělský účet měří ekonomickou velikost a výkonnost odvětví zemědělství v rámci národního hospodářství. V publikaci je uveden účet výroby, účet tvorby důchodu a účet podnikatelského důchodu.

a-3155-11 | Vývoj průměrných mezd zaměstnanců (4. čtvrtletí 2011)

Analýza k Rychlé informaci o průměrných mzdách.

e-9501-12 | Ekonomické výsledky zdravotních pojišťoven (4. čtvrtletí 2011)

Základní údaje o počtu aktivních zdravotních pojišťoven, o zaměstnancích a mzdách, vybrané položky aktiv a pasiv, informace o výnosech zdravotních pojišťoven z pojistného a příslušenství podle skupin plátců a o nákladech vynaložených na zdravotní péči ze základního fondu zdravotního pojištění a z fondu prevence, případně z fondu na úhradu preventivní péče za příslušná čtvrtletí 2011.

e-4001-11 | Stav a pohyb obyvatelstva v ČR (1. až 4. čtvrtletí 2011)

Předběžné výsledky přirozeného a mechanického pohybu obyvatelstva od počátku roku, předběžná bilance počtu obyvatel.

a-1109-11 | Vývoj ekonomiky České republiky (1. až 4. čtvrtletí 2011)

Hodnocení vývoje reálné a peněžní ekonomiky ČR za uplynulé období (výkonnost základních odvětví, HDP, výdaje, důchody, vnější ekonomické vztahy, ceny, trh práce, peněžní zásoba, úroky, státní rozpočet).

e-3005-11 | Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů

Čtvrtletní výsledky statistiky rodinných účtů v členění podle postavení osoby v čele domácnosti, velikosti obce a právního důvodu užívání bytu. Vydání a spotřeba v Kč na osobu a měsíc (agregované do skupin), struk-

tura spotřebních vydání, indexy (stejně období předchozího roku = 100), podrobné náklady na bydlení v Kč na domácnost a měsíc.

e-7011-11 | Index realizovaných cen bytů

Indexy nabídkových a realizovaných cen bytů.

e-2108-11 | Bilance rostlinných výrobků (v 2. pololetí 2011)

Pololetní bilance zásob, zdrojů, nákupu, prodeje a spotřeby vybraných rostlinných výrobků. V členění za zemědělství celkem a podle jednotlivých krajů.

e-3106-11 | Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy (4. čtvrtletí 2011)

Údaje o evidenčním počtu zaměstnanců, mzdových prostředcích a průměrných mzdách v národním hospodářství v členění podle odvětví, území, sektorů a velikosti.

e-521317-12 | Obce Královéhradecka 2012 (2011)

Vybrané údaje o obcích kraje řazené abecedně včetně územních číselníků. Územní srovnání za okresy, správní obvody obcí s rozšířenou působností a velikostní skupiny obcí. Vybrané údaje jsou publikovány v delší časové řadě.

Uvedené publikace je možné objednat (*e-mail: objednavky@czso.cz*, tel.: 274 052 400, 274 052 732) nebo přímo zakoupit v prodejně publikací v ústředí ČSÚ (Na padesátém 81, Praha 10). Všechny výstupy ČSÚ najdete na www.czso.cz.

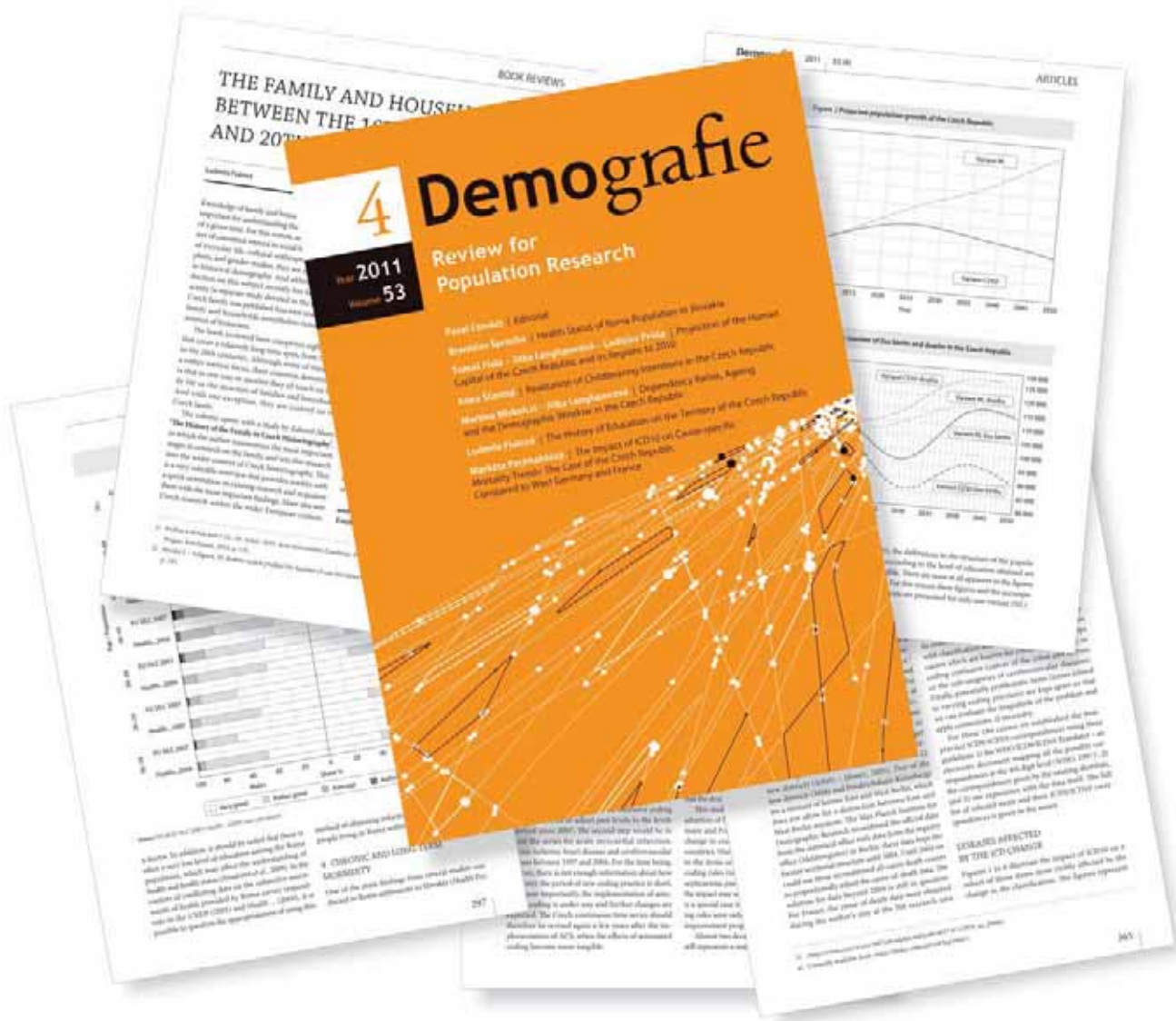
**ČESKÝ
STATISTICKÝ
ÚŘAD**

Český statistický úřad vás zve na tiskovou konferenci Stavebnictví a bytová výstavba v číslech

Uskuteční se **25. dubna 2012** na Stavebním veletrhu v Brně. ČSÚ na ní představí aktuální data o stavebnictví a bytové výstavbě za leden a únor roku 2012.

V oblasti stavebnictví se ČSÚ zaměří na rok 2011. Bude prezentovat indexy stavební produkce (pozemní a inženýrské stavitelství), počty stavebních zakázek a vydaná stavební povolení.

V oblasti bytové výstavby bude ČSÚ prezentovat počty a typy bytů a investiční náklady v průběhu let 1997 až 2011. Nebude chybět ani detailní pohled na bytovou výstavbu v jednotlivých regionech České republiky v dlouhodobém časovém horizontu.

Demografie | revue pro vyzkum populacniho vyvoje

Jediný odborný recenzovaný demografický časopis v České republice. Vychází od roku 1959 a vydává jej Český statistický úřad. Zveřejňuje aktuální články, analýzy a přehledy o populačním vývoji v ČR i v zahraničí, poskytuje data o sňatečnosti, rozvodovosti, porodnosti, úmrtnosti, potratovosti, o migraci a analýzy populačních cenzů. Ve zpravodajské části přináší informace o české a zahraniční literatuře v podobě recenzí a anotací a o hlavních demografických akcích. Vychází 4x ročně, od roku 2011 ve třech číslech česky a v jednom čísle anglicky. Cena jednoho výtisku je 58 Kč, roční předplatné včetně poštovného je 310 Kč. Časopis bude nově zveřejněn na internetu v elektronické podobě až v době vydání jeho tištěné verze.

z obsahu č. 4/2011:

Články: Pavel Čtrnáct: Editorial | Branislav Šprocha: Health Status of Roma Population in Slovakia | Tomáš Fiala – Jitka Langhamrová – Ladislav Průša: Projection of the Human Capital of the Czech Republic and its Regions to 2050 | Anna Šťastná: Realisation of Child-bearing Intentions in the Czech Republic | Martina Miskolczi – Jitka Langhamrová: Dependency Ratios, Ageing and the Demographic Window in the Czech Republic | Ludmila Fialová: The History of Education on the Territory of the Czech Republic | Markéta Pechholdová: The Impact of ICD10 on Cause-specific Mortality Trends: The Case of the Czech Republic Compared to West Germany and France

<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/demografie>

ADRESA REDAKCE:

Český statistický úřad | Redakce Demografie | Na padesátém 81 | 100 82 Praha 10 | Czech Republic
E-mail: redakce@czso.cz | www.czso.cz/demografie_revue

Chcete znát výsledky ze
Sčítání lidu, domů a bytů 2011?

Sledujte www.scitani.cz

SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2011

Český statistický úřad
Na padesátém 81
100 82, Praha 10
www.czso.cz
ev. č. MK ČR E 19925

WWW.CZSO.CZ